

TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUONNA 2013 ANTAMIEN
SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
(1. jaosto)

2015

Sisällysluettelo

1 ARVIOINNIN TAUSTATIEDOT	3
1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus.....	3
1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot	3
1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit	5
1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät	5
2 HAVAINNOT	6
2.1 Kaupunkitasoiset arvioinnit	6
2.1.1 Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi	6
2.1.2 Sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi.....	7
2.1.3 Kaupungin talouden tila ja kehitys	15
2.1.4 Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus	16
2.1.5 Tilojen käyttöön liittyvien strategisten tavoitteiden toteutuminen ja palveluverkon sopeuttaminen	17
2.1.6 Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa	22
2.1.7 Virastojen tietojärjestelmähankkeet	27
2.1.8 Yhteistyön välttäminen veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa	28
2.2 Toimialarajat ylittävät arvioinnit	30
2.2.1 Joukkoliikenneinvestointien kustannustehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus	31
2.3 Kaupunginjohtajan toimialaan liittyvät arvioinnit.....	34
2.3.1 Toimenpiteet valtuutettujen aloitteiden ja toivomusponsien johdosta	34
2.4 Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit.....	36
2.4.1 Vaikutusten arviointi kaavoituksessa	36
2.5 Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta	37
3 JOHTOPÄÄTÖKSET	42
4 TOIMENPIDE-ESITYS JA LISÄTIEDOT	43
LIITTEET	45

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

1 ARVIOINNIN TAUSTATIEDOT

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, mihin toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämien suositusten ja toteamusten johdosta sekä mikä vaikutus suosituksilla on ollut.

Arviointi koskee kaikkia niitä tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyjä suosituksia, jotka liittyvät tarkastuslautakunnan 1. jaoston vastuualueisiin ja toimialoihin. 2. jaoston suositusten vaikuttavuudesta laaditaan erillinen raportti.

1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Arvioinnin kohteena olivat tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämien suositusten johdosta toteutetut hallintokuntien toimenpiteet ja toimenpiteiden aikaan saamat vaikutukset.

Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämieniensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomuksessaan. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Toukokuussa 2015 voimaan astuneen kuntalain (410/2015) perusteluissa on todettu, että ”tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata jälkikäteen arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä.” Jälkiseurantaa ei siis ole kirjattu lakiin, mutta sitä suositellaan lain perusteluissa.

Tarkastuslautakunta on hallinnon ja talouden tarkastussäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään suosituksista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on arviointikertomuksesta 2004 lähtien, merkittävästi arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta.

Lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien toimenpiteitä arviomalla säännöllisesti esittämieniensä suositusten vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden arviointi suoritettiin ensimmäisen kerran kaikista lautakunnan esittämistä suosituksista vuonna 2014. Tätä ennen seuranta on kohdistunut vuosittain noin 10 merkittävämpään arviointiaiheeseen ja niissä esitettyihin suosituksiin.

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

Arviointi on suoritettu kahden vuoden viiveellä eli vuoden 2015 arviointi kohdistuu vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyihin suosituksiin. Menettelyllä on pyritty varmistamaan, että keskushallinnolla ja hallintokunnilla on ollut riittävästi aikaa toimenpiteiden suorittamiseen.

Vuonna 2015 arvioidaan kaikkien arviointikertomuksessa 2013 asetettujen suositusten vaikuttavuutta jaostoittain. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 23 aihetta. Näistä 12 aihetta oli käsitelty 1. jaostossa ja 11 aihetta 2. jaostossa. Ensimmäisen jaoston käsittelemistä arviointiaiheista yksi oli luonteeltaan sellainen, että se jätettiin arvioinnin ulkopuolelle¹, joten kohteena oli 11 aihetta (ks. taulukko 1). Taulukossa 1 on esitetty myös arvioitavien suositusten määrä aiheittain. Tarkastuslautakunnan 2. jaostossa käsiteltyihin aiheisiin liittyvien suositusten toteutumista on tarkasteltu erillisessä arviointimuistiossa.

Taulukko 1. Arvioinnin kohteeksi valitut arviointiaiheet ja niissä esitettyjen suositusten määrä, 1. jaosto

Arviointiaiheen kohdentuminen ja otsikko	Suosituksien määrä
Kaupunkitasoiset arvioinnit	
Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi	1
Sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi	10
Kaupungin talouden tila ja kehitys	1
Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus	2
Tilojen käyttöön liittyvien strategisten tavoitteiden toteutuminen ja palveluverkon sopeuttaminen	4
Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa	4
Virastojen tietojärjestelmähankkeet	2
Yhteistyön välttäminen veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa	2
Toimialarajat ylittävät arvioinnit	
Joukkoliikenneinvestointien kustannustehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus	3
Kaupunginjohtajan toimialaan liittyvät arvioinnit	
Toimenpiteet valtuutettujen aloitteiden ja toivomusponsien johdosta	3
Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit	
Vaikutusten arviointi kaavoituksessa	1
Suosituksia yhteensä	33

Kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan vuotta 2013 käsittelevän arviointikertomuksen ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianosaisten lauta- ja johtokuntien lausunnot kokouksessaan 18.6.2014. Samalla valtuusto kehotti kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat hen-

¹ Aiheesta "Kaupungin taloudellinen tuki tytäryhteisöille" annettiin suositus, mutta se oli muodoltaan toteava, joten sen vaikuttavuuden arviointi ei ollut mahdollista. Kyseinen suositus oli: "Kaupungin tytäryhteisöjen avulla järjestetyn palvelutuotannon tukeminen taloudellisesti on tarkoituksenmukaista silloin, kun palvelun tuottaminen on kaupungin järjestämisvastuulla tai se katsotaan muuten tarkoituksenmukaiseksi."

kilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksissa esitetyn johdosta. Kaupunginhallituksen selvityksen valtuusto on merkinnyt tiedoksi kokouksessaan 10.12.2014.

1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut.

Pääkysymykseen haettiin vastausta seuraavilla osakysymyksillä:

1. Mihin tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Osakysymykset muodostivat arvioinnin kriteerit ja niiden toteutumista arvioitiin kolmiportaisella asteikolla ja johtopäätös esitetään seuraavilla kuvioilla:

- **Kriteeri toteutuu täysin:** kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
- **kriteeri toteutuu osittain:** suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain tai vaikutuksia ei vielä havaittavissa.
- **Kriteeri ei toteudu lainkaan:** suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet negatiivisia.
- Tämä kuvio ilmaisee tilannetta, jossa kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olleella materiaalilla tai vaikutuksia ei ole ollut, koska suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.

1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arviointi suoritettiin perehtymällä kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2014 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2014 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Arviointiaiheesta riippuen tehtiin lisäksi tarvittaessa kysely asianomaisen viraston johdolle tai muille tahoille sen mukaan, miten aiheesta arvioitiin saatavan riittävä vastaus. Tarkemmat tiedot vastaajista ilmenevät lähdeluettelosta.

Tietopyynnöissä pyydettiin vähintäänkin vastausta seuraaviin kysymyksiin:

- Mihin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty?
- Mitä vaikutuksia toimenpiteillä on ollut ao. toimintoon?

Lisäksi suurin osa tietopyynnöistä sisälsi näiden lisäksi tarkentavia kysymyksiä, joilla varmistettiin riittävien vastausten saaminen suositusten sisältämistä asioista. Kyselylomakkeeseen oli myös merkitty ne tarkastuslautakunnan esittämät suositukset, joihin liittyen vastauksia pyydettiin.

Seuraavissa luvuissa on esitetty tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2013 käsittelemät arviointiaiheet ja niissä esitetyt suositukset. Jokaisen suosituksen osalta on esitetty tiivistetysti hallintokuntien antamat vastaukset tarkastusviraston loppuvuodesta 2015 tekemiin tietopyyntöihin ja valmistelijan sen perusteella tekemät johtopäätökset. Jokainen suositus on arvioitu käyttäen edellä mainittua kolmiportaista asteikkoa ja arvioinnin johtopäätös on esitetty arviointikriteerin osalta erikseen tekstin viereen merkityllä hymynaamakuviolla.

2 HAVAINNOT

2.1 Kaupunkitasoiset arvioinnit

Tarkastuslautakunta käsitteli vuoden 2013 arviointikertomuksessa kahdeksan kaupunkitasoista arviointia ja esitti niihin liittyen 26 suositusta.

2.1.1 Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginhallituksen tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin kaikkien arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Kaupunginhallitus totesi 10.12.2014 kaupunginvaltuustolle antamassaan selvityksessä, että "se [kaupunginkanslia] on koonnut virastoilta ja liikelaitoksilta kaupunginhallitukselle selvityksen, mihin toimenpiteisiin arviointikertomuksen johdosta on ryhdytty". Tässä arvioinnissa lausunto on ymmärretty siten, että selvityksellä on pyritty varmistumaan siitä, että hallintokunnat ovat ryhtyneet toimenpiteisiin. Kaupunginhallituksen kaupunginvaltuustolle antamassa selvityksessä ei kuitenkaan ole käsitelty kaikkia tarkastuslautakunnan esittämiä suosituksia.

Kaupunginkanslian 26.11.2015 antama selvitys:

Kaupunginkanslia toteaa olettavansa, että hallintokunnat toimivat valtuuston päätösten mukaisesti ja noudattavat toiminnassaan annettuja ohjeita ja suosituksia. Lisäksi todetaan, että kaupunginhallitukselle ei ole raportoitu erikseen kunkin suosituksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

Kaupunginkanslian mukaan hallintokunnat ovat jo kanslian laatiman selvityksen perusteella kiinnittäneet huomiota lautakunnan esittämiin suosituksiin.

Hallintokunnat ottavat jatkossa toimintaansa kehittäessään ja toimenpiteistä päättäessään huomioon valtuuston kokouksessa kaupunginhallituksen laatiman selvityksen käsittelyn yhteydessä käydyin keskustelun.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaupunginhallituksen voidaan todeta toimineen osittain suosituksen mukaisesti, sillä se on selvityksellä pyrkinyt varmistumaan siitä, että hallintokunnat ovat ryhtyneet suositusten mukaisiin toimenpiteisiin.

Kaupunginhallituksen kaupunginvaltuustolle antamassa selvityksessä ei ole kuitenkaan käsitelty kaikkia tarkastuslautakunnan esittämiä suosituksia, joten tarkastuslautakunnan esittämää toimenpiteisiin ryhtymisen varmistamista ei ole tehty kaikkien suositusten osalta. Itse asiassa selvityksen laatinut kaupungin kanslia toteaa olettavansa, että hallintokunnat noudattavat annettuja suosituksia eikä kaikista suositusten johdosta suoritetuista toimenpiteistä ole raportoitu kaupunginkanslialle.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteiden vaikutukset eivät ole vielä kaikilta osin nähtävissä, sillä kaupunginhallituksen selvityksessä ei tuoda esille, onko kaikkiin tarkastuslautakunnan esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ryhdytty.

Johtopäätökset: Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on osittain ryhdytty, sillä kaupunginhallitus on kaupunginkanslian laatimalla selvityksellä pyrkinyt varmistumaan siitä, että hallintokunnat ovat ryhtyneet tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Kaupunginhallituksen laatimassa selvityksessä ei ole otettu kantaa kaikkiin suosituksiin, joten toimenpiteiden vaikutuksetkaan eivät ole nähtävillä kaikilta osin.

2.1.2 Sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.

Tämä kaikkia hallintokuntia koskeva suositus on luonteeltaan sellainen, että sen toteutumista voidaan tarkastella vuotta 2014 koskevien tavoitearviointien perusteella. Suositus annettiin vuotta 2013 koskevien tavoitearviointien perus-

teella, jolloin 11 yhteensä 25 virastosta tai liikelaitoksesta eli 31 prosenttia toimitti tiedot tilinpäätösohjeistuksen mukaan ilman, että tarkastusviraston tarkastaja huomautti asiasta. Vuoden 2014 tilinpäätöksen yhteydessä tilanne oli vain hieman parantunut eli 14 yhteensä 33 virastosta tai liikelaitoksesta, 42 prosenttia, oli toimittanut tiedot ilman, että tarkastusviraston täytyi huomauttaa asiasta. Täydentävät tiedot saatiin kaikilta pyydettyäessä. Tosin liikuntaviraston kaksi tavoitetta oli sellaisia, joista riittäviä dokumentointitietoja ei ollut saatavilla.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaikki hallintokunnat eivät vuoden 2014 tilinpäätöksen yhteydessä ole tallentaneet dokumentteja tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Suosituksen mukaisesti ei ole kaikilta osin toimittu, joten vaikutuksia ei voida arvioida.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden virastolle on asetettava sitovat tavoitteet siten, että niiden toteutuminen voidaan dokumentoidusti osoittaa. Viraston tulee varmistaa, että tavoitteen toteutumisen varmentava tieto saadaan tietojärjestelmistä kattavasti.

Vuoden 2013 arviointikertomuksen suositus viittasi erityisesti hammashoidon hoitopääsytavoitteisiin. Vuoden 2014 sosiaali- ja terveystieteiden viraston tavoitearvioinnin perusteella voidaan todeta, että suositus toteutui vuonna 2014.

Se, onko vuoden 2015 talousarvion sitovat tavoitteet asetettu siten, että niiden toteutuminen voidaan dokumentoidusti osoittaa, varmistuu vasta maaliskuussa 2016. Joka tapauksessa vuosien 2015–2016 talousarvioissa ei enää ole arviointikertomuksessa 2013 niiden dokumentoinnin vuoksi ongelmallisina pidettyjä tavoitteita.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Vuoden 2014 tavoitearvioinnin perusteella sosiaali- ja terveystieteiden virasto on pystynyt dokumentoidusti osoittamaan tavoitteiden toteutumisen. Vuoden 2015 osalta vastaava tieto on käytettävissä maaliskuussa 2016.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Tiedot olivat luotettavia vuotta 2014 koskien. Vuoden 2015 osalta vastaava tieto on käytettävissä maaliskuussa 2016.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kulttuurikeskuksen tulee kehittää toiminnanohjausjärjestelmäänsä ja sen käyttöä siten, että järjestelmästä saadaan suoritettietojen osalta luotettavaa tietoa.

Tämä suositus toistettiin vuoden 2014 arviointikertomuksessa, minkä vuoksi kulttuurikeskus on lausunut asiasta kaupunginhallitukselle 19.10.2015.

Kulttuurikeskuksen 19.10.2015 kaupunginhallitukselle antama selvitys:

Kulttuurikeskus toteaa kehittäneensä seurantaa ja dokumentointia käyttäjäkoulutuksella sekä esimiestyötä kehittämällä. Vuoden 2015 ajan suoritettiedot on saatu virheettömästi Elis-toiminnanohjausjärjestelmästä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kulttuurikeskus on kehittänyt toiminnanohjausjärjestelmäänsä siten, että suoritettiedot on saatu virheettömästi, joten suosituksen mukainen toimenpide on toteutunut.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toiminnanohjausjärjestelmä on kulttuurikeskuksen mukaan toiminut virheettömästi eli järjestelmästä saatava tieto on luotettavaa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Liikuntaviraston ulkoilalueiden ylläpitoa ja kunnossapitoa sekä vesialueiden valvontaa ja kehittämistä koskevien tavoitteiden osalta tulee määritellä sellaiset mittarit, että tavoitteiden toteutumisen tasoa voidaan vertailla vuosittain.

Vuoden 2016 talousarviossa liikuntavirastolle on asetettu uudet sitovat toiminnalliset tavoitteet, jotka täyttävät suosituksessa mainitun ehdon.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksessa mainittuja tavoitteita ei enää ole vuoden 2016 talousarviossa. Suosituksen hengen mukaisesti on toimittu asetettaessa sitovat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2016, koska tavoitteet ovat nyt sellaisia, että tavoitteiden toteutumisen tasoa voidaan vertailla vuosittain.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Aiemmistä tavoitteista osa oli luonteeltaan sellaisia, että ne aina toteutuvat, joten uudistetut tavoitteet ohjaavat toimintaa aikaisempaa paremmin.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Helsingin Energian ja HKL-liikelaitoksen kaivulupia koskeva sitova tavoite tulee määritellä siten, että tavoite ohjaa toimintaa.

Helsingin Energia on yhtiötetty eikä yhtiöllä enää ole kaivulupia koskevaa sitovaa tavoitetta. Myöskään HKL-liikelaitoksella ei enää ole kyseistä tavoitetta vuosien 2015–2016 talousarvioissa. Liikennelaitos-liikelaitoksen johtokunta totesi lausunnossaan 8.5.2014: ”HKL toteaa, että HKL:n sitova tavoite ’Yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehtoissa edellytetyjen tavoiteaikojen puitteissa’ on ollut toimintaa ohjaava tavoite. Toiminnasta on kuitenkin tullut vuosien aikana rutiininomaista, eikä tavoitetta ole välttämätöntä pitää jatkossa sitovana tavoitteena.”

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Helsingin energian osalta tilanne on muuttunut, kun Helen on yhtiötetty. HKL:n osalta tavoite on kokonaan poistettu ja koska HKL on perustellut poistamista tavoitteen rutiininomaisuudella, voidaan katsoa, että HKL on toiminut suosituksen hengen mukaisesti eli pyrkien siihen, että asetettavat tavoitteet ohjaavat toimintaa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Suosituksessa mainittu tavoite oli luonteeltaan sellainen, että se aina toteutuu. Tämän vuoksi on pidettävä myönteisenä vaikutuksena sitä, että tällaista tavoitetta ei enää ole asetettu.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Seuraavien hallintokuntien kohdalla tulee harkita tavoitetason tarkistamista seuraavien sitovien toiminnallisten tavoitteiden osalta: sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen hoitotakuutavoitteet, kaupunginkanslian tavoite kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päättäväksi tulevien asioiden käsittelyajasta, ympäristökeskuksen asumisterveyttä koskevien toimenpidepyyntöjen ratkaisun tavoiteaika, rakennusvalvontaviraston lupahakemusten käsittelyaikatavoite, ruotsinkielisen työväenopiston opetustunnit, Korkeasaaren eläintarhan aukiolotunnit sekä Palmian ja Oiva Akatemian asiakastytytyväisyys.

Suositus sisältää useita hallintokuntia, joista osan kohdalla tavoitetason tarkistaminen voitiin havaita talousarviosta. Kaupunginkanslialta, rakennusvalvontavirastolta, Korkeasaaren eläintarhalta ja Palmialta asiasta kysyttiin, koska tavoitetaso oli pysynyt samana myös suosituksen jälkeen laadituissa talousarvioissa 2015–2016.

Sosiaali- ja terveystieteiden virasto on pääosin luopunut hoitotakuutavoitteiden esittämisestä talousarvion sitovina toiminnallisina tavoitteina. Tämä ratkaisu on perusteltu, koska tavoitteet ovat lakisääteisiä. Vuosien 2015 ja 2016 talousarvioissa esitetty tavoite kiireettömään hoitoon pääsystä terveysasemilla neljässä viikossa on lakisääteistä kolmen kuukauden hoitotakuuta huomattavasti tiukempi tavoite. Näin ollen sosiaali- ja terveystieteiden viraston tavoitteiden asettamisessa on toimittu suosituksen mukaisesti.

Ympäristökeskus, ruotsinkielinen työväenopisto ja Oiva Akatemia tarkistivat tavoitetasoa vuoden 2015 talousarviossa, joten nekin ovat toimineet suosituksen mukaisesti.

Kaupunginkanslian 20.11.2015 antama selvitys:

Kaupunginkanslian mukaan tavoitetason tarkistamista ei ole harkittu. Kyseinen tavoite on muotoa ”60 prosenttia kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päättäväksi tulevista asioista käsitellään enintään 100 kalenteripäivässä”. Kanslian mukaan nykyiseen tasoon on haasteellista päästä, koska valmistelun kesto vaikuttavat esimerkiksi asian laajuuden vaatimat selvitykset ja niiden vaatima luottamushenkilökäsittely (esim. lautakuntien lausunnot ja niiden vaatima valmistelu). Lisäksi valtuustoon menevissä asioissa ajasta noin neljäsosa kuluu luottamushenkilökäsittelyyn ennen valtuustoa.

Rakennusvalvontaviraston 23.11.2015 antama selvitys

Rakennusvalvontaviraston mukaan tavoitetason tarkistamista on harkittu. Tavoitetasoa ei ole kuitenkaan tarkistettu, koska virasto on asteittain siirtymässä ja osittain jo siirtynyt sähköiseen lupamenettelyyn. Vastausajankohtana eHakemus-hanke oli kesken ja vaativampien lupien osalta sähköisen järjestelmän testaus oli alkamassa helmi-maaliskuussa 2016.

Korkeasaaren eläintarhan 12.11.2015 antama selvitys

Korkeasaaren eläintarhan mukaan tavoitetta on tarkoitus muuttaa, mutta valmisteltaessa vuoden 2016 talousarviota ei vielä ehditty keksiä parempaa tavoitetta. Korkeasaari ei siis ottanut kantaa tavoitetason tarkistamiseen, mikä oli tarkoituksenmukainen tulkinta, sillä tarkastuslautakunta suositteli vuoden 2014 arviointikertomuksessaan, että muun muassa eläintarhan tulee harkita mahdollisuuksia kehittää sitovia toiminnallisia tavoitteitaan laadullisemmiksi.

Palvelukeskuksen 18.12.2015 antama selvitys

Palvelukeskuksen mukaan asiakastyytyväisyyteen liittyvän sitovan tavoitteen tasoa ei ole tällä hetkellä mielekästä nostaa, sillä palvelukeskuksen asiakastyytyväisyys tulee todennäköisesti olemaan hieman aiempaa alhaisempi. Tämä johtuu siitä, että Palmia Oy:lle siirrettyjen ravintolapalvelujen arvosanat

ovat aiemmin nostaneet koko ateriapalvelujen saamaa arvosanaa. Koulujen ja päiväkotien ruokapalvelun asiakastyytyväisyys on ollut aina alhaisempi ja niiden painoarvo lisääntyi entisestään, kun ravintolapalvelut siirtyivät pois palvelukeskuksesta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen kohteena oli kahdeksan virastoa tai liikelaitosta. Niistä neljä oli tarkistanut tavoitetasoa ja kolme ilmoitti harkinneensa tavoitetason tarkistamista, mutta eri syistä päätyneensä pitämään saman tavoitetason. Ainoastaan kaupunginkanslia ilmoitti, ettei ole harkinnut tavoitetason nostamista. Kaupunginkanslian osalta tilanne on muuttunut siten, että vuonna 2015 sitova toiminnallinen tavoite kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätettäväksi tulevien asioiden käsittelyajasta ei ennusteen mukaan toteudu.² Suositusta annettaessa tavoite oli toteutunut usean vuoden ajan.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Tavoitetason tarkistamisen tai tarkistamatta jättämisen vaikutuksia ei voida arvioida.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Opetusviraston, kiinteistöviraston ja tietokeskuksen tulee selkeyttää sitovien toiminnallisten tavoitteiden esittämistä talousarviossa.

Opetusvirasto ja kiinteistövirasto ovat selkeyttäneet esittämistapaa vuoden 2015 talousarviosta lähtien. Myös tietokeskus on selkeyttänyt esittämistapaa aikaisempaan nähden.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisesti on toimittu.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Selkeästi esitetyt tavoitteet mahdollistavat sen, että tavoitteiden toteutumiseen voidaan ottaa kantaa ilman virheellisten tulkintojen mahdollisuutta.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee jatkossa varmistua siitä, että tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteutuminen esitetään tilinpäätöksessä.

² Talouden ja toiminnan seurantaraportti 3/2015.

Vuoden 2014 tilinpäätöksessä esitettiin tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteutuminen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisesti on toimittu.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Tilinpäätös sisälsi vuonna 2014 ne tiedot, jotka siinä kuntalain mukaan kuuluu esittää. Kun valtuuston asettamien tavoitteiden toteuma esitetään tilinpäätöksessä, kuntalaisten on mahdollista seurata, onko valtuuston tahto toteutunut.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee edellyttää, että tytäryhteisöt laativat sitovien tavoitteiden toteumatiedoista dokumentointikuvaukset siten, että tavoitteen toteutuminen on jälkikäteen todennettavissa.

Talousarviossa asetettiin tytäryhteisöille sitovia toiminnan tavoitteita ensimmäisen kerran vuoden 2013 talousarviossa. Vuoden 2013 tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginkanslia pyysi tytäryhteisöjä ilmoittamaan, mikäli tavoite ei ole toteutunut.³ Vuoden 2014 tilinpäätöksen yhteydessä käytäntöä parannettiin siten, että kaupunginkanslia pyysi yhtiöitä toimittamaan sitovan tavoitteen toteutumista kuvaavat tiedot sähköpostitse talous- ja konserniohjausyksikköön. Kuvausten mahdolliset taustalaskelmat tai muut yhteenvedot ohjeistettiin säilyttämään tytäryhteisöissä.⁴ Vuoden 2015 tilinpäätöstä varten ohjeistusta on edelleen kehitetty kuten kaupunginkanslian oheisesta selvityksestä ilmenee.

Kaupunginkanslian 20.11.2015 antama selvitys:

Konsernitilinpäätös ohjeistusta kaupungin tytäryhteisöille ja jäsenkuntayhtymille tullaan tarkentamaan niin, että asetettujen tavoitteiden toteutumisen arvioinnin mahdollistavat tiedot tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tai muulla tavoin toimittaa kaupunginkanslialle tavoitteiden toteutumisen seuranta varten. Tarkennettu ohjeistus annetaan tytäryhteisöille muun konserniraportointia koskevan ohjeistuksen yhteydessä.

Lisäksi vuoden 2016 talousarvioletavoitteiden asettamisessa ja seurannan kehittämisessä on otettu huomioon myös se, että asetettujen tavoitteiden toteutumisen arviointi voidaan varmistaa. Ehdotukset talousarvioletavoitteiksi on

³ Konsernin tavoitearviointimuistio 2013.

⁴ Konsernin tavoitearviointimuistio 2014.

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

valmisteltu siten, että ne ovat aiempaa helpommin mitattavissa ja arvioitavissa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaupunginkanslia on parantanut menettelyjä ja ohjeistusta suosituksen suuntaisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteiden dokumentointi mahdollistaa sen, että tavoitteiden toteutumista voidaan luotettavasti arvioida.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Tilinpäätöksen laatimisesta vastaavan kaupunginkanslian ja taloushallintopalvelun tulee varmistaa, että sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointi on riittävää.

Kaupunginkanslian 20.11.2015 ja Taloushallintopalvelun 17.11.2015 antama selvitys:

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointi pyydetään hallintokunnilta kaupunginkansliaan vuoden ensimmäisen talouden ja toiminnan seurantaraportin tietojen kokoamisen yhteydessä. Tietojen saamisen jälkeen dokumentointeihin pyydetään täydennyksiä hallintokunnista. Kaupunginkanslian mukaan näin mahdollistetaan se, että dokumentointeja pystytään kehittämään ennen tilinpäätösvaihetta. Vuonna 2015 kaupunginkanslia toteaa pyytäneensä selvittämään ja tarkentamaan dokumentointia silloin kun se on katsottu tarpeelliseksi.

Oman ilmoituksensa mukaan Talpa tarkistaa, että kaikki asiakasvirastot ovat toimittaneet riittävät toiminnallisten tavoitteiden dokumentit tilinpäätösprosessin aikataulujen mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Sekä kaupunginkanslia että taloushallintopalvelu ovat todenneet toimivansa suosituksen mukaisesti. Kaupunginkanslia on ilmoittanut pyytäneensä hallintokuntia selvittämään dokumentointia vuonna 2015, joten suosituksen mukaisesti on toimittu.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Vuoden 2014 tavoitearviointien perusteella tilanne ei juurikaan ollut parantunut vuoden 2014 tilinpäätöksen osalta, mutta kaupunginkanslian selvityksen

mukaiset toimet eivät olisikaan vielä ehtineet vaikuttaa vuoden 2014 tilinpäätökseen. Vuoden 2015 osalta dokumentoinnin riittävyys voidaan todeta maaliskuussa 2016. Kaupunginkanslian mukaan dokumentointeja on selvennetty ja tarkennettu vuoden 2015 aikana.

Johtopäätökset: Sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi

Hallintokunnat ovat pääosin toimineet suositusten mukaisesti. Kehitettävää on vielä siinä, että hallintokunnat toimittaisivat tilinpäätöstyötilaan riittävät dokumentit ilman tarkastusviraston tarkastajien pyyntöä. Vuoden 2015 tilinpäätöksen osalta tilanne selviää helmikuussa 2016, jolloin uusin tieto dokumentoinnin riittävyttä koskevan suosituksen osalta on vielä mahdollista sisällyttää tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2015.

2.1.3 Kaupungin talouden tila ja kehitys

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Strategiaohjelmassa valittua tiukan menoraamin linjaa tuottavuustavoitteineen tulee noudattaa.

Kaupunginkanslian 20.11.2015 antama selvitys:

Kaupunginjohtajan ehdotuksessa talousarvion raamiksi sekä ehdotuksessa talousarvioksi on toimintamenojen taso mitoitettu strategiatavoitteen kaavalaskelman mukaisesti. Vaikutuksena kaupunginkanslia mainitsi, että kustannustason ja väestönkasvun nousuennusteiden hidastuttua on menojen kasvu talousarvioissa ollut matalaa.

Controller-infossa 14.12.2015 esitetty aineisto⁵:

Vuoden 2016 talousarvion valmistelussa määrärahojen tasoa tarkistettiin alaspäin raamiin nähden, koska raamivaiheessa ennusteet väestönkasvusta ja kustannustason noususta olivat 1,2 prosenttiyksikköä korkeammat kuin ennusteiden tarkennuttua talousarviovalmistelun edetessä. Kaupunginjohtajan ehdotus talousarvioksi oli siis strategiaohjelman laskukaavan mukainen.

Controller-infon materiaalista ilmeni lisäksi, että talousarvion 2016 menotaso oli lopulta kuitenkin vain 0,8 prosenttiyksikköä alle raamin. Reaalisesti määrärahat olivat lopullisessa talousarviossa yli raamin, koska kaupunginhallitus lisäsi noin 30 miljoonaa euroa kaupunginjohtajan esitykseen.

⁵ Johtava suunnittelija Ari Hietämäki, kaupunginkanslia: Talousarvio 2016

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Talousarvion valmisteluvaiheessa talousarvio mitoitetaan strategiaohjelman laskentakaavan mukaisesti eli huomioiden väestönkasvu ja kustannustason muutos vähennettynä yhdellä prosentilla. Suositusta ei ollut kohdistettu erikseen millekään taholle. Kaupunginhallitus on hieman joutanut tuottavuustavoitteesta tehdessään 30 miljoonan euron lisäykset talousarvioon. Siitä huolimatta voidaan katsoa, että suositusta on noudatettu.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Kaupunginkanslian valmistelijoiden Controller-infossa 14.12.2015 esittämien taloustietojen perusteella kaupungin talouden suunta on paraneva vuodesta 2016 alkaen.

Johtopäätökset: Kaupungin talouden tila ja kehitys

Päätökset kaupungin talousarvion menotasosta perustuvat strategiaohjelmaan.

2.1.4 Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasoon. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylitymisriski havaitaan.

Vuoden 2014 arviointikertomuksessa todettiin tähän asiaan liittyen, että aiempaa useampi määrärahakohta pysyi vuonna 2014 talousarvion sitovassa tassa (81 prosenttia verrattuna vuosien 2012 ja 2013 74 prosenttiin). Lisäksi havaittiin, että ylitykset vietiin valtuuston käsiteltäväksi aiemmin kuin edellisinä vuosina.

Kaupunginkanslian 20.11.2015 antama selvitys:

Hallintokuntien talousarvioehdotukset ovat olleet pääsääntöisesti euromääräisen raamin mukaisia. Vuonna 2014 hallintokunnat pysyivät verrattain hyvin talousarvion sitovassa määrärahasoossa. Kaupunginkanslia totesi lisäksi, että vuoden 2015 osalta joitakin ylityksiä on odotettavissa, mutta suurimmat ylityspaineet muodostuvat sellaisiin talousarviokohtiin, jotka ovat vain välillisesti hallintokuntien ohjausvallassa eli esimerkiksi HUS:n maksuosuus, toimeentulotukimenot ja työmarkkinatuen kuntaosuus. Kanslian mukaan hallintokunnissa on tehty toimenpiteitä, kun ylityspaineet ovat toteutumisenusteidien yhteydessä tulleet esille.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaikilta osin suositus ei vielä toteudu, mutta parannusta edellisvuosien tilanteeseen on havaittavissa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Vaikutukset ovat olleet myönteisiä, sillä hallintokunnat ovat aiempaa paremmin pystyneet hillitsemään sitovien määrärahojensa ylittymistä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisen ennusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Kaupunginkanslian 20.11.2015 antama selvitys:

Kaikki hallintokunnat raportoivat euromääräiset ylityspaineet ennusteiden yhteydessä. Sen sijaan talouden sopeuttamisen toimenpiteistä kaikki eivät raportoi osana toteutumisen ennusteita. Niidenkin kanssa, jotka toimenpiteistä eivät raportoi, kaupunginkanslia kuitenkin käy läpi sopeuttamistoimenpiteet.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Euromääräiset ylitystarpeet raportoidaan aina, mutta sopeuttamistoimenpiteet vaihtelevasti. Tästä johtuen voidaan arvioida, että suositus toteutuu osittain.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Vaikutuksia ei voida arvioida muutoin kuin siltä osin, että edellisen suosituksen mukaisesti näyttää siltä, että hallintokunnat ovat aiempaa paremmin pystyneet hillitsemään sitovien määrärahojensa ylittymistä.

Johtopäätökset: Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus

Kaiken kaikkiaan näyttää siltä, että talousarvioraami ohjaa hallintokuntia melko hyvin ja talousarvion ylityksiin suhtaudutaan aiempaa vakavammin. Parannettavaa on vielä siinä, että kaikki hallintokunnat ryhtyisivät omatoimisesti esittämään talouden sopeuttamistarpeita siinä vaiheessa, kun ylitysriski havaitaan.

2.1.5 Tilojen käyttöön liittyvien strategisten tavoitteiden toteutuminen ja palveluverkon sopeuttaminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa valmistettava kaupunkitasoinen tilaohjelma kaupunginhallituksen päätettäväksi. Tilaohjelmassa tulee määritellä toimenpiteet tilakannan käyttöarvon säilyttämiseksi ja huomattavaksi kasvaneen korjausvelan vähentämiseksi.

Vuonna 2015 oli käynnissä erillinen arviointi kaupungin toimitilojen korjausvelan hallinnasta. Kyseiseen arviointiin liittyvässä haastattelussa kaupunginkansliassa (23.10.2015) ilmeni, että erilliselle tilaohjelmalle ei ole nähty tarvetta, vaan kaupunginkanslian näkemyksen mukaan tilankäytön tehostamista käsitellään osana talousarviota. Kaupunginhallitus lausui 12.5.2014, että tarkastuslautakunnan esittämän tilaohjelman sisältö tulee katetuksi toimitilaohjelman valmistelussa.

Kaupunginkanslian 27.11.2015 antama selvitys:

Vuoden 2016 talousarvion ja taloussuunnitelmaan vuosiksi 2017–2018 sisältyvässä talonrakennushankkeiden rakentamishjelmassa vuosiksi 2016–2025 ovat aikaisempien talousarvioiden tapaan etusijalla turvallisuuden ja terveellisuuden kannalta välttämättömät peruskorjaukset sekä tilojen käyttöarvon parantaminen tuottavuuden näkökulmasta. Rakennuskannan korjausvelkaa on mahdollista vähentää myös tilakantaa myymällä. Myyntitavoite on taloussuunnitelmakaudella 35 miljoonaa euroa vuosittain. Myyntitavoitteen ohella otetaan jatkossa huomioon myös korjausvelan pienentäminen. Talousarvion liittyvät rakentamishjelmat, rakennusten myyntitavoitteet sekä tilankäyttösuunnitelmat toimivat tarkastuslautakunnan esittämänä tilaohjelmana, joten erilliseen suositeltuun tilaohjelmaan ei ole ollut tarvetta.

Tilakeskuksen 29.12.2015 antama selvitys:

Tilakeskus esittää vastauksessaan, että kaupunginkanslia on tulkinnut, että tarkastuslautakunnan käsite ”tilaohjelma” on yhtä kuin ”toimitilaohjelman valmistelu eli tilankäyttöohjelma ja tehostamissuunnitelmat”. Tilakeskus viittaa asian kehittymiseen kaupunginkanslian laatimissa asiakirjoissa. Tilakeskuksen vastauksessa on myös selostettu tilakeskuksen roolia tässä keskushallinnon koordinoimassa prosessissa sekä niin sanotuissa alueellisissa palvelutalaverkkotarkasteluissa. Tilakeskus ei siis ota kantaa, onko tarkastuslautakunnan tarkoittama ohjelma valmisteltu.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaiseen toimenpiteeseen ei ole ryhdytty, koska kaupunkitasoista tilaohjelmaa ei ole valmisteltu kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Koska suosituksen mukaisesti ei ole toimittu, vaikutuksia ei voida arvioida.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Palvelutilojen tilahallintaryhmän tulee jatkaa hallintokuntien välistä tilankäyttöä koskevaa yhteistyötä sekä tehdä esitys päätöksenteon yksinkertaistamisesta ja yhteisestä ohjeesta tilojen uudelleenkäytön helpottamiseksi.

Tilakeskuksen 29.12.2015 antama selvitys:

Tilankäyttöä koskevaa yhteistyötä on jatkettu. Toinen palvelutilojen tilahallintaryhmän raportti valmistui 24.2.2014 (ensimmäinen 14.12.2012) ja se sisältää ohjeet alueellisten palvelutilaverkkotarkastelujen toteuttamisesta. Selvityksen perusteella asiankäsittelyä hallinnossa on kehitetty asioiden valmisteluvaiheessa.

Tilakeskuksen mukaan, toimenpiteiden seurauksena yhteistyö tilojen hallinnassa ja palveluverkon kehittämisessä eri hallintokuntien kesken on parantunut. Toimintatavan seurauksena on voitu luopua huonokuntoisista rakennuksista, joiden korjaaminen olisi ollut kallista sekä on luotu mahdollisuuksia täydennysrakentamiselle ja palveluverkon parantamiselle ja tilankäytön tehostamiselle.

Tilakeskuksen 7.1.2016 antama lisäselvitys:

Tilakeskukselta pyydettiin vielä selvitystä suosituksen osasta ”tehdä esitys päätöksenteon yksinkertaistamisesta”, joka viittasi arviointikertomuksessa esille nostettuun vaikeuteen muuttaa tiloja toiseen käyttöön.

Tilakeskuksen osalta voidaan todeta, että paikallinen toimitilaverkkotarkasteluprosessin vähittäinen kehittyminen, on parantanut mahdollisuuksia muuntaa tiloja toiseen käyttötarkoitukseen. Eli paikallisen palvelutilaverkkotarkastelun käyttöönoton myötä on prosessin hallittavuus parantunut. Aikaisemmin prosessia yritettiin hallita koko kaupungin mittakaavassa, jolloin muuttujia oli liikaa.

Tilakeskus on pyrkinyt nelikantaneuvotteluilla (tila, tontti, Ksv ja Rakvv) luomaan yhteistä ymmärrystä niiden kohteiden jatkokäsittelyn osalta, joita kaupunki ei enää itse tarvitse.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaista yhteistyötä on jatkettu ja yhteinen ohje on laadittu. Lisäksi on helpotettu tilojen muuttamista toiseen käyttöön.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Hallintokuntien välinen yhteistyö tilojen hallinnassa ja palveluverkon kehittämisessä on parantunut mahdollistaen tilankäytön tehostamisen ja huonokuntoisista rakennuksista luopumisen.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa huolehdittava siitä, että tilojen käyttöä suunniteltaessa otetaan huomioon hallintokuntakohtaiset käyttäjäryhmien määrissä ja tarpeissa tapahtuvat muutokset.

Kaupunginkanslian 27.11.2015 antama selvitys:

Talousarvion laadinnassa on tärkeänä lähtötietona ollut hallintokuntien talousarvioehdotusten yhteydessä laatimat 10-vuotiset tilankäyttöohjelmat, joita on laadittu kaupunginkanslian ja tilakeskuksen ohjeiden mukaisesti vuodesta 2014 alkaen.

Kaupunginkanslian koordinoimana päivitetty tilankäyttöohjelmat käytiin tammiukuussa pidetyissä neuvotteluissa läpi tilakeskuksen sekä jokaisen tiloja käyttävän viraston kanssa. Tilankäyttöohjelmaan sisältyvillä tilankäytön tehokkuuden mittareilla on seurattu tilankäyttöä ja -tarpeita myös käyttäjämäärien kannalta.

Tilankäyttöä on voitu tehostaa strategiatavoitteen saavuttamiseksi. Tilankäyttöohjelmat ovat kytköksissä talousarvion rakentamishjelmiin sekä vuokra- ja osaketilojen ohjelmointiin, joissa ohjelmoidaan hallintokuntien tiloihin liittyvät tarpeet pitkällä aikavälillä.

Tilakeskuksen 29.12.2015 antama selvitys:

Tilakeskus keskittyi vastauksessaan tietokeskuksen väestöennusteen tarkkuuteen. Ongelma on ollut erityisesti keskusta-alueella, jossa on muutettu toimitiloja asunnoiksi. Väestöennusteiden tietopohjaa on pyritty tarkentamaan siten, että ne ottaisivat paremmin huomioon yksityisten toimijoiden tekemät toimistotilojen muutokset asunnoiksi sekä ullakkorakentamisen.

Tilakeskuksen mukaan prosessia on pyritty tiivistämään siten, että tilan käytön tarkasteluissa tilakeskus kytkeytyy entistä varhaisemmin mukaan prosessiin, jolloin suunnitelmia voidaan hallintokunnissa ja tilakeskuksessa päivittää nopeammin ja siten reagoida väestöennusteissa tapahtuviin muutoksiin. Muutos on tehty myös siihen, että käyttäjähallintokunta ei enää vastaa tarveselvityksestä, vaan tekee tilatarpeen kuvauksen. Kun tilakeskus vastaa tarveselvitysten teosta, tilakeskus on tiiviimmin mukana prosessissa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Uutena on otettu käyttöön hallintokuntien 10-vuotiset tilankäyttöohjelmat, joihin sisältyy myös tilankäytön ja -tarpeiden seuranta käyttäjämäärien kannalta. Väestömäärän ennustamista on tarkennettu ja tilatarpeet tulevat entistä varhaisemmin tilakeskuksen tietoon.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Kaupunginkanslian mukaan tilankäyttöä on voitu tehostaa. Sitä ei pystytä arvioimaan, mikä vaikutus uusilla toimenpiteillä on ollut tilojen käyttäjien kannalta. Tilakeskuksen mukaan suunnitelmien päivitys voidaan tehdä aiempaa nopeammin ja siten reagoida muutostarpeisiin nopeasti.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee valvoa rakentamisen laatua nykyistä paremmin.

Tilakeskuksen 29.12.2015 antama selvitys:

Tilakeskus on siirtänyt vuonna 2012 hankesuunnittelun ja vuonna 2014 rakennus-hankkeiden sopimusten teon HKR Rakennuttajalta tilakeskuksen vastuulle. Tämän johdosta tilakeskuksella on entistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa hankkeiden tavoitteiden asetteluun ja laatuun sekä laatuongelmien ja riita-asioiden käsittelyyn. Lisäksi tilakeskus ja HKR-Rakennuttaja valmistelivat yhteistoimintaohjelman, joka tuli voimaan kesäkuussa 2014. Sillä täsmennetään kaupungin sisäisen tilaajan eli tilakeskuksen ja sisäisen tuottajan eli HKR-Rakennuttajan rajapintoja ja vastuita.

Tilakeskuksen mukaan myös rakennushankkeiden kosteudenhallintaan on panostettu siten, että on laadittu yhteistyössä rakennusvalvonnan ja HKR-Rakennuttajan kanssa kosteudenhallinta-asiakirja, joka on käytössä suunnitteluvaiheesta lähtien.

Tilakeskuksen mukaan rakennushankkeiden hallittavuus on parantunut. On kuitenkin vielä liian aikaista ottaa kantaa mitattaviin muutoksiin rakentamisen laadussa, koska rakennushankkeiden kestot ovat pitkiä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Tilakeskuksen mahdollisuus valvoa rakentamisen laatua on olennaisesti parantunut, kun rakennushankkeiden sopimukset tekee tilakeskus itse. Aiemmin sopimukset teki HKR-Rakennuttaja ja siten reklamaatioiden tekijäkin oli HKR.

⊖ Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Ideaalitilanteessa rakentamisen laatu parantuisi tehtyjen muutosten myötä, mutta sitä on vielä liian aikaista arvioida.

Johtopäätökset: Tilojen käyttöön liittyvien strategisten tavoitteiden toteutuminen ja palveluverkon sopeuttaminen

Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on pääosin ryhdytty ja niillä on ollut myönteisiä vaikutuksia siltä osin kuin vaikutukset ovat arvioitavissa.

2.1.6 Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginhallituksen tulee perustaa hankintastrategian mukaisesti ohjausryhmä vastamaan hankintojen yleisestä ohjauksesta ja koordinoinnista.

Hankintakeskuksen 24.11.2015 antama selvitys:

Hankintojen yleisestä ohjauksesta ja koordinoinnista vastaavaa ohjausryhmää ei ole toistaiseksi perustettu. Hankintakeskus on hankintastrategian toteuttamistyön yhteydessä käynyt hallintokuntien ja kaupunginkanslian kanssa keskustelua ohjausryhmän perustamisesta, roolista ja toiminnasta.

Näiden keskustelujen perusteella ohjausryhmän perustamista on vielä harkittava. Muun muassa tulevat kansallisten sote-palvelujen järjestämistä koskevat ratkaisut sekä Helsingin kaupungin johtamisjärjestelmän uudistaminen vaikuttavat asiaan.

Toimenpiteillä ei ole ollut hankintakeskuksen mitattavissa tai arvioitavissa olevia vaikutuksia.

Kaupunginkanslian 24.11.2015 antama selvitys:

Ohjausryhmän perustamisen selvittäminen jatkuu. Merkittävien, useita hallintokuntia koskevien hankintojen ohjaus ja koordinointi on hoidettu tapauskohtaisesti hankintaan osallistuvien hallintokuntien, hankintakeskuksen ja oikeuspalvelujen kesken.

Hankintojen ohjaus- ja koordinoititarvetta on arvioitu huolellisesti.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

Kaupunginhallitus ei ole vielä perustanut hankintastrategian mukaista ohjausryhmää.

⊖ Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Koska ohjausryhmää ei ole perustettu, ei toimenpiteiden vaikutuksia voida arvioida.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Hankintaprosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.

Hankintakeskuksen 24.11.2015 antama selvitys:

Hankintakeskus on koulutuksissa ja tapaamisissa kannustanut hallintokuntia tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiseen toimintaan.

Hankintakeskuksen tekemien erillishankintakilpailutusten lukumäärä on kasvanut. Erillishankinta tarkoittaa hankintaa, jonka kilpailutuksen läpiviennistä hankintakeskus vastaa, mutta jossa hankintapäätöksen tekee asiakasvirasto.

Vuonna 2013 erillishankintakilpailutuksia oli 68 ja vuonna 2014 102 kappaletta. Hankintakeskus ei mittaa saamiensa hankintakonsultointeihin liittyvien yhteydenottojen lukumäärää, mutta tuntuma on, että lukumäärä on kasvanut samassa suhteessa kuin erillishankintakilpailutusten lukumäärä.

😊 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Hankintakeskus on toiminnallaan pyrkinyt kannustamaan hallintokuntia olemaan yhteydessä hankintakeskukseen palveluhankintoja käynnistettäessä.

😊 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Hankintakeskus ei mittaa saamiensa hankintakonsultointeihin liittyviä yhteydenottojen lukumäärää, mutta erillishankintakilpailutusten määrä on kuitenkin kasvanut merkittävästi, minkä johdosta myös konsultoinnit ovat lisääntyneet.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Hankintakeskuksen, oikeuspalvelujen ja Oiva Akatemian on varmistettava palveluhankintojen osaaminen jatkuvalla ja päivittyvällä täsmäkoulutuksella hallintokuntien asiantuntijoille.

Hankintakeskuksen 24.11.2015 antama selvitys:

Hankintakeskus, kaupunginkanslian oikeuspalvelut ja Oiva Akatemia suunnittelevat yhdessä vuosittaista hankintoihin liittyvää koulutustarjontaa. Tarkastuslautakunnan suositus on otettu ja otetaan huomioon suunnittelutyössä.

Yhteistyössä on toteutettu vuosittain hankintojen ajankohtaispäivä, jonka ohjelma on käsitellyt ajankohtaisia hankinta-asioita ja teemoja. Hankintalain uudistumista käsitteleviä koulutuksia on suunniteltu järjestettävän vuoden 2016 alkupuolella. Täsmäkoulutuksia innovatiivisista hankinnoista ja kestävästä hankinnoista on suunniteltu ja tarjottu Oivan koulutustarjonnassa, mutta toistaiseksi tilaisuuksia ei ole voitu järjestää ilmoittautuneiden vähäisen lukumäärän vuoksi.

Oikeuspalvelut on sisällyttänyt asiakassuhteisiin perustuviin hankintojen konsultointeihin koulutuksellisen painotuksen, jolla asiakasta pyritään perehdyttämään hankintojen tekemiseen.

Toimenpiteillä ei ole ollut hankintakeskuksen mitattavissa tai arvioitavissa olevia vaikutuksia palveluhankintojen osaamiseen.

Kaupunginkanslian 24.11.2015 antama selvitys:

Oikeuspalvelut on toteuttanut yhteistyössä hankintakeskuksen ja Oiva Akatemian kanssa hankintakoulutusta syksyllä 2015 ja lisää koulutusta järjestetään vuoden 2016 alkupuolella.

Hallintokuntien asiantuntijoiden palveluhankintojen osaaminen on kasvanut.

Oiva Akatemian 25.11.2015 antama selvitys:

Hankintakeskus, kaupunginkanslian oikeuspalvelut ja Oiva Akatemia suunnittelevat yhdessä vuosittaista hankintoihin liittyvää koulutustarjontaa. Tarkastuslautakunnan suositus on otettu ja otetaan huomioon suunnittelutyössä.

Yhteistyössä on toteutettu vuosittain hankintojen ajankohtaispäivä, jonka ohjelma on käsitellyt ajankohtaisia hankinta-asioita ja teemoja. Hankintalain uudistumista käsitteleviä koulutuksia on suunniteltu järjestettävän vuoden 2016 alkupuolella. Täsmäkoulutuksia innovatiivisista hankinnoista ja kestävästä hankinnoista on suunniteltu ja tarjottu Oivan koulutustarjonnassa, mutta toistaiseksi tilaisuuksia ei ole voitu järjestää ilmoittautuneiden vähäisen lukumäärän vuoksi. Kauden aikana on järjestetty 2 hankintalain ABC-koulutusta. Konsernin yhteisöille on järjestetty hankintakoulutuksia tilaajavastuulaista, hankintasopimuksista sekä kilpailutuksiin liittyvistä aiheista.

Koulutusten välittömien palautteiden mukaan koulutukset ovat kasvattaneet osallistujien hankintaosaamista.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Hankintakeskus, kaupunginkanslia ja Oiva Akatemia suunnittelevat yhdessä vuosittaista koulutustoimintaa ja hallintokunnille suunnatussa koulutuksessa on otettu huomioon ajankohtaisuus sekä monipuolisuus.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Tehtyjen toimenpiteiden vaikutusta palveluhankintojen osaamiseen ei voida luotettavalla tavalla mitata.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Hankintakeskuksen ja oikeuspalvelujen tulee lisätä tiedottamista hankintoihin liittyvästä neuvonnasta. Hallintokunnille tulee tarjota väline hankintatarpeistaan ja -suunnitelmistaan tiedottamiseen siten, että mahdollisuus tehdä hankintayhteistyötä ja yhteiskilpailutuksia paranee.

Hankintakeskuksen 24.11.2015 antama selvitys:

Hankintakeskus ja oikeuspalvelut selvittävät hankintoihin liittyvästä neuvonnasta tiedottamisen lisäämisen tapoja ja tiivistävät yhteistyötä neuvonta-asioissa. Samalla selvitetään myös hankintayhteistyötä ja yhteiskilpailutuksia parantavan tiedottamisen ja sen kanavien lisäämistä.

Hankintakeskus on info- ja koulutustilaisuuksissa sekä hallintokuntien kanssa pidetyissä tapaamisissa korostanut varhaisen yhteydenoton merkitystä ja ker-tonut palveluistaan sekä niiden saavutettavuudesta. Hankintakeskuksen yllä-pitämien hankintoja käsittelevien Helmi-sivustojen sisältöä ja rakennetta on kehitetty selkeämmäksi ja asiakkaita paremmin palvelevaksi.

Syyskuussa 2015 on oikeuspalvelujen vetämänä käynnistynyt Hankintakäsi-kirjan ja malliasiakirjojen päivittämishanke liittyen vuoden 2016 keväällä voi-maan tulevaan uuteen hankintalakiin. Lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä seu-rataan jatkuvasti ja hallintokunnille tiedotetaan näissä tapahtuvista muutoksis-ta.

Hallintokuntien kertoessa hankintakeskukselle hankintatarpeistaan ja suunni-telmistaan arvioi hankintakeskus, onko mahdollista ja tarkoituksenmukaista tehdä hankintaa yhteishankintana.

Hankintakeskuksen tekemien erillishankintakilpailutusten lukumäärä on kas-vanut. Erillishankinta tarkoittaa hankintaa, jonka kilpailutuksen läpiviennistä hankintakeskus vastaa, mutta jossa hankintapäätöksen tekee asiakasvirasto.

Vuonna 2013 erillishankintakilpailutuksia oli 68 ja vuonna 2014 102 kappaletta. Hankintakeskus ei mittaa saamiensa hankintakonsultointeihin liittyvien yhteydenottojen lukumäärää, mutta tuntuma on, että lukumäärä on kasvanut samassa suhteessa, kuin erillishankintakilpailutusten lukumäärä. Hallintokuntien mahdollisuuksien tiedottaa hankintatarpeistaan hankintakeskuksen suuntaan voidaan näin ollen katsoa olleen hyvät.

Hankintakeskuksen tekemien yhteishankintakilpailutusten lukumäärä oli vuonna 2013 34 ja vuonna 2014 43 kappaletta. Yhteishankintojen lukumäärä on kuitenkin pääasiassa sidottu jo tehtyihin yhteishankintoihin ja niiden sopimusten elinkaariin, eikä kokonaan uusia yhteishankintoja synny vuosittain merkittävää määrää.

Kaupunginkanslian 24.11.2015 antama selvitys:

Hallintokunnille tiedotetaan lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä tapahtuvista muutoksista. Syyskuussa 2015 on käynnistynyt Hankintakäsikirjan ja malliasiakirjoja päivittämishanke liittyen vuoden 2016 keväällä voimaan tulevaan uuteen hankintalakiin.

Hallintokuntien hankintarutiinit helpottuvat.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Saadun selvityksen mukaan hankintakeskus ja kaupunginkanslia selvittävät hankintoihin liittyvän neuvonnan tiedottamisen lisäämisen tapoja ja tiivistävät yhteistyötä neuvonta-asioissa. Samalla selvitetään myös hankintayhteistyötä ja yhteiskilpailutuksia parantavan tiedottamisen ja sen kanavien lisäämistä. Vastauksista ei kuitenkaan käynyt selville konkreettisesti tehtyjä toimenpiteitä tiedottamisen tai tiedotuskanavien lisäämiseksi.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Hankintakeskus ei mittaa saamiensa hankintakonsultointeihin liittyvien yhteydenottojen lukumäärää, mutta ne ovat kasvaneet yhdessä erillishankintakilpailutusten määrän kanssa. Tämän perusteella hallintokuntien tietämyksen hankintoihin liittyvästä neuvonnasta voisi katsoa lisääntyneen, mutta konkreettista näyttöä tästä ei kuitenkaan ole.

Johtopäätökset: Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa

Hankintastrategian mukaista ohjausryhmää hankintojen yleistä ohjaamista ja koordinoimista varten ei ole vielä perustettu. Muilta osin menetellään pääsääntöisesti suositusten mukaisesti, joskin tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia ei pystytä täysin luotettavasti mittaamaan.

2.1.7 Virastojen tietojärjestelmähankkeet

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.

Kaupunginkanslian 30.11.2015 antama selvitys:

Tietotekniikkaohjelman 2015–2017 (Khs 13.4.2015 § 384) yhdeksi kaupungin tietohallinnon kehittämisen ohjaavaksi periaatteeksi on määritetty, että hallintokunnat arvioivat ja seuraavat tulevissa tietojärjestelmiä koskevissa hankkeissa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi vai ei. Esitetyn periaatteen toteutumisen seuranta on liitetty osaksi tietotekniikkaohjelman seurannan mittaristoa. Läpinäkyvyys tämän periaatteen toteutumiseen on lisääntynyt kaupungin organisaatiossa ja tietotekniikkaohjelman toimeenpanon ohjauksessa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Keskushallinto ohjaa virastoja toimimaan suosituksen mukaisesti. Syyskuussa 2015 toteutetun tietotekniikkaohjelman seurannan mukaan 1.1.–30.6.2015 käynnistyi 25 IT-hanketta, joista yhdeksän osalta oli onnistumisen arvioinnin kriteerit ja mittarit määritetty. Tällä perusteella voidaan arvioida, että hallintokunnissa on osittain ryhdytty toimenpiteisiin.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Vuonna 2015 on tietotekniikkaohjelman toteutumisen seurannan mittariksi lisätty kustannusten ja hyötyjen arviointi ja seuranta tietojärjestelmähankkeissa. Aiemmiltä vuosilta ei ole saatavilla vastaavaa seurantaa, joten vaikutuksia ei vielä voi arvioida. Jatkossa on mahdollista seurata tämän mittarin kehitystä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee huomioida tietotekniikkaohjelman valmistelussa toimittajariippuvuuden keventämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Kaupunginkanslian 30.11.2015 antama selvitys:

Kaupungin tietotekniikkaohjelmaan 2015–2017 on sisällytetty toimittajariippuvuuden keventämiseen liittyviä toimenpiteitä. Nämä toteutetaan ohjelman toimeenpanon yhteydessä järjestettävän valmennusohjelman ja sen moduulityöskentelyn avulla. Valmennusohjelman tulosten pohjalta on varauduttu tarkentamaan kaupungin hanke- ja hankintaohjeita.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisiin toimiin on ryhdytty.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Tietotekniikkaohjelman mukaisten moduulityöryhmien työ on vielä kesken. Työryhmien tulokset esitellään kaupungin johdolle maaliskuussa 2016, jonka jälkeen työryhmien ehdottamia tuloksia voidaan alkaa hyödyntää laatimalla hankintojen toteuttamiseen ohjeita, malleja ja henkilöstön koulutusta.

Johtopäätökset: Virastojen tietojärjestelmähankkeet

Tarkastuslautakunnan molempien suositusten mukaisiin toimiin on ryhdytty. Ensimmäisen suosituksen mukaisten toimien vaikutusten pitäisi ilmetä kaikissa uusissa käynnistettävissä IT-hankkeissa. Jälkimmäisen suosituksen vaikutukset ovat arvioitavissa myöhemmin.

2.1.8 Yhteistyön välttäminen veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Hankintakeskuksen tulee kiirehtiä kaupunginhallituksen 4.3.2013 päättämän pilottihankinnan toteuttamista pyytämällä maakohtaiset tilinpäätöstiedot tarjouskilpailun yhteydessä.

Lausunnossaan kaupunginhallitukselle vuoden 2013 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä hankintakeskus toteaa (28.10.2014), että maakohtaisten tilinpäätöstietojen edellyttäminen tai pyytäminen tarjouspyynnössä ei yleensä liity hankinnan kohteeseen eli hankittavaan materiaaliin tai palveluun, joten kuvattulla pilottihankinnalla ei tulla saavuttamaan niitä tavoitteita, joita sille on asetettu.

Kaupunginhallituksen päättämä pilottihankinnan sanamuoto oli ”kaupunki edellyttää tarjouskilpailuun osallistuvilta yrityksiltä maakohtaisten tilinpäätöstietojen julkaisua tarjoamisen ehtona.”⁶ Koska vuonna 2013 toteutetussa arvioinnissa havaittiin, että päätöksen sanamuoto ”edellyttää” olisi käytännössä hankintalain vastainen, suositukseen otettiin sanamuoto ”pyytää”.

Hankintakeskuksen 24.11.2015 antama selvitys:

Hankintakeskus on selvittänyt ja arvioinut mahdollisuutta toteuttaa kuvattu pilottihankinta kaupunginhallituksen 4.3.2013 päätöksen mukaisesti ja päättänyt purkaa tarjouspyyntöihinsä hankintalainsäädännössä esitetyt tarjoajan pakolliset poissulkemisperusteet.

⁶ Khs 4.3.2013, § 247.

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankintakeskus on lisännyt hankintalainsäädännössä esitetyt tarjoajan pakolliset poissulkemisperusteet sisältävät tekstiosuudet tarjouspyynnöissä ja niiden liitteinä olevissa sopimusluonnoksissa käytettyihin mallilausekkeisiin. Tällaisia ovat:

- Tarjoaja vakuuttaa, että tarjoajaa tai sen johtoon kuuluvaa henkilöä ei ole tuomittu rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla hankintalaissa luetelluista rikoksista.
- Tarjoaja vakuuttaa, että tarjoajalla tai kenelläkään sen johtoon kuuluvalla henkilöllä ei ole hankintalain 54 §:n mukaisia muita poissulkemisperusteisiin luettavia syitä.

Hankintakeskuksen mukaan menettely korostaa lainmukaista toimintaa ja osaltaan lisää yritysten tietoisuutta vastuullisuuden merkityksestä yritystoiminnassa, mutta toimenpiteillä ei ole ollut hankintakeskuksen mitattavissa tai arvioitavissa olevia vaikutuksia.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Maakohtaisia tilinpäätöstietoja ei ole pyydetty. Kaupunginhallitus oli pilottihankinnasta päättäessään tietoinen siitä, että menettelyllä ”ei pystyittäisi sinänsä sulkemaan pois tarjoajaa, joka on tehnyt laillista verosuunnittelua, mutta kokeilu tästä vaatimuksesta lisäisi läpinäkyvyyttä ja edistäisi osaltaan varmasti keskustelua yritysten yhteiskuntavastuusta ja sitä kautta vaikuttaisi ilmapiiriin, jossa yritykset pohtisivat näitä kysymyksiä aikaisempaa enemmän.”⁷ Hankintakeskus on päätenyt siihen, että läpinäkyvyyttä lisätään parhaiten lisäämällä tarjouspyyntöihin ja sopimusluonnoksiin maininnat pakollisista poissulkemisperusteista.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Maakohtaisia tilinpäätöstietoja ei ole pyydetty, joten vaikutukset eivät ole arvioitavissa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Hankintakeskuksen tulee yhteistyössä kaupunginkanslian oikeuspalvelujen kanssa selvittää mahdollisuudet sellaisiin euromääräisesti merkittäviin pilottihankintoihin, joissa pyydetään tarjoajia ilmoittamaan tiedot yrityksen omistajuussuhteista ja mahdollisesta konsernirakenteesta.

Lausunnossaan kaupunginhallitukselle vuoden 2013 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä hankintakeskus toteaa (28.10.2014), että yrityksen omistajuussuhteet ja mahdollinen konsernirakenne eivät yleensä liity

⁷ Khs 4.3.2013, § 247.

hankinnan kohteeseen eli hankittavaan materiaaliin tai palveluun, joten on mahdollista, että kuvatulla pilottihankinnalla ei tulla saavuttamaan niitä tavoitteita, joita sille on asetettu.

Hankintakeskuksen 24.11.2015 antama selvitys ja kaupunginkanslian oikeuspalvelujen 27.11.2015 antama selvitys:

Hankintakeskus ja oikeuspalvelut ovat selvittäneet ja arvioineet mahdollisuuksia kuvattuihin pilottihankintoihin. Hankintakeskus pyysi tarjoajilta toimenpiteessä mainitut tiedot yhteishankintakilpailutuksessa ”Prosessi- ja kokonaisarkkitehtuurityöväline palveluna”.

Yrityksen omistajuussuhteita ja mahdollista konsernirakennetta koskevien tietojen pyytämällä yllä esitetyn pilottikilpailutuksen tai muiden kilpailutusten yhteydessä ei ole ollut hankintakeskuksen mitattavissa tai arvioitavissa olevia vaikutuksia.

Hankintakeskuksen lisäselvitys 1.12.2015:

Pilotti jää yksittäiseksi kokeiluksi, koska yrityksen omistajuussuhteita ja mahdollista konsernirakennetta koskevien tietojen pyytäminen ei mahdollista yhteistyön välttämistä veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa. Kaupunki ei pysty käyttämään pyydettyjä tietoja tavoilla, jotka edistäisivät kaupungin etuja tai veroparatiisikytkentöjen välttämistä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Mahdollisuudet pilottihankintoihin on selvitetty ja tehty yksi pilottihankinta.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Läpinäkyvyyden lisääntymisen vaikutusta ei voida tällä materiaalilla arvioida.

Johtopäätökset: Yhteistyön välttäminen veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa

Suosituksista toinen on toteutettu eli on tehty pilottihankinta. Toinen suositus ei ole toteutunut, mutta läpinäkyvyyttä on lisätty muulla tavoin.

Yhteistyön välttäminen veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa on aihe, jota ei ole voitu edistää tarkastuslautakunnan esittämien suositusten avulla. Tämä liittyy siihen, että yhteistyön välttämiseen ei ole nähty lainmukaisia mahdollisuuksia.

2.2 Toimialarajat ylittävät arvioinnit

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

Tarkastuslautakunnan 1. jaoston käsiteltävänä oli vuonna 2013 yksi toimialarajat ylittävä arviointi, johon liittyen tarkastuslautakunta antoi kolme suositusta.

2.2.1 Joukkoliikenneinvestointien kustannustehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunkisuunnitteluviraston tulee ottaa huomioon muun muassa joukkoliikenteen maankäyttöhyödyt ja kaupunkitaloudelliset hyödyt liikennesuunnittelussa, jotta strategiset tavoitteet joukkoliikenteen suosimiseksi toteutuvat paremmin.

Kaupunkisuunnitteluviraston 30.11.2015 antama selvitys:

Kaupunkisuunnitteluviraston mukaan se on mukana hallintokuntien rajat ylittävissä hankkeissa, jossa laaditaan liikennehankkeiden käsittelyohje. Ohjeella pyritään selventämään liikennehankkeiden päätöksentekoprosessia ja parantamaan kustannusohjausta. Raide-Jokerin ja Kruunusiltojen osalta on ryhdytty tekemään hankearviointia, jossa pyritään tuomaan esille kaikki vaikutukset kuten taloudelliset, maankäytölliset, strategiset ja laadulliset vaikutukset. Hankearviointiprosessia tullaan kehittämään näistä kahdesta hankkeesta saatujen kokemusten perusteella. Raide-Jokerista ja Kruunusilloista jo tehtyjen kaupunkitaloudellisten arviointien lisäksi vastaava arviointi on tehty myös Länsisataman liikenneyhteyksien kehittämisvaihtoehdoista.

Ensimmäisistä aiempaa laajemmin arvioiduista joukkoliikennehankkeista Raide-Jokeri ja Kruunusillat ovat etenemässä päätöksentekoon, jossa vaikutukset konkretisoituvat. Kaupunkisuunnitteluviraston mukaan kuitenkin jo suunnitteluprosessin aikana hankkeita on käsitelty monialaisemmin myös maankäytöllisestä näkökulmasta kuin aiemmin. Kaupunginhallituksessa tammikuussa 2015 hyväksytyn Liikkumisen kehittämisohjelman strategiset painotukset ovat olleet ensimmäistä kertaa täydessä laajuudessa lähtökohtana vuoden 2016 toiminnan suunnittelulle. Esimerkiksi liikennehankkeiden investointiohjelmaa valmistellaan Liikkumisen kehittämisohjelman lähtökohdista. Lisäksi liikennehankkeiden hankearvioinnin ja joukkoliikenteen suunnittelun resursseja on kaupunkisuunnitteluviraston mukaan lisätty sisäisillä siirroilla.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaupunkisuunnitteluviraston antaman selvityksen perusteella suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Kaupunkisuunnitteluviraston antaman selvityksen perusteella toimenpiteillä on ollut myönteisiä vaikutuksia.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunkisuunnitteluviraston ja liikennelaitoksen tulee kiirehtiä toimenpiteitä joukkoliikenteen, erityisesti raitioliikenteen, nopeuttamiseksi.

Kaupunkisuunnitteluviraston 30.11.2015 antama selvitys:

Kaupunkisuunnitteluviraston mukaan Helsingin kaupungin Liikennelaitos valmistelee siirtymistä syväuraisiin vaihteisiin, mikä nopeuttaisi liikennöintiä vaihde- ja risteysalueilla. Muutoksen edellyttämä raitiovaunujen pyörien vaihtaminen on alkanut normaalin kulumisen tahdissa ja vaihteiden muuntaminen käynnistyy vuonna 2019. Raitioliikenteen erottelua on parannettu peruskorjausten yhteydessä vuosina 2013–2015 muun muassa Mannerheimintiellä, Helsinginkadulla ja Länsi-Pasilassa. Raitiolinjoilla 3, 7 ja 8 on lisäksi toteutettu pieniä nopeuttamisselvitysten mukaisia töitä. Raitioliikenteen suunnitteluohjeistus on uusittu ja se on parhaillaan hyväksymisvaiheessa. Kaupunkisuunnitteluviraston mukaan uusittu ohjeistus parantaa selvästi raitioliikenteen toimintaedellytyksiä.

Kaupungin strategiaohjelmassa asetetun Ratikkaprojektin esittämät raitioliikenteen kehittämistavoitteet on valmisteltu ja hyväksytty kaupunginhallituksessa marraskuussa 2015. Päätöksentekovaiheessa oleva Hämeentien liikennesuunnitelma on suunniteltu nopeuttamaan raitioliikennettä merkittävästi. HKL on selvittänyt simuloinneilla niin sanottujen turvavaihteiden ja täydellisten liikennevaloetuuksien suurinta mahdollista nopeuttamispotentiaalia raitiolinjalla 10. Simuloinnit muodostavat lähtökohdan varsinaisten toimenpiteiden suunnittelulle, joka käynnistyy vuonna 2016 liikennevaloetuuksien parantamisselvityksellä. Tämän lisäksi HSL on käynnistänyt raitioliikenteen nopeuden ja täsmällisyyden tarkemman seurannan, joka on edellytys toimenpiteiden vaikutusten mittaamiselle ja tarjoaa tietoa tulevien toimenpiteiden vaikutusten arvioimiseksi.

Kaupunkisuunnitteluviraston mukaan raitioliikenteen nopeus on pysynyt pääosin samalla tasolla. Helsinginkadun muutosten valmistuminen tulee tarjoamaan ensimmäisen mahdollisuuden huomattavaan nopeuttamiseen. Pienempien muutosten vaikutuksia ei aiemmin ole pystytty luotettavasti mittaamaan.

Viimeisimmät raitioteiden suunnitelmat on jo laadittu pitkälti uusien suunnittelukäytäntöjen mukaisesti. Uusien raitioteiden, vanhojen parantamisen ja syväuraisten vaihderistikoiden odotetaan nopeuttavan raitioliikennettä merkittävästi. Täyden potentiaalin saavuttaminen edellyttää lisäksi valoetuuksien huomattavaa tehostamista ja turvavaihteiden käyttöönottoa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaupunkisuunnitteluviraston selvityksen mukaan raitioliikennettä nopeuttavia toimenpiteitä on ryhdytty edistämään ja panemaan toimeen.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteet ovat vasta alussa, joten niiden vaikutuksia liikenteen nopeutumiseen ei pystytä vielä todentamaan.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginhallituksen tulee vaikuttaa siihen, että Helsingin seudun liityntäpysäköintikäytäntöjä selkeytetään ja että seudun liityntäpysäköinnin kehitykselle, omistukselle ja ylläpidolle luodaan yhtenäiset toimintamallit yhteistyössä valtion ja muiden kuntien kanssa.

Kaupunkisuunnitteluviraston 15.12.2015 antama selvitys:

Kaupunkisuunnitteluviraston mukaan liityntäpysäköinnin sopimusmallin selvitys on juuri käynnissä. Helsingin seudun liikenne (HSL) johtaa työtä ja Helsingin kaupunki osallistuu sekä työn projekti- että ohjausryhmään. Ohjausryhmässä kaupungin edustajia ovat kansliapäällikkö ja liikennesuunnittelupäällikkö. Työ oli vuoden 2015 lopussa lähes valmis, ja Helsinki on valmis hyväksymään esitetyn sopimusmallin tietyin varauksin.

Liityntäpysäköinnin seudullisen järjestämisen vaikutukset eivät ole vielä nähtävissä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Annetun selvityksen perusteella liityntäpysäköinnin seudullisten käytäntöjen selkeyttämiseen on ryhdytty, mutta sopimus asiasta ei ole vielä valmis.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Liityntäpysäköinnin seudullisen järjestämisen vaikutukset eivät ole vielä nähtävissä.

Johtopäätökset: Joukkoliikenneinvestointien kustannustehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus

Kaupunkisuunnitteluvirasto on vaikutusarvioinneissaan ottanut yhä enemmän huomioon myös maankäyttöhyödyt ja kaupunkitaloudelliset hyödyt, mikä näkyy jo liikennesuunnittelun sisällössä ja päätösvalmistelussa. Kaupunkisuunnitteluvirasto ja HKL ovat ryhtyneet suunnittelemaan ja toteuttamaan toimia

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

raitioliikenteen nopeuttamiseksi. Toimenpiteiden vaikutukset eivät ole kuitenkaan vielä luotettavasti todennettavissa. Liityntäpysäköintijärjestelyjen selkeyttäminen on aloitettu seudullisen sopimuksen valmistelulla; vaikutukset eivät ole vielä nähtävissä.

2.3 Kaupunginjohtajan toimialaan liittyvät arvioinnit

Tarkastuslautakunnan 1. jaoston käsiteltävänä oli vuonna 2013 yksi kaupunginjohtajan toimialaan kohdistuva arviointi, johon liittyen tarkastuslautakunta antoi kolme suositusta.

2.3.1 Toimenpiteet valtuutettujen aloitteiden ja toivomusponsien johdosta

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Aloitteiden vaikuttavuutta tulee pyrkiä parantamaan ottamalla käyttöön niin sanotut ryhmäaloitteet.

Kaupunginvaltuuston työjärjestystä (22a §) on muutettu 4.6.2014 lähtien siten, että valtuustoryhmä voi tehdä ryhmäaloitteen. Kaupunginhallituksen on esitettävä aloite valtuuston käsiteltäväksi kahdeksan kuukauden kuluessa.

Kaupunginkanslian 19.11.2015 antama selvitys:

Kanslia toteaa, että ryhmäaloitteella on pyritty turvaamaan pienille valtuustoryhmille mahdollisuus saada valtuustoaloitteita valtuuston käsiteltäväksi ja liisätty aloitteen painoarvo poliittisena kannanottona. Ryhmäaloitteiden vaikuttavuutta ei ole varsinaisesti seurattu, mutta marraskuuhun 2015 mennessä tehdyistä neljästä aloitteesta kaksi on johtanut aloitteessa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty ottamalla käyttöön ryhmäaloitteet.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteiden vaikutukset eivät ole vielä kattavasti havaittavissa ryhmäaloitteiden vähäisen määrän vuoksi.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginhallituksen tulee kattavammin ottaa huomioon valtuustoaloitteissa ja toivomusponsissa ehdotetut toimenpiteet.

Kaupunginkanslian 19.11.2015 antama selvitys:

Kaupunginkanslia toteaa, että valmistelussa ei useinkaan voida lähteä siitä, että on nimenomaan pyrittävä löytämään keinot esitettyjen aloitteiden ja toivomusponsojen toteuttamiseen. Aloitteita ja ponsia laaditaan hyvin erilaisista asioista. Selvityksen mukaan valmistelijat kiinnittävät huomiota tarkastuslautakunnan esittämään suositukseen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Toimenpiteisiin on osittain ryhdytty, sillä valmistelijoiden huomiota on kiinnitetty tarkastuslautakunnan suosituksessa esille nostamaan asiaan. Muita toimenpiteitä kaupunginkanslian laatimassa selvityksessä ei tule ilmi.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Käytettävissä olleen materiaalin perusteella ei voida todeta, mitä vaikutuksia toimenpiteellä on ollut.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Valtuuston työjärjestystä tulee muuttaa siten, että valtuuston kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi palauttaman aloitteen käsittelylle asetetaan määräaika.

Kaupunginvaltuuston työjärjestystä (22 §) on muutettu 4.6.2014 siten, että valtuuston kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi palauttama aloite on esitettävä uudelleen valtuuston käsiteltäväksi kahdeksan kuukauden kuluessa palauttamispäätöksestä.

Kaupunginkanslian 19.11.2015 antama selvitys:

Kaupunginkanslia toteaa selvityksessään, että kahdeksan kuukauden määräaika on myös noudatettu.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty asettamalla uudelleen valmisteltavaksi palautetun aloitteen käsittelylle määräaika.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Valtuuston työjärjestyksen mukaista määräaika on noudatettu eli toimenpiteen vaikutukset ovat olleet myönteisiä

Johtopäätökset: Toimenpiteet valtuutettujen aloitteiden ja toivomusponsojen johdosta

Tarkastuslautakunnan suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on pääosin ryhdytty. Sen sijaan se, johtavatko valtuustoaloitteet ja toivomusponnet varsinaisiin toimenpiteisiin, jää edelleen epäselväksi.

Suosituksien mukaisten toimenpiteiden vaikuttavuus on selkeästi osoitettavissa ainoastaan palautetun aloitteen käsittelylle asetetun määräajan kohdalla. Muilta osin vaikutukset eivät ole havaittavissa tai niitä ei voida arvioida käytävissä olevalla aineistolla.

2.4 Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit

Tarkastuslautakunta käsitteli vuoden 2013 arviointikertomuksessa yhtä kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimen toimialaan liittyvää arviointia ja esitti siihen liittyen yhden suosituksen.

2.4.1 Vaikutusten arviointi kaavoituksessa

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunkisuunnitteluviraston tulee jatkaa kaavojen yhdyskuntataloudellisten vaikutusten sekä tuleville käyttäjille koituvien taloudellisten vaikutusten arvioinnin kehittämistä siten, että kaupungille syntyvät myynti-, vuokra- ja verotuotot sekä tuleville käyttäjille aiheutuvat kustannukset ja hyödyt tulevat otetuiksi huomioon jo kaavoitusvaiheessa.

Kaupunginhallituksen 10.11.2014 antama selvitys vuoden 2013 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä ja kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto 20.5.2014 vuoden 2013 arviointikertomuksesta:

Kaupunginhallituksen selvityksen ja kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunnon mukaan kaupunkisuunnitteluvirasto on jatkanut vaikutusten arviointien kehittämistä yhteistyössä muun muassa kiinteistöviraston kanssa. Tämän lisäksi kaupunkisuunnitteluvirasto on osallistunut kaupunginkanslian työhön hankkeiden elinkeinovaikutusten arviointimenetelmän kehittämiseksi. Kaikista merkittävistä kaavahankkeista tehdään taloudellisten vaikutusten arvioinnit.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaupunkisuunnitteluvirasto on yhteistyössä muiden virastojen kanssa kehittänyt jossain määrin kaavojen yhdyskuntataloudellisten ja taloudellisten vaikutusten arviointia.

⊖ Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Saatavilla olevan aineiston perusteella toimenpiteiden vaikutuksia ei voida arvioida.

Johtopäätökset: Vaikutusten arviointi kaavoituksessa

Kaupunkisuunnitteluvirasto on ollut mukana kehittämässä taloudellisten vaikutusten arviointia. Toimenpiteiden vaikutuksia ei voida todeta käytettävissä olevan materiaalin perusteella.

2.5 Yhteenvedo suositusten vaikuttavuudesta

Taulukoissa 2 ja 3 esitetään yhteenvedo arvioinnin tuloksista. Taulukoissa arviointikriteerien toteutumista on kuvattu seuraavalla asteikolla.

- **Kriteeri toteutuu täysin:** kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
- **kriteeri toteutuu osittain:** suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain tai vaikutuksia ei vielä havaittavissa.
- **Kriteeri ei toteudu lainkaan:** suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet negatiivisia.
- Tämä kuvio ilmaisee tilannetta, jossa kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olleella materiaalilla tai vaikutuksia ei ole ollut, koska suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.

Taulukossa 2 on kuvattu arvioinnin tulokset kriteereittäin. Taulukossa on kuvattu toimenpiteisiin ryhtymisen ja toimenpiteiden vaikutusten osalta, kuinka monen suosituksen kohdalla kyseisen kriteerin arvioitiin toteutuneen. Samalla on esitetty kyseisen kriteerin prosenttiosuus.

Taulukosta nähdään, että toimenpiteisiin on ryhdytty melko kattavasti. Suosituksista 88 prosenttia oli sellaisia, että hallintokunnat olivat ryhtyneet toimenpiteisiin vähintäänkin osittain. Toimenpiteiden vaikutusten osalta tulokset eivät ole yhtä hyviä, mihin vaikuttaa se, että kaikkien suositusten vaikutuksia ei voitu arvioida. Yhteensä 52 prosenttia suosituksista oli sellaisia, että niiden vaikutuksia ei ollut vielä havaittavissa tai niitä ei voitu arvioida käytettävissä olevalla aineistolla.

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

Taulukko 2 Yhteenveto vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuudesta, tarkastuslautakunnan 1. jaoston käsittelemät aiheet suositusten mukaan (N=33 toimenpiteet ja N=29 vaikutukset)⁸

Toimenpiteiden arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteisiin ryhtyminen	Toimenpiteiden vaikutukset	Vaikutusten arvioinnissa käytetty kriteeri
😊 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty	19 suositusta (58 %)	14 suositusta (48 %)	😊 Vaikutukset ovat olleet myönteisiä
😐 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain	10 suositusta (30 %)	8 suositusta (28 %)	😐 Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa
😞 Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty	4 suositusta (12 %)	0 suositusta (0 %)	😞 Vaikutukset ovat olleet negatiivisia
☹️ Kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olevalla aineistolla	0 suositusta (0 %)	7 suositusta (24 %)	☹️ Kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olevalla aineistolla

Taulukossa 3 on kuvattu tulosten yhteenveto toimialoittain ja arviointiaiheittain siten, että kutakin suositusta vastaavat luvuissa 2.1–2.4 esitetyt arviot hymynaaman muodossa. Arviointiaiheittain laskettu keskiarvo sekä kaupunkitasoisten arviointien keskiarvo⁹ on laskettu pisteyttämällä hymynaamat seuraavasti: 😊=5, 😐=3, ja 😞=1.

Taulukosta nähdään, että kaikista aiheista laskettu kokonaiskeskiarvo toimenpiteisiin ryhtymisen osalta oli 3,9, mikä kuvaa sitä, että arviot olivat pääosin 😊 tai 😐. Vaikutusten keskiarvo muodostui korkeammaksi (4,3) kuin toimenpiteiden, mikä johtuu siitä, että negatiivisia vaikutuksia ei arvioitu olleen. Taulukossa esitettyihin keskiarvoihin ei myöskään vaikuta se, jos vaikutuksia ei ole voitu arvioida.

⁸ Vaikutusten osalta osuus on laskettu niistä suosituksista, jotka johtivat toimenpiteisiin tai jotka johtivat osittain toimenpiteisiin.

⁹ Kaupunkitasoisisten arviointiaiheiden keskiarvo on laskettu suosituksista, ei arviointiaiheiden keskiarvoista.

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

Arviointiaihe ja esitetyt suositukset	Toimenpiteet	Vaikutukset
KAUPUNKITASOISET ARVIOINNIT	3,8	4,4
Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi	3	3
<ul style="list-style-type: none">• kaupunginhallituksen tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin kaikkien arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.	☹️	☹️
Sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi	4,2	4,8
<ul style="list-style-type: none">• kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeituksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.	☹️	☹️
<ul style="list-style-type: none">• sosiaali- ja terveysvirastolle on asetettava sitovat tavoitteet siten, että niiden toteutuminen voidaan dokumentoidusti osoittaa. Viraston tulee varmistaa, että tavoitteen toteutumisen varmentava tieto saadaan tietojärjestelmistä kattavasti.	😊	😊
<ul style="list-style-type: none">• kulttuurikeskuksen tulee kehittää toiminnanohjausjärjestelmäänsä ja sen käyttöä siten, että järjestelmästä saadaan suoritustietojen osalta luotettavaa tietoa.	😊	😊
<ul style="list-style-type: none">• liikuntaviraston ulkoilualueiden ylläpitoa ja kunnossapitoa sekä vesialueiden valvontaa ja kehittämistä koskevien tavoitteiden osalta tulee määrittellä sellaiset mittarit, että tavoitteiden toteutumisen tasoa voidaan vertailla vuosittain.	😊	😊
<ul style="list-style-type: none">• Helsingin Energian ja HKL-liikelaitoksen kaivulupia koskeva sitova tavoite tulee määrittellä siten, että tavoite ohjaa toimintaa.	☹️	😊
<ul style="list-style-type: none">• seuraavien hallintokuntien kohdalla tulee harkita tavoitetason tarkistamista seuraavien sitovien toiminnallisten tavoitteiden osalta: sosiaali- ja terveysviraston terveystalouden hoitotakuutavoitteet, kaupunginkanslian tavoite kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätettäväksi tulevien asioiden käsittelyajasta, ympäristökeskuksen asumisterveyttä koskevien toimenpiteiden ratkaisun tavoiteaika, rakennusvalvontaviraston lupahakemusten käsittelyaika, ruotsinkielisen työväenopiston opetustunnit, Korkeasaaren eläintarhan aukiolotunnit sekä Palmian ja Oiva Akatemian asiakastytyytyväisyys.	☹️	☹️
<ul style="list-style-type: none">• opetusviraston, kiinteistöviraston ja tietokeskuksen tulee selkeyttää sitovien toiminnallisten tavoitteiden esittämistä talousarviossa.	😊	😊
<ul style="list-style-type: none">• kaupunginkanslian tulee jatkossa varmistua siitä, että tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteutuminen esitetään tilinpäätöksessä.	😊	😊
<ul style="list-style-type: none">• kaupunginkanslian tulee edellyttää, että tytäryhteisöt laativat sitovien tavoitteiden toteumatiedoista dokumentointikuvaukset siten, että tavoitteen toteutuminen on jälkikäteen todennettavissa.	😊	😊
<ul style="list-style-type: none">• tilinpäätöksen laatimisesta vastaavan kaupunginkanslian ja taloushallintopalvelun tulee varmistaa, että sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointi on riittävää.	😊	☹️
Kaupungin talouden tila ja kehitys	5	5
<ul style="list-style-type: none">• strategiaohjelmassa valittua tiukan menoraamin linjaa tuottavuustavoitteineen tulee noudattaa.	😊	😊
Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus	3	5
<ul style="list-style-type: none">• lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasuunnitelmaan. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun	☹️	😊

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

määrärahojen ylittymisriski havaitaan.		
<ul style="list-style-type: none">lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisenustaiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.	☺	☹
Tilojen käyttöön liittyvien strategisten tavoitteiden toteutuminen ja palveluverkon sopeuttaminen	4	5
<ul style="list-style-type: none">kaupunginkanslian on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa valmisteltava kaupunkitasoinen tilaohjelma kaupunginhallituksen päätettäväksi. Tilaohjelmassa tulee määritellä toimenpiteet tilakannan käyttöarvon säilyttämiseksi ja huomattavaksi kasvaneen korjausvelan vähentämiseksi.	☹	☹
<ul style="list-style-type: none">palvelutilojen tilahallintaryhmän tulee jatkaa hallintokuntien välistä tilankäyttöä koskevaa yhteistyötä sekä tehdä esitys päätöksenteon yksinkertaistamisesta ja yhteisestä ohjeesta tilojen uudelleenkäytön helpottamiseksi.	☺	☺
<ul style="list-style-type: none">kaupunginkanslian on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa huolehdittava siitä, että tilojen käyttöä suunniteltaessa otetaan huomioon hallintokuntakohtaiset käyttäjäryhmien määrissä ja tarpeissa tapahtuvat muutokset.	☺	☺
<ul style="list-style-type: none">kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee valvoa rakentamisen laatua nykyistä paremmin.	☺	☹
Hankinta- ja kilpailuttamisosaaminen palveluhankinnoissa	3,5	4
<ul style="list-style-type: none">kaupunginhallituksen tulee perustaa hankintastrategian mukaisesti ohjausryhmä vastaamaan hankintojen yleisestä ohjauksesta ja koordinoinnista.	☹	☹
<ul style="list-style-type: none">hankintaprosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.	☺	☺
<ul style="list-style-type: none">hankintakeskuksen, oikeuspalvelujen ja Oiva Akatemian on varmistettava palveluhankintojen osaaminen jatkuvalla ja päivittyvällä täsmäkoulutuksella hallintokuntien asiantuntijoille.	☺	☹
<ul style="list-style-type: none">hankintakeskuksen ja oikeuspalvelujen tulee lisätä tiedottamista hankintoihin liittyvästä neuvonnasta. Hallintokunnille tulee tarjota väline hankintatarpeistaan ja -suunnitelmistaan tiedottamiseen siten, että mahdollisuus tehdä hankintayhteistyötä ja yhteiskilpailutuksia paranee.	☺	☺
Virastojen tietojärjestelmähankkeet	4	3
<ul style="list-style-type: none">hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.	☺	☺
<ul style="list-style-type: none">kaupunginkanslian tulee huomioida tietotekniikkaohjelman valmistelussa toimittajariippuvuuden keventämiseen liittyviä toimenpiteitä.	☺	☺
Yhteistyön välttäminen veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa	3	-
<ul style="list-style-type: none">hankintakeskuksen tulee kiirehtiä kaupunginhallituksen 4.3.2013 päättämän pilottihankinnan toteuttamista pyytämällä maakohtaiset tilinpäätöstiedot tarjouskilpailun yhteydessä.	☹	☹
<ul style="list-style-type: none">hankintakeskuksen tulee yhteistyössä kaupunginkanslian oikeuspalvelujen kanssa selvittää mahdollisuudet sellaisiin euromääräisesti merkittäviin pilottihankintoihin, joissa pyydetään tarjoajia ilmoittamaan tiedot yrityksen omistajuussuhteista ja mahdollisesta konsernirakenteesta.	☺	☹

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

Arviointiaihe ja esitetyt suositukset	Toimenpiteet	Vaikutukset
TOIMIALARAJAT YLITTÄVÄT ARVIOINNIT		
Joukkoliikenneinvestointien kustannustehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus	4,3	3,7
<ul style="list-style-type: none">• kaupunkisuunnitteluviraston tulee ottaa huomioon muun muassa joukkoliikenteen maankäyttöhyödyt ja kaupunkitaloudelliset hyödyt liikennesuunnittelussa, jotta strategiset tavoitteet joukkoliikenteen suosimiseksi toteutuvat paremmin.	😊	😊
<ul style="list-style-type: none">• kaupunkisuunnitteluviraston ja liikennelaitoksen tulee kiirehtiä toimenpiteitä joukkoliikenteen, erityisesti raitioliikenteen, nopeuttamiseksi.	😊	😐
<ul style="list-style-type: none">• kaupunginhallituksen tulee vaikuttaa siihen, että Helsingin seudun liityntäpysäköintikäytäntöjä selkeytetään ja että seudun liityntäpysäköinnin kehitykselle, omistukselle ja ylläpidolle luodaan yhtenäiset toimintamallit yhteistyössä valtion ja muiden kuntien kanssa.	😐	😐
KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALAAN LIITTYVÄT ARVIOINNIT		
Toimenpiteet valtuutettujen aloitteiden ja toivomusponsien johdosta	4,3	4
<ul style="list-style-type: none">• aloitteiden vaikuttavuutta tulee pyrkiä parantamaan ottamalla käyttöön niin sanotut ryhmäaloitteet.	😊	😐
<ul style="list-style-type: none">• kaupunginhallituksen tulee kattavammin ottaa huomioon valtuustoaloitteissa ja toivomusponseissa ehdotetut toimenpiteet.	😐	⊖
<ul style="list-style-type: none">• valtuuston työjärjestystä tulee muuttaa siten, että valtuuston kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi palauttaman aloitteen käsittelylle asetetaan määräaika.	😊	😊
KAUPUNKISUUNNITTELU- JA KIINTEISTÖTOIMEN TOIMIALAAN LIITTYVÄT ARVIOINNIT		
Vaikutusten arviointi kaavoituksessa	3	-
<ul style="list-style-type: none">• kaupunkisuunnitteluviraston tulee jatkaa kaavojen yhdyskuntataloudellisten vaikutusten sekä tuleville käyttäjille koituvien taloudellisten vaikutusten arvioinnin kehittämistä siten, että kaupungille syntyvät myynti-, vuokra- ja verotuotot sekä tuleville käyttäjille aiheutuvat kustannukset ja hyödyt tulevat otetuiksi huomioon jo kaavoitusvaiheessa.	😐	⊖
TULOS YHTEENSÄ	3,9	4,3

Taulukon perusteella ei kannata verrata toimialoja keskenään, sillä kaupunkitasoisia arviointeja lukuun ottamatta aiheita oli vain yksi per toimiala. Kaupunkitasoisia arviointeja sen sijaan oli useita ja niiden keskiarvoksi muodostui toimenpiteiden osalta 3,8. Kaikki neljä arviota siitä, että suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, olivat kaupunkitasoisissa arvioinneissa.

Kun tarkastellaan samanaikaisesti sekä toimenpiteisiin ryhtymistä että positiivisten vaikutusten aikaansaamista, myönteisimmän arvion sai arviointiaihe "Kaupungin talouden tila ja kehitys". Sen osalta arvioitavia suosituksia oli tosin vain yksi. Muiden aiheiden osalta ei ollut ryhdytty kaikkien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ainakaan kaikilta osin.

Numeerisesti alhaisimmat arvosanat saivat vaikutusten arviointi kaavoituksessa ja tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi. Keskiarvona myös yhteistyön välttäminen veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa sai yhtä alhaisen arvion (keskiarvo 3).

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa käsiteltiin 12 arviointiaihetta, jotka kuuluivat 1. jaoston toimialaan. Niistä 11 aihetta sisältyy tähän arviointiin. Niihin liittyen arviointikertomuksessa oli esitetty 33 suositusta, joiden vaikuttavuutta arvioitiin. Vaikutuksia arvioitiin selvittämällä, mihin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet, ja mitä vaikutuksia suositusten mukaisilla toimenpiteillä on ollut.

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut. Kysymykseen voidaan vastata, että suositukset johtavat useimmiten toimenpiteisiin, mutta niillä ei vielä kaikilta osin ole ollut vaikutuksia tai vaikutusten osoittaminen on vaikeaa.

Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että valtaosaan suositusten mukaisista toimenpiteistä on ryhdytty tai ryhdytty ainakin osittain. Lautakunnan esittämästä 33 suosituksesta 58 prosentin kohdalla (19 suositusta) toimenpiteisiin oli ryhdytty täysin ja 30 prosentin (10 suositusta) kohdalla osittain. Vain neljän suosituksen osalta suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ei ollut ryhdytty lainkaan.

Arvioinnin tulokset osoittavat, että vaikuttavuuden osoittaminen on toimenpiteisiin ryhtymistä vaikeampaa. Kun huomioidaan ne suositukset, jotka johtivat toimenpiteisiin, yhteensä 29 suosituksesta 48 prosentin kohdalla (14 suositusta) toimenpiteiden vaikutukset arvioitiin myönteisiksi ja 28 prosentin (8 suositusta) kohdalla vaikutukset eivät vielä olleet havaittavissa. 24 prosentin (7 suositusta) osalta vaikutuksia ei voitu käytettävissä olevalla aineistolla arvioida.

Vaikutusten arvioimisen vaikeus on tullut toistuvasti esiin suositusten vaikuttavuutta koskevissa arvioinneissa. Yksittäisten toimenpiteiden vaikutusten osoittaminen on vaikeaa ja vaikutukset voivat ilmetä pitkällä viiveellä. Vaikutusten osoittaminen edellyttäisi toimenpiteeseen liittyvää systemaattista vaikuttavuuden seuranta.

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

4 TOIMENPIDE-ESITYS JA LISÄTIEDOT

Tarkastuslautakunnan 1. jaosto hyväksyy muistion ja esittää, että aiheesta laaditaan arviointikertomuksen tekstiluonnos.

Arviointia koskevia lisätietoja antaa ts. konsernitarkastaja Minna Tiili, puhelin 310 36545.

Arvioinnin suorittamiseen ovat lisäksi osallistuneet arviointipäällikkö Timo Terävä, va. tarkastuspäällikkö Arto Ahlqvist sekä kaupunkitarkastajat Harri Hyninen ja Petri Jäske.

Minna Tiili

JAKELU Tarkastuslautakunnan 1. jaosto

LÄHTEET

Tietopyyntöihin vastaajat aiheittain:

Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuuden arviointi
- erityissuunnittelija, kaupunginkanslia 26.11.2015

Sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi
- hallintopäällikkö, kaupunginkanslia 20.11.2015
- controller, kaupunginkanslia 20.11.2015
- johtava suunnittelija, kaupunginkanslia 20.11.2015
- hallintopäällikkö, Palvelukeskus 23.11.2015 ja 17.12.2015
- virastopäällikkö, rakennusvalvontavirasto 23.11.2015
- eläintarhan johtaja, Korkeasaaren eläintarha 12.11.2015
- palvelupäällikkö, Taloushallintopalvelu 17.11.2015

Kaupungin talouden tila ja kehitys
- johtava suunnittelija, kaupunginkanslia 20.11.2015

Talousarvioraamin ohjausvaikutus ja sitovien taloudellisten tavoitteiden sitovuus
- johtava suunnittelija, kaupunginkanslia 20.11.2015

Tilojen käyttöön liittyvien strategisten tavoitteiden toteutuminen ja palveluverkon sopeuttaminen
- hankepäällikkö, kaupunginkanslia 27.11.2015
- kehittämispäällikkö, kiinteistöviraston tilakeskus 29.12.2015 ja 7.1.2016

Hankinta- ja kilpailuttamisosaaaminen palveluhankinnoissa

- hankintajohtaja, hankintakeskus 24.11.2015
- johtava kaupunginasiainmies, kaupunginkanslian oikeuspalvelut 24.11.2015
- toimitusjohtaja, Oiva Akatemia 25.11.2015

Virastojen tietojärjestelmähankkeet

- tietotekniikkapäällikkö, kaupunginkanslia 19.11.2015

Yhteistyön välttäminen veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten kanssa

- hankintajohtaja, hankintakeskus 24.11.2015 ja 1.12.2015
- johtava kaupunginasiainmies, kaupunginkanslian oikeuspalvelut 27.11.2015

Joukkoliikenneinvestointien kustannustehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus

- projektipäällikkö, kaupunkisuunnitteluvirasto 30.11.2015
- liikennesuunnittelupäällikkö, kaupunkisuunnitteluvirasto 15.12.2015

Toimenpiteet valtuutettujen aloitteiden ja toivomusponsien johdosta

- hallintojohtaja, kaupunginkanslia 19.11.2015
- hallintopäällikkö, kaupunginkanslia 19.11.2015

Muut lähteet

Kaupunginhallituksen lausunto vuoden 2013 arviointikertomuksesta. Kvsto 18.6.2014.

Kaupunginhallituksen selvitys vuoden 2013 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä, Kvsto 10.12.2014.

Kaupunginhallituksen selvitys vuoden 2014 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä, Kvsto 9.12.2015.

Konsernin tavoitearviointimuistio 2013. Helsingin kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2013. Helsingin kaupungin tarkastusvirasto.

Konsernin tavoitearviointimuistio 2014. Helsingin kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2014. Helsingin kaupungin tarkastusvirasto.

Talouden ja toiminnan seurantaraportti 3/2015. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomukset 2013 ja 2014.

Vuosien 2015 ja 2016 talousarviot

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

LIITTEET

Liite 1. Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Arviointiaihe Vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi		
Suunnitelman laatija Minna Tiili		Pvm 6.5.2015
Päätös arvioinnista Tarkastuslautakunta 6.5.2015		
Arvioinnin ohjausryhmä Tarkastuslautakunnan 1. jaosto		
Aloittamisaika syyskuu 2015	Valmistumisaika tammikuu 2016	Vastaava valmistelija, muut valmistelijat Minna Tiili ja kaupunkitarkastajat valmistelemiensa arviointiaiheiden osalta
<p>Arviointiaiheen tausta</p> <p>Vakiintuneen käytännön mukaisesti suurten kaupunkien tarkastuslautakunnat ovat tehneet vuosittain esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoineet siitä arviointikertomuksessaan. Menettelyä suositellaan myös toimialaa käsittelevissä julkaisuissa (esim. Tarkastuslautakunta osana kunnan valvonta- ja arviointijärjestelmää, Auditor 2011).</p> <p>Tarkastuslautakunta on hallinnon ja talouden tarkastussäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomitaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään havainnoista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on arviointikertomuksesta 2004 lähtien, merkityään arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta. Edellä mainittujen lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien toimenpiteitä arvioimalla säännöllisesti esittämiensä suositusten vaikuttavuutta.</p> <p>Vuodesta 2009 lähtien tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuutta on arvioitu siten, että arviointi on suoritettu takautuvasti kahden vuoden viiveellä, jotta keskuhallinnolla ja hallintokunnilla on ollut riittävästi aikaa ryhtyä toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta. Vuonna 2012 arviointi kohdistettiin lautakunnan koko toimintakauteen. Vuoteen 2013 asti arviointi kohdistui ainoastaan merkittävimpiin suosituksiin, vuonna 2014 tarkasteltiin kaikkia suosituksia.</p> <p>Vuonna 2015 arvioidaan kaikkien arviointikertomuksessa 2013 asetettujen suositusten vaikuttavuutta jaostoittain. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 24 aihetta. Näistä 13 aihetta oli käsitelty 1. jaostossa ja 11 aihetta 2. jaostossa. Arvioitavia suosituksia on 1. jaoston aiheiden osalta 33. Ne ovat aiheittain seuraavat:</p>		
SITOVIENTIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN		
<ul style="list-style-type: none">• kaikkien hallintokuntien tulee tallentaa tilinpäätöstyötilaan tilinpäätösohjeistuksen mukaisesti sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutumi-		

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

nen voidaan varmentaa koko vuoden ajalta.

- sosiaali- ja terveysvirastolle on asetettava sitovat tavoitteet siten, että niiden toteutuminen voidaan dokumentoidusti osoittaa. Viraston tulee varmistaa, että tavoitteen toteutumisen varmentava tieto saadaan tietojärjestelmistä kattavasti.
- kulttuurikeskuksen tulee kehittää toiminnanohjausjärjestelmäänsä ja sen käyttöä siten, että järjestelmästä saadaan suoritettietojen osalta luotettavaa tietoa.
- liikuntaviraston ulkoilualueiden ylläpitoa ja kunnossapitoa sekä vesialueiden valvontaa ja kehittämistä koskevien tavoitteiden osalta tulee määritellä sellaiset mittarit, että tavoitteiden toteutumisen tasoa voidaan vertailla vuosittain.
- Helsingin Energian ja HKL-liikelaitoksen kaivulupia koskeva sitova tavoite tulee määritellä siten, että tavoite ohjaa toimintaa.
- seuraavien hallintokuntien kohdalla tulee harkita tavoitetason tarkistamista seuraavien sitovien toiminnallisten tavoitteiden osalta: sosiaali- ja terveysviraston terveyspalvelujen hoitotakuutavoitteet, kaupunginkanslian tavoite kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätettäväksi tulevien asioiden käsittelyajasta, ympäristökeskuksen asumisterveyttä koskevien toimenpiteiden ratkaisun tavoiteaika, rakennusvalvontaviraston lupahakemusten käsittelyaikatavoite, ruotsinkielisen työväenopiston opetustunnit, Korkeasaaren eläintarhan aukiolotunnit sekä Palmian ja Oiva Akatemian asiakastytyväisyys.
- opetusviraston, kiinteistöviraston ja tietokeskuksen tulee selkeyttää sitovien toiminnallisten tavoitteiden esittämistä talousarviossa.
- kaupunginkanslian tulee jatkossa varmistua siitä, että tytäryhteisöjen sitovien tavoitteiden toteutuminen esitetään tilinpäätöksessä.
- kaupunginkanslian tulee edellyttää, että tytäryhteisöt laativat sitovien tavoitteiden toteumatiedoista dokumentointikuvaukset siten, että tavoitteen toteutuminen on jälkikäteen todennettavissa.
- tilinpäätöksen laatimisesta vastaavan kaupunginkanslian ja taloushallintopalvelun tulee varmistaa, että sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointi on riittävää.

KAUPUNGIN TALOUDEN TILA JA KEHITYS

- strategiaohjelmassa valittua tiukan menoraamin linjaa tuottavuustavoitteineen tulee noudattaa.

TALOUSARVIOORAAMIN OHJAUSVAIKUTUS JA SITOVIER TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SITOVUUS

- lauta- ja johtokuntien tulee sitoutua kaupunginhallituksen päättämään talousarvioraamiin ja kaupunginvaltuuston päättämään sitovaan määrärahasoon. Päätökset viraston talouden tasapainottamiseksi tulee tehdä heti, kun määrärahojen ylitymisriski havaitaan.
- lauta- ja johtokuntien tulee raportoida mahdolliset ylitystarpeet ja niiden johdosta aiheutuvat talouden sopeuttamisen toimenpiteet talouden toteutumisennusteiden yhteydessä kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

TILOJEN KÄYTTÖÖN LIITTYVIEN STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA PALVELUVERKON SOPEUTTAMINEN

- kaupunginkanslian on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa valmisteltava kaupun-

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

kitasoinen tilaohjelma kaupunginhallituksen päätettäväksi. Tilaohjelmassa tulee määritellä toimenpiteet tilakannan käyttöarvon säilyttämiseksi ja huomattavaksi kasvaneen korjausvelan vähentämiseksi.

- palvelutilojen tilahallintaryhmän tulee jatkaa hallintokuntien välistä tilankäyttöä koskevaa yhteistyötä sekä tehdä esitys päätöksenteon yksinkertaistamisesta ja yhteisestä ohjeesta tilojen uudelleenkäytön helpottamiseksi.
- kaupunginkanslian on yhteistyössä kiinteistöviraston kanssa huolehdittava siitä, että tilojen käyttöä suunniteltaessa otetaan huomioon hallintokuntaohjeet käyttäjäryhmien määrissä ja tarpeissa tapahtuvat muutokset.
- kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee valvoa rakentamisen laatua nykyistä paremmin.

HANKINTA- JA KILPAILUTTAMISOSAAMINEN PALVELUHANKINNOISSA

- kaupunginhallituksen tulee perustaa hankintastrategian mukaisesti ohjausryhmä vastaamaan hankintojen yleisestä ohjauksesta ja koordinoinnista.
- hankintaprosessin sujuvoittamiseksi hallintokuntien tulee olla yhteydessä hankintakeskukseen jo varhaisessa vaiheessa käynnistäessään merkittäviä palveluhankintoja.
- hankintakeskuksen, oikeuspalvelujen ja Oiva Akatemian on varmistettava palveluhankintojen osaaminen jatkuvalla ja päivittyvällä täsmäkoulutuksella hallintokuntien asiantuntijoille.
- hankintakeskuksen ja oikeuspalvelujen tulee lisätä tiedottamista hankintoihin liittyvästä neuvonnasta. Hallintokunnille tulee tarjota väline hankintatarpeistaan ja -suunnitelmistaan tiedottamiseen siten, että mahdollisuus tehdä hankintayhteistyötä ja yhteiskilpailutuksia paranee.

VIRASTOJEN TIETOJÄRJESTELMÄHANKKEET

- 2 hallintokuntien tulee arvioida ja seurata tietojärjestelmähankkeidensa kustannuksia ja hyötyjä riippumatta siitä, koetaanko hanke pakolliseksi.
- 3 kaupunginkanslian tulee huomioida tietotekniikkaohjelman valmistelussa toimittajariippuvuuden keventämiseen liittyviä toimenpiteitä.

YHTEISTYÖN VÄLTTÄMINEN VEROPARATIISIKYTKENTÖJÄ OMAAVIEN YRITYSTEN KANSSA

- 4 hankintakeskuksen tulee kiirehtiä kaupunginhallituksen 4.3.2013 päättämän pilottihankinnan toteuttamista pyytämällä maakohtaiset tilinpäätöstiedot tarjouskilpailun yhteydessä.
- 5 hankintakeskuksen tulee yhteistyössä kaupunginkanslian oikeuspalvelujen kanssa selvittää mahdollisuudet sellaisiin euromääräisesti merkittäviin pilottihankintoihin, joissa pyydetään tarjoajia ilmoittamaan tiedot yrityksen omistajuussuhteista ja mahdollisesta konsernirakenteesta.

KAUPUNGIN TALOUDELLINEN TUKI TYTÄRYHTEISÖILLE

Tämän suosituksen toteutumista ei ole mielekästä arvioida, koska on toteava:

- kaupungin tytäryhteisöjen avulla järjestetyn palvelutuotannon tukeminen taloudellisesti on tarkoituksenmukaista silloin, kun palvelun tuottaminen on kaupungin järjestämisvastuulla tai se katsotaan muuten tarkoituksenmukaiseksi.

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

JOUKKOLIIKENNEINVESTOINTIEN KUSTANNUSTEHOKKUUS JA TARKOITUKSEN- MUKAISUUS

- kaupunkisuunnitteluviraston tulee ottaa huomioon muun muassa joukkoliikenteen maankäyttöhyödyt ja kaupunkitaloudelliset hyödyt liikennesuunnittelussa, jotta strategiset tavoitteet joukkoliikenteen suosimiseksi toteutuvat paremmin.
- kaupunkisuunnitteluviraston ja liikennelaitoksen tulee kiirehtiä toimenpiteitä joukkoliikenteen, erityisesti raitioliikenteen, nopeuttamiseksi.
- kaupunginhallituksen tulee vaikuttaa siihen, että Helsingin seudun liityntäpysäköintikäytäntöjä selkeytetään ja että seudun liityntäpysäköinnin kehitykselle, omistukselle ja ylläpidolle luodaan yhtenäiset toimintamallit yhteistyössä valtion ja muiden kuntien kanssa.

TOIMENPITEET VALTUUTETTUJEN ALOITTEIDEN JA TOIVOMUSPONSIIEN JOH- DOSTA

- aloitteiden vaikuttavuutta tulee pyrkiä parantamaan ottamalla käyttöön niin sanotut ryhmäaloitteet.
- kaupunginhallituksen tulee kattavammin ottaa huomioon valtuustoaloitteissa ja toivomusponsissa ehdotetut toimenpiteet.
- valtuuston työjärjestyksestä tulee muuttaa siten, että valtuuston kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi palauttaman aloitteen käsittelylle asetetaan määräaika.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI KAAVOITUKSESSA

- kaupunkisuunnitteluviraston tulee jatkaa kaavojen yhdyskuntataloudellisten vaikutusten sekä tuleville käyttäjille koituvien taloudellisten vaikutusten arvioinnin kehittämistä siten, että kaupungille syntyvät myynti-, vuokra- ja verotuotot sekä tuleville käyttäjille aiheutuvat kustannukset ja hyödyt tulevat otetuiksi huomioon jo kaavoitusvaiheessa.

Taloudellinen näkökulma

Taloudellinen näkökulma tulee esille tarvittaessa yksittäisten suositusten kautta. Lautakunnan toimikaudellaan esittämällä suosituksilla on toteutuessaan pääsääntöisesti aina taloudellisia vaikutuksia.

Aiheeseen liittyvien suositusten jälkiseuranta

Arvioinnissa on kyse lautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämien suositusten jälkiseurannasta.

Arvioinnin tavoitteet

Arvioinnin pääkysymyksenä on *mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut.*

Pääkysymykseen haetaan vastausta seuraavilla osakysymyksillä:

1. Mihin tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Osakysymykset muodostavat arvioinnin kriteerit ja niiden toteutumista arvioidaan kolmi-

Ts. konsernitarkastaja Minna Tiili

portaisella asteikolla:

- **Kriteeri toteutuu täysin:** kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
 - **kriteeri toteutuu osittain:** suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain tai vaikutuksia ei vielä havaittavissa.
 - **Kriteeri ei toteudu lainkaan:** suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet negatiivisia.
- Lisäksi käytetään tätä kuviota ilmaisemaan tilannetta, jossa kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olleella materiaalilla tai vaikutuksia ei ole ollut, koska suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.

Arviointi suoritetaan perehtymällä kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2014 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2014 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Lisäksi tehdään kysely asianomaisen viraston johdolle tai muille tahoille sen mukaan, miten aiheesta arvioidaan saatavan riittävä vastaus.

Sitovia tavoitteita tai niiden toteutumisen dokumentointia koskevat suositukset ovat pääosin sellaisia, että niihin voidaan vastata olemassa olevalla aineistolla eikä varsinaisia tietopyyntöjä ole välttämättä kaikkien suositusten osalta tarpeen lähettää.

Rajaukset

Suosituksen vaikuttavuutta arvioidaan kaikkien vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta siten, että 1. jaosto käsittelee omia aiheitaan ja 2. jaosto omia aiheitaan.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUONNA 2013 ANTAMIEN
SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
(2. jaosto)

2015

Sisällysluettelo

1 ARVIOINNIN TAUSTATIEDOT	3
1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus.....	3
1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot	3
1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit	5
1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät	5
2 HAVAINNOT	6
2.1 Toimialarajat ylittävät arvioinnit	6
2.1.1 Helsingin järjestöavustusten jakoperiaatteiden toteutuminen	6
2.2 Kaupunginjohtajan toimialaan liittyvät arvioinnit.....	7
2.2.1 Designpääkaupunkihankkeen 2012 onnistuminen	7
2.3 Sosiaali- terveys- ja varhaiskasvatustoimeen liittyvät arvioinnit	9
2.3.1 Toimenpiteet kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi	9
2.3.2 Nuorten toimeentulotukiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäiseminen	11
2.3.3 Kuntouttavan työtoiminnan tulokset.....	14
2.3.4 Nuorten päihdehoitoon pääsy.....	17
2.3.5 Vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen avustajapalvelu	21
2.3.6 Omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestäminen ja palvelun riittävyys.....	24
2.4 Sivistys- ja henkilöstötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit.....	27
2.4.1 Positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutuminen Helsingin kouluissa	27
2.4.2 Lähiliikuntapaikat ja kaupunkilaisten liikunnan lisääminen	30
2.4.3 Työnohjauksen riittävyys ja vaikuttavuus opetusvirastossa	35
2.5 Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta	37
3 JOHTOPÄÄTÖKSET	41
4 TOIMENPIDE-ESITYS JA LISÄTIEDOT	42
LÄHTEET	42
LIITTEET	44

1 ARVIOINNIN TAUSTATIEDOT

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Tavoitteena oli arvioida, mihin toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämien suositusten ja toteamusten johdosta sekä mikä vaikutus suosituksilla on ollut.

Arviointi koski kaikkia tarkastuslautakunnan 2. jaoston vuonna 2013 arviointikertomuksessa antamia suosituksia. 1. jaoston suositusten vaikuttavuudesta laadittiin erillinen raportti.

1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Arvioinnin kohteena olivat tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämät suositukset, niiden johdosta toteutetut hallintokuntien toimenpiteet ja toimenpiteiden aikaan saamat vaikutukset.

Tarkastuslautakunta on vakiintuneen käytännön mukaisesti tehnyt esittämien suositusten jälkiseurantaa ja raportoinut siitä arviointikertomuksessaan. Menettelystä on muodostunut käytäntö ainakin suurten kaupunkien tarkastuslautakuntien kohdalla. Suositusten jälkiseurantaa suositellaan myös arviointitoimintaa käsittelevissä julkaisuissa¹.

Tarkastuslautakunta on hallinnon ja talouden tarkastussäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään suosituksista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on arviointikertomuksesta 2004 lähtien, merkittävästi arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta.

Lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien toimenpiteitä arviomalla säännöllisesti esittämiensä suositusten vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden arviointi suoritettiin ensimmäisen kerran kaikista lautakunnan esittämistä suosituksista vuonna 2014. Tätä ennen seuranta on kohdistunut vuosittain noin 10 merkittävimpiin arviointiaiheeseen ja niissä esitettyihin suosituksiin.

Arviointi on suoritettu kahden vuoden viiveellä eli vuoden 2015 arviointi kohdistui vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyihin suosituksiin. Menette-

¹ Esimerkiksi Tarkastuslautakunta osana kunnan valvonta- ja arviointijärjestelmää, Auditori 2011

yllä on pyritty varmistamaan, että keskushallinnolla ja hallintokunnilla on ollut riittävästi aikaa toimenpiteiden suorittamiseen.

Vuonna 2015 arvioitiin kaikkien arviointikertomuksessa 2013 asetettujen suositusten vaikuttavuutta jaostoittain. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 23 aihetta. Näistä 12 aihetta oli käsitelty 1. jaostossa ja 11 aihetta 2. jaostossa.

Taulukossa 1 on esitetty tämän arvioinnin kohteena olleet aiheet, arviointiaihneiden ryhmittely arviointikertomuksessa noudatetun luokittelun mukaisesti ja aiheittain esitettyjen suositusten määrä. Arvioitavaksi valittiin 35 suositusta, sillä yhtä suositusta ei nähty järkeväksi arvioida².

Taulukko 1. Arvioinnin kohteeksi valitut arviointiaiheet ja niissä esitettyjen suositusten määrä, 2. jaosto

Arviointiaiheen kohdentuminen ja otsikko	Suosituksen määrä
Toimialarajat ylittävät arvioinnit	
Helsingin järjestöavustusten jakoperiaatteiden toteutuminen	1
Kaupunginjohtajan toimialaan liittyvät arvioinnit	
Designpääkaupunkihankkeen 2012 onnistuminen	3
Sosiaali- ja terveystoimen toimialaan liittyvät arvioinnit	
Toimenpiteet kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi	2
Nuorten toimeentulokiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäiseminen	3
Kuntouttavan työtoiminnan tulokset	3
Nuorten päihdehoitoon pääsy	4
Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutuminen	4
Omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestäminen ja palvelun riittävyys	3
Sivistys- ja henkilöstötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit	
Positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutuminen Helsingin kouluissa	3
Lähiliikuntapaikat ja kaupunkilaisten liikunnan lisääminen	5
Työnohjauksen riittävyys ja vaikuttavuus opetusvirastossa	4
SUOSITUKSIA YHTEENSÄ	35

Kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan vuotta 2013 käsittelevän arviointikertomuksen ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianosaisten lauta- ja johtokuntien lausunnot kokouksessaan 18.6.2014. Samalla valtuusto kehotti kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksissa esitetyn johdosta. Kaupunginhallituksen selvityksen valtuusto on merkinnyt tiedoksi kokouksessaan 10.12.2014.

² Suositus koski positiivisen diskriminaation mallien selvittämistä ja kehittämistä myös muissa hallintokunnissa kuin arvioinnin kohteena olleessa opetusvirastossa

1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut.

Pääkysymykseen haettiin vastausta seuraavilla osakysymyksillä:

1. Mihin tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Osakysymykset muodostivat arvioinnin kriteerit ja niiden toteutumista arvioitiin kolmiportaisella asteikolla ja johtopäätös esitetään seuraavilla kuvioilla:

- **Kriteeri toteutuu täysin:** kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet myönteisiä.
- **kriteeri toteutuu osittain:** suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain tai vaikutuksia ei vielä havaittavissa.
- **Kriteeri ei toteudu lainkaan:** suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet negatiivisia.
- Tämä kuvio ilmaisee tilannetta, jossa kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olleella materiaalilla tai vaikutuksia ei ole ollut, koska suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.

1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arviointi suoritettiin perehtymällä kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2014 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2014 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Mikäli suosituksen toteutumiseen tai sen vaikutuksiin ei ollut mahdollista vastata kirjallisen materiaalin avulla, tehtiin kysely asianomaisen viraston johdolle tai muille tahoille sen mukaan, miten aiheesta arvioidaan saatavan riittävä vastaus. Tietopyynnöt osoitettiin virastopäälliköille tai suoraan sellaiselle henkilölle, jonka työtehtäviin kuuluu kehittää suosituksessa mainittua toimintoa/palvelua tai seurata sen kehittymistä. Tarkemmat tiedot vastaajista ilmenevät lähdeluettelosta.

Tietopyynnöissä pyydettiin vastausta muun muassa seuraaviin kysymyksiin:

- Mihin suositusten mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty?
- Mitä vaikutuksia toimenpiteillä on ollut ao. toimintoon?

Ennen kysymyksiä kyselylomakkeeseen oli merkitty ne tarkastuslautakunnan esittämät suositukset, joihin liittyen vastauksia pyydettiin.

Seuraavissa luvuissa on esitetty tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa 2013 käsittelemät arviointiaiheet ja niissä esitetyt suositukset. Jokaisen suosituksen osalta on esitetty tiivistetysti tarkastusviraston loppuvuodesta 2015 tekemiin tietopyyntöihin annetut vastaukset ja valmistelijan sen perusteella tekemät johtopäätökset. Jokainen suositus on arvioitu käyttäen edellä mainittua kolmiportaista asteikkoa ja arvioinnin johtopäätös on esitetty arviointikriteerin osalta erikseen tekstin viereen merkityllä hymynaama-kuviolla.

2 HAVAINNOT

2.1 Toimialarajat ylittävät arvioinnit

Tarkastuslautakunnan 2. jaoston käsiteltävänä vuonna 2013 oli yhden toimialarajat ylittävän arvioinnin yksi suositus vuoden 2013 arviointikertomuksessa.

2.1.1 Helsingin järjestöavustusten jakoperiaatteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian on edelleen kehitettävä sähköistä avustusjärjestelmää ja sen kaupunkitasoista avustuskokonaisuuden seurantaa yhteistyössä avustuksia myöntävien hallintokuntien kanssa.

Kaupunginkanslian 23.11.2015 antama selvitys

Kaupunginhallitus toteaa (12.5.2014), että virastojen kanssa yhteistyössä kehitetty kaupungin sähköinen avustusjärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 2012. Sähköistä avustusjärjestelmää käyttävät kaikki avustuksia myöntävät virastot. Vuonna 2013 sähköisesti saapuneita hakemuksia oli 92 % kaikista hakemuksista. Kaupunginkanslia kehittää yhteistyössä avustusjärjestelmää käytävien virastojen kanssa avustusjärjestelmää, yhtenä tavoitteena on muun muassa tarkastuslautakunnankin mainitsema avustusten kaupunkitasoinen tarkastelu.

Kaupunginkanslia toteaa (13.11.2014 ja 20.10.2015), että sähköisten hakemusten osuus on edelleen kasvanut. Niiden osuus kaikista hakemuksista vuonna 2014 oli 93 % ja vuonna 2015 95 %. Nykyinen raportointijärjestelmä, jota kehitetään edelleen, mahdollistaa kaupunkitasoisen tarkastelun. Hakemuksia voidaan jaotella järjestelmässä monipuolisesti esimerkiksi virastoittain, hakijoittain, avustustyyppien, hakemusvuoden perusteella ja avustustyyppien perusteella sekä lukuisalla määrällä muita yksityiskohtaisempia hakukriteerejä.

Vastausten mukaan avustusjärjestelmää kehitetään käyttäjiltä tulleiden kehitysehdotusten perusteella ja kehittämistyön lähtökohtana on järjestelmän helppokäyttöisyys sekä virastojen pyytämät muutokset omiin avustuslomakkeisiin. Kehitystyö toteutetaan aina versioiden vaihtojen yhteydessä. Version vaihtoja on tehty vuonna 2014 touko- ja lokakuussa ja vuonna 2015 tammi-, maaliskuu-, ja kesäkuussa sekä tehdään vielä joulukuussa.

Kehitystyön seuraavina vaiheina on maksatusliittymä Laskeen, hakijatietojen vienti Ahjoon tietoteknisen liittymän avulla ja Sähköiset päätökset -asiointiportaali.

Kaupunginkanslian 23.11.2015 antamaan selvityksen mukaan avustusjärjestelmän raportointiominaisuudet, hakuehdot ja viestitoiminnot ovat kehittyneet ja monipuolistuneet. Uudet ominaisuudet ovat helpottaneet hakemusten käsittelyä. Lisäksi järjestelmään on toteutettu uusia hakemuslomakkeita, jotka vastaavat hallintokuntien uusia avustusten myöntämisperusteita.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Tarkastuslautakunnan suositusten mukaisesti on toimittu ja avustusjärjestelmää on kehitetty sitä käyttävien hallintokuntien kanssa, kehitystyö jatkuu edelleen. Järjestelmä mahdollistaa sekä kaupunkitasoisen avustusten tarkastelun että myös muun muassa virastokohtaisen, hakijakohtaisen ja avustuslajikohtaisen tarkastelun.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Kaupunginkanslian ja virastojen kehittämistyö on parantanut ja monipuolistanut raportointimahdollisuuksia, hakuehtoja ja viestitoimintoja sekä helpottaneet hakemusten käsittelyä.

Johtopäätökset: Helsingin järjestöavustusten jakoperiaatteiden toteutuminen

Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty ja suoritettujen toimenpiteiden ovat johtaneet tarkastuslautakunnan suositusten mukaiseen kehittämistyöhön, joka jatkuu edelleen.

2.2 Kaupunginjohtajan toimialaan liittyvät arvioinnit

Tarkastuslautakunnan 2. jaoston käsiteltävänä vuonna 2013 oli yksi kaupunginjohtajan toimialaan liittyvä arviointi, joka käsitti kolme suositusta vuoden 2013 arviointikertomuksessa.

2.2.1 Designpääkaupunkihankkeen 2012 onnistuminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupungin tulee olla mukana designpääkaupunkihankkeen tyypisissä tapahtumissa tulevaisuudessa, koska ne vahvistavat kuvaa Suomesta ja houkuttelevat matkailijoita kaupunkiin. Hankkeiden taloudellinen kannattavuus tulee kuitenkin harkita huolella.

Kaupunginhallitus (12.5.2014) yhtyy lausunnossaan tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että designpääkaupunkivuoden tyyppisten hankkeiden kautta kyetään vahvistamaan kaupungin houkuttelevuutta ja että kaupungin tulee jatkossakin hakea ja edistää aktiivisesti tapahtumia strategiaohjelman mukaisesti. Kaupunginhallitus toteaa, että hankkeiden taloudellista kannattavuutta tulee jatkossakin harkita huolella, joskin dynaamisten ja muiden vaikutusten etukäteisarviointiin liittyvät omat haasteensa. Kaupunginhallitus myös yhtyy siihen näkemykseen, että tulevien vastaavien hankkeiden käynnistämistä ja päätöksentekoprosessien läpimenoaikoja tulee jatkossa pystyä nopeuttamaan ja että syntyvien uusien käytäntöjen jalkauttaminen ja jatkuvuuden suunnittelu tulee aloittaa jo hankkeiden alussa.

⊖ **Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet**

Kaupunginhallitus on yksimielinen tarkastuslautakunnan kanssa tärkeisiin tapahtumiin osallistumisesta ja niiden taloudellisten vaikutusten arvioinnista. Koska vastaavia hankkeita ei kuitenkaan vielä ole ollut, myöskään toimenpiteitä ei ole voitu toteuttaa.

⊖ **Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon**

Vaikutuksia ei voi mitata, koska toimenpiteitä ei ole ollut.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Hankkeet tulee jatkossa käynnistää aiemmin.

⊖ **Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet**

Kaupunginhallitus on yksimielinen tarkastuslautakunnan kanssa hankkeiden käynnistämisen toimenpiteistä jo niiden alkuvaiheessa. Koska vastaavia hankkeita ei kuitenkaan vielä ole ollut, myöskään toimenpiteitä ei ole voitu toteuttaa.

⊖ **Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon**

Vaikutuksia ei voi mitata, koska toimenpiteitä ei ole ollut.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Hankkeiden päätöksentekoprosessien nopeaan läpimenoaikaan ja alkuvaiheen tiedottamisen laatuun tulee jatkossa kiinnittää huomiota.

⊖ **Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet**

Kaupunginhallitus on yksimielinen tarkastuslautakunnan kanssa hankkeiden käynnistämisen päätöksenteon nopeuttamisesta. Koska vastaavia hankkeita ei kuitenkaan vielä ole ollut, myöskään toimenpiteitä ei ole voitu toteuttaa.

⊖ **Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon**

Vaikutuksia ei voi mitata, koska toimenpiteitä ei ole ollut.

Johtopäätökset: Designpääkaupunkihankkeen 2012 onnistuminen

Kaupunginhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan suositukseen. Koska Designpääkaupunkihankkeen tyyppisiä tapahtumia ei ole vielä ollut, suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ei ole voitu ryhtyä.

2.3 Sosiaali- terveys- ja varhaiskasvatustoimeen liittyvät arvioinnit

Tarkastuslautakunnan 2. jaosto käsitteli vuoden 2013 arviointikertomuksessa kuusi toimialaan liittyvää arviointia ja esitti niihin liittyen 19 suositusta.

2.3.1 Toimenpiteet kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveysviraston on määriteltävä jatkossa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen hankkeille aiempaa täsmällisempi tavoite ja seurantamittarit, jotta strategisen tavoitteen toteutuminen voidaan arvioida ja varmistaa.

Vuonna 2013 toteutetun sosiaali- ja terveysviraston yhdistämisen yhtenä tavoitteena oli, että toimenpiteitä terveyserojen kaventamiseksi lisätään. Sosiaali- ja terveysvirastolle määriteltiin kaupunkitasoinen terveys- ja hyvinvointierojen koordinaatiotehtävä ja sitä varten nimettiin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen koordinaattori. Uuteen terveyttä edistävään laajaan ohjelmaan, lihavuuden ehkäisyn ja hoidon toimenpideohjelmaan ”Sutjakka Stadi”, on kytketty seurattavia tavoitteita. Virasto on kouluttanut muita hallintokuntia nopeaan terveysvaikutusten arviointiin päätöksenteossa.

Lasten ja nuorten terveyden edistäminen toimialarajat ylittävänä prosessina valittiin yhdeksi kaupunginjohtajan tulospalkkiohankkeeksi vuonna 2014, jolla

oli tavoitemittari³. Virastot ovat lisänneet teemaan liittyviä omia ja yhteisiä tavoitteita kaupungin talousarvioissa 2014–2016.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen voidaan sanoa toteutuneen hyvin, sillä seurannan toimenpiteitä on vahvistettu ja uuteen ohjelmaan on otettu täsmälliset seurantamittarit.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Ao. mittareiden laadinta ja seuranta on vielä kesken, joten vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa.

Sosiaali- ja terveysviraston tulee ottaa käyttöön muualla maassa ja kansainvälisesti kehitetyjä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen hyviä käytäntöjä.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunnon (13.5.2014) mukaan sosiaali- ja terveysvirasto on toiminut terveyden edistämisessä edelläkävijänä. Muut tahot, muun muassa THL, hyödyntävät Helsingin kokeiluja ja malleja on kopioitu muihin kaupunkeihin, joten suositus toteutuu jo nykykäytännössä.

Kaupunginhallituksen selvityksessä vuoden 2013 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä (13.11.2014) todetaan, että sosiaali- ja terveysvirasto on mukana johtajiston asettamassa hyvinvointierojen seurannan kehittämissyöryssä. Työn tarkoituksena oli selvittää, miten hyvinvointierojen muutoksia voidaan entistä tarkemmin seurata ja sen tuloksia hyödyntää hyvinvointierojen kaventamiseksi. Työryhmä antoi loppuraporttinsa keväällä 2015 suositukset aktiiviseksi, järjestelmälliseksi ja koordinoituksi terveyden- ja hyvinvoinnin seurantajärjestelmäksi. Raportissa muun muassa ehdotetaan, että ohjelmakohtaisen raportoinnin yleisperiaatteena on integroida kaupunkitasoisten ohjelmien ja lakisääteisten suunnitelmien suunnittelu- ja seurantatiedot osaksi kaupungin strategisen tason suunnittelua ja seurantaa ja että Helsinki tulee käyttämään seurannassa nykyistä enemmän valtakunnallisten tutkimusten tuloksia⁴.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen voidaan sanoa toteutuneen hyvin, sillä viraston mukaan näin on toimittu aiemminkin ja lisäksi hyvinvointierojen seurantatyöryhmä on ottanut tämän tavoitteekseen.

³Toimialarajat ylittävien palveluprosessien toteutuminen strategiaohjelmien 2009–2012 ja 2013–2016 mukaisesti 2014. Helsingin kaupungin tarkastusvirasto 11.3.2015

⁴Hyvinvointierojen seurannan kehittäminen. Työryhmän loppuraportti ja toimenpide-ehdotukset. Tietokeskus, työpapereita 2015:2

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Yleisiä vaikutuksia on vaikea osoittaa asian laajuuden vuoksi.

Johtopäätökset: Toimenpiteet kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi

Toimenpiteitä terveyserojen seurannan kehittämiseksi ja mittaamiseksi on tehty ja hyviä käytäntöjä sekä otetaan käyttöön että levitetään. Vaikutukset ovat kuitenkin laajoja ja niitä on hankala mitata ainakaan lyhyellä aikavälillä.

2.3.2 Nuorten toimeentulotukiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäiseminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Asiakasohjausta nuorten sosiaalityössä tulee parantaa, jotta sosiaali- ja terveysviraston sisällä työvoiman palvelukeskus Duurissa käytettävissä olevat resurssit tulevat täysimääräisesti hyödynnettyä.

Sosiaali- ja terveysviraston 4.12.2015 antama selvitys:

Duurin nuorten tiimissä järjestetään viikoittain matalan kynnyksen infoja, joihin ohjautuu nuoria sekä TE-toimistosta että nuorten sosiaalityöstä. On ollut erittäin tärkeää, ettei nuorelta eikä lähettävältä taholta ole vaadittu lähetettä kun hän tulee Duuriin. Nuori on voinut tulla myös kaverin tai muiden läheistensä ohjaamana osallistumaan infoon ja aloittaa asiakkuuden helposti.

Nuorten tiimin työntekijät ovat osallistuneet alueellisen nuorten sosiaalityön verkoston kokouksiin kertoen Duurin toiminnasta. Asiakaskohtaista yhteistyötä nuorten sosiaalityön kanssa tehdään jatkuvasti. Työntekijät ovat myös aktiivisesti verkostoituneet muiden nuorten kanssa toimivien tahojen puitteissa tiedottaen Duurin mahdollisuuksista.

Keväällä 2015 on saatu osa-aikainen määräaikainen sosiaaliohjaaja, joka yhdessä nuorten kanssa etsii näille työkokeilu- ja työpaikkoja. Ko. työskentely on osoittautunut tarpeelliseksi ja tuloksekkaaksi.

Nuorten tiimin sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat ovat tehostaneet työskentelyään tapaamalla nuoria enemmän yksin toimien heidän omatyöntekijänään. Työnjakoa TE-hallinnon asiantuntijoiden kanssa on ryhdytty uudistamaan. Nuorten tiimissä on pyritty kehittämään verkostotyötä, jotta asiakkaita pystyttäisiin ottamaan enemmän vastaan jotta määrästä huolimatta voidaan tarjota nuorille laadukasta palvelua.

Kaikki Duurin Nuorten tiimiin ohjatut nuoret ovat olleet tuen tarpeessa. Työntekijöiden asiakasmäärä on jatkuvasti liikkunut 110–130 asiakasta/työntekijä.

Nuoria on saatu ohjattua lisääntyvässä määrin koulutukseen, sillä koulutustarjonta on kasvanut. Työkokeilussa olevien määrä on lisääntynyt, samoin kuin kuntouttavassa työtoiminnassa olevien nuorten määrä. Erityisesti kuntouttavan työtoiminnan matalan kynnyksen ryhmät ovat tarjonneet nuorille nopean väylän toimintaan.

Tavoitteena on tarjota nuorille heidän tarpeitaan vastaavia palveluja, jotka johdaisivat koulutukseen tai työllistymiseen. Asiakasohjauksessa oleellisinta ei ole mistä nuori ohjautuu Duurin Nuorten tiimiin asiakkaaksi vaan tärkeintä on, että asiakkaaksi tulo on mahdollisimman helppoa ja että nuorelle on tarjolla oma-työntekijän lisäksi riittävästi palveluja, joiden avulla suuntautua koulutukseen tai työhön tai kuntoutua.

Duurin resurssitilanne on huomattavasti parantunut vuodesta 2013 ja voi sanoa, että resurssit ovat nyt täysimääräisesti käytössä.⁵

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen voidaan sanoa toteutuneen hyvin, sillä työhön on kohdennettu voimavaroja ja samalla toimintaa on tehostettu ja parannettu.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteellä on ollut vaikutuksia. Nuorten sosiaalityöstä tulleet ohjaukset ovat lisääntyneet vuoden aikana 29 %. TE-toimiston asiakasohjaukset ovat vähentyneet 23 %. Duurin resurssit ovat tehokkaassa käytössä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden viraston tulee käyttää toimeentulotuen sähköisen asiointin mahdollisesti mukanaan tuomat aikasäästöt nuorten sosiaalityön osalta siihen, että sosiaalityöntekijöiden työaika suunnataan aikaisempaa enemmän nuorten tapaamisiin.

Sosiaali- ja terveystieteiden viraston 4.12.2015 antama selvitys:

Toimeentulotuen sähköinen asiointi otettiin käyttöön alueittain vuoden 2014 aikana siten, että viimeinen alue Itä-Helsinki tuli käytön piiriin marraskuussa 2014. Lokakuussa 2015 kaikista toimeentulotuen hakemuksista 18 % tuli sähköisesti.

Sähköinen toimeentulotukihakemus ei ole vapauttanut työaika nuorten sosiaalityössä siihen, että sosiaalityöntekijöiden käyntimäärä olisi noussut 1-10/2014 verrattuna 1-10/2015, vaan käyntimäärä on hiukan laskenut. Nuorten sosiaalityön käynnit 1-10/2014 olivat 8 875 (10 171 osallistujaa) ja 1-10/2015

⁵ Sosiaali- ja terveystieteiden virasto, Duurin tiimi 2, puhelimitse saatu tieto 26.1.2016

käyntejä oli 8 406 (9 360 osallistujaa). Samana aikana toimeentulotukitalouksien määrä on noussut 4 % vastaavasta ajasta vuonna 2014.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Toimeentulon sähköinen asiointi on saatu käyttöön koko Helsingin alueella. Edelleen kuitenkin suurin osa toimeentulotukihakemuksista tulee paperisena, joten järjestelmän mahdollisesti tuomia aikasäästöhyötyjä ei ole voitu toteuttaa ja samalla asiakasmäärä on edelleen nousussa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Työaikaa ei ole vapautunut nuorten tapaamisiin, vaan tilanne on huonontunut kasvaneen asiakasmäärän myötä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden viraston tulee seurata asiakastapaamisiin käytettävän työajan kehitystä nuorten sosiaalityössä.

Sosiaali- ja terveystieteiden viraston 4.12.2015 antama selvitys:

Asiakastapaamisiin käytettyä työaikaa seurataan. Asiakkaita pyritään tapaamaan mahdollisimman paljon, mutta on panostettu myös muihin jalkautuviin tapoihin toimia mm. nuorten aulakahvilaan ja ryhmätoimintoihin. Nuorten ohjaamossa on 2 nuorten sosiaalityöntekijää.

Edelleenkin toimeentulotuen myöntämiseen kuluu asiakasmäärien nousun vuoksi paljon työaikaa. Kun perustoimeentulotuen käsittely siirtyy Kansaneläkelaitokseen 1.1.2017 alkaen, tilanne nuorten sosiaalityössä tulee paranemaan asiakkaiden kohtaamisen suhteen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisiin toimiin on ryhdytty, sillä työaikaa seurataan.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Seurannalla ei ole vielä ollut vaikutuksia.

Johtopäätökset: Nuorten toimeentulotukiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäiseminen

Tarkastuslautakunnan suosituksien mukaisiin toimiin on pääosin ryhdytty. Kaikilta osin toimet eivät ole toteutuneet johtuen lähinnä toimeentulotukiasiakkaiden määrän kasvusta. Vuoden 2017 alusta toimeentulotuen myöntäminen

siirtyy Kelalle, jolloin nuorten asiakkaiden kohtaaminen voidaan kohdentaa sosiaalityöhön.

2.3.3 Kuntouttavan työtoiminnan tulokset

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden on yhteistyössä muiden työllisyysneuvon kanssa osallistuvien hallintokuntien kanssa lisättävä kuntouttavaa työtoimintaa ja sen järjestämipaikkoja sekä muita erilaisia työkokeilupaiikkoja.

Sosiaali- ja terveystieteiden perhe- ja sosiaalipalvelujen osastopäällikkö on ollut jäsenenä kaupunginjohtajan johtajistotoimikunnassa 1.10.2014 asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä oli tehdä analyysi kaupungin työllisyyden hoidon kokonaisuudesta. Loppuraportti oli johtajistossa 17.6.2015 § 45. Kokous merkitsi tiedoksi raportin ja asetti uuden työllisyysneuvon -työryhmän, jossa myös osastopäällikkö on jäsenenä. Johtajistotoimikunnassa 7.1.2016 § 4 työllisyysneuvon -työryhmää täydennettiin vielä opetustoimen johtajalla ja laajennettiin työryhmän tehtävää. Työryhmän esitys oli, että työllisyyden hoidon palveluja annettaisiin pääasiassa sellaisille, jotka eivät työllisty ilman palveluita tai pelkän TE -toimiston palvelujen avulla eli rajausta tehtäisiin vastaisuudessa pitkäaikaistyöttömyyden kallistuttua kaupungille. Samoin työryhmä esitti, että työllisyysneuvon organisoitaisiin kaupungilla uudelleen.

Sosiaali- ja terveystieteiden 4.12.2015 antama selvitys:

Kuntouttavan työtoiminnan järjestämipaikkoja on lisätty 75 prosenttia vuodesta 2013 vuoteen 2015. Paikkamäärä on tällä hetkellä 1 161 paikkaa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneiden henkilöiden määrä on myös kasvanut: lokakuun lopussa 2015 osallistujia oli 1 579, kun vastaavana aikana vuonna 2013 asiakasmäärä oli 1 116.

Asiakkaita ohjataan aktiivisesti työvoiman palvelukeskuksessa työkokeiluun. Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävänä on etsiä asiakkaille sopia työkokeilupaiikkoja. Työkokeiluun osallistuneiden määriä ei ole saatavilla.

Työkokeilusta, työllistämistä palkkatuella ja muista vastaavista työllisyystoimenpiteistä päättää työ- ja elinkeinotoimisto. Kaupunginkanslian elinkeino-osasto hallinnoi kaupungin työllisyysneuvon, työllisyyspalveluja ja määrärahoja koko kaupungin osalta. Elinkeino-osasto pyrkii lisäämään työkokeilu- sekä palkkatukipaikkoja kaupungin eri virastoissa ja laitoksissa. Syksystä 2014 alkaen palkkatukipaikat on avattu myös työvoiman palvelukeskuksen asiakkaille (Respan ja Kuntakokeilun lisäksi).

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kuntouttavan työtoiminnan paikkoja on lisätty huomattavasti suosituksen mukaisesti. Vastauksen mukaan työkokeiluun osallistuneiden määriä ei ole saatavilla.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteellä on ollut positiivisia vaikutuksia. Kuntouttavan työtoiminnan lisääminen on vähentänyt muiden palveluiden käyttöä ja lisännyt sosiaaliohjainten ja sosiaalityöntekijöiden työpanosta asiakkaiden aktivoinnissa. Kuntouttavan työtoiminnan palveluvalikkoa on kehitetty vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita. Tämä kehitystyö jatkuu vielä vuonna 2016. Tarkoituksena on eriyttää työelämälähtöinen työtoiminta ja varsinainen kuntoutuksellinen työtoiminta.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden tulee harkita yhteistyössä muiden työllisyysneuvonantajien hallintokuntien kanssa, mitä kautta kuntouttavan työtoiminnan jatkopolkuja työelämään, koulutukseen tai joissakin tapauksissa työkyvyttömyyseläkkeelle vahvistetaan ja miten työsuhteita saadaan pysyvämmiksi.

Sosiaali- ja terveystieteiden 4.12.2015 antama selvitys:

Sosiaali- ja terveystieteiden on lisännyt ryhmämuotoisen kuntouttavan työtoiminnan käyttöä sekä omana toimintana että ostopalveluna (mm. Arkistartti, TyöStartti ja Kielistarttiryhät). Kuntouttavaan työtoimintaan on sisällytetty kielikoulutusta ja osaamispassikoulutuksia. Kuntouttavan työtoiminnan opinnollistaminen aloitettiin huhtikuussa 2015. Kuntouttavan työtoiminnan aikana osallistujilla on mahdollisuus oppia ammatillisen koulutuksen osioita ja saada osaamistodistus opituista taidoista (19 eri ammatillisen tutkinnon osaa). Osaamistodistukset auttavat työnhaussa ja ammatillisen koulutukseen hakeutumisessa.

Työvoiman palvelukeskus Duuri ja Kuntakokeilu ovat ohjanneet 31.10.2015 mennessä 138 asiakasta Työkykyselvitykseen (edellisenä vuonna 45). Ohjaukset Työkykyselvitykseen ovat vuoden aikana lisääntyneet.

Työ- ja elinkeinotoimiston työntekijöitä on kannustettu osallistumaan asiakkaiden jatkopolun suunnitteluun jo kuntouttavan työtoiminnan aikana. Työvoiman palvelukeskus ohjaa asiakkaita kohti avoimia työmarkkinoita.

Osaamistodistukset auttavat työnhaussa ja ammatillisen koulutukseen hakeutumisessa. Työ- ja elinkeinotoimisto on ollut enemmän mukana jatkopolujen suunnittelussa asiakkaille työtoiminnan aikana. Ohjaukset Työkykyselvitykseen ovat lisääntyneet erityisesti Kuntakokeilun osalta. Palkkatukirahojen loppuminen kesken vuoden on vaikeuttanut asiakkaiden siirtymistä työelämään.

Elinkeino-osaston laatiman vaikuttavuustutkimuksen mukaan työvoiman palvelukeskus Duurin asiakkaiden tilanteet 6 kk toiminnan jälkeen (n=467):

IKÄ	TYÖ	KOULUTUS	ELÄKE
Alle 30	21 %	19 %	1 %
30-49	16 %	6 %	4 %
50 ja yli	10 %	1 %	21 %

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Työkyky selvitykseen ohjattu asiakasmäärä on kasvanut edellisvuodesta. Yhteistyötä on tehty muun muassa asiasta vastaavan TE-keskuksen kanssa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Ei vielä merkittäviä vaikutuksia. Pysyvien työpaikkojen lisääminen on riippuvainen Suomen taloustilanteesta. Noususuhdanteen aikana myös vaikeasti työllistyvät henkilöt pääsevät paremmin sijoittumaan työmarkkinoille.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden tulee yhteistyössä muiden työllisyysneuvonantajien kanssa osallistuvien hallintokuntien kanssa selvittää, onko mahdollista lisätä esimerkiksi voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen sekä voittoa tuottavien yhteisöjen käyttöä työllistäjinä.

Sosiaali- ja terveystieteiden 4.12.2015 antama selvitys:

Nykyisen työnjaon mukaan eri yhteisöjen työllistämisen tukemista on toteuttanut lähinnä kaupunginkanslia Helsinki-lisällä sekä työllistämistoimikunnan avustuksella yhdistyksille. Työllistämistä voidaan lisätä, jos valtio osoittaa määrärahoja tarpeeksi palkkatuella työllistämiseen yrityksiin ja yhteisöihin. Kunta voi omalta osaltaan lisätä työllistämistä tukevaa Helsinki-lisää.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Määrärahojen niukkuus erityisesti valtion taholla hankaloittaa työllistämistä.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Ei vielä nähtävissä merkittäviä vaikutuksia. Työllistämistä voidaan lisätä, jos valtio osoittaa määrärahoja tarpeeksi palkkatuella työllistämiseen yrityksiin ja yhteisöihin. Kunta voi omalta osaltaan lisätä työllistämistä tukevaa Helsinki-lisää.

Johtopäätökset: Kuntouttavan työtoiminnan tulokset

Kuntouttavan työtoiminnan järjestämispaikkoja on lisätty merkittävästi vuodesta 2013 ja siihen osallistuneiden henkilöiden määrä on kasvanut. Myös kuntouttavan työtoiminnan palveluvalikkoa on kehitetty. Työkokeilu- ja palkkatuki-paikkoja on pyritty lisäämään. Työllistämistä on hankaloittanut muun muassa pitkä matalasuhdanne ja palkkatukirahojen loppuminen kesken vuotta. Työllistymistä parantaisi, jos kunta voisi lisätä työllistämistä tukevaa Helsinki-lisää. Sosiaali- ja terveysvirasto on tehnyt yhteistyötä työllisyyden hoidossa mm. johtajiston asettamissa työryhmissä, TE -toimiston kanssa sekä kaupungin muiden toimijoiden kanssa.

2.3.4 Nuorten päihdehoitoon pääsy

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveysviraston tulee kehittää nuorisواسematoiminnasta kokonaisvaltainen nuorten matalan kynnyksen palvelu, joka tarjoaa päihdepalvelujen lisäksi myös terveydenhoitajan, psykologin ja sosiaalityöntekijän palveluja ja jolla on tiivis yhteys muihin perhe- ja sosiaalipalveluihin ja koulujen oppilashuoltoon.

Lausunnossaan arviointikertomuksesta (13.5.2014) sosiaali- ja terveysvirasto totesi, että vuoden 2014 alusta alle 18-vuotiaiden ja 18 vuotta täyttäneiden oman toiminnan ja ostopalvelujen nuorisواسemat on yhdistetty ja siten luotu matalan kynnyksen uusi kontaktipiste nuoruusikäisille päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiville ja heidän perheilleen. Uudella nuorisواسemalla oli tarkoitus tehostaa palveluohjausta nuorisopsykiatriassa, päihdepalveluissa ja aikuisten mielenterveyspalveluissa. Internet -sivujen perusteella nuorisواسemalla on tarjolla monipuolisesti lautakunnan suosittamia palveluja ja siellä toimii moniammatillinen sosiaali- ja terveydenhuollon työryhmä⁶.

Sosiaali- ja terveysviraston 4.12.2015 antama selvitys:

Päihteillä ja pelaamisella oireilevat nuoret sekä nuorten läheiset saavat Nuorisواسemalta matalan kynnyksen psykososiaalisen tuen ja päihdehoidon palveluita. Siellä terveydenhuollon palveluiden tarjoamisesta vastaavat ensisijaisesti sairaanhoitajat, ohjaajat ja lääkäri. Psykososiaalisen tuen palveluja tarjoavat hoitajien lisäksi sosiaaliterapeutit. Sosiaalihuollon palveluista vastaavat sosiaaliterapeutit, joilla on sosiaalityöntekijän koulutus. Psykologin vakanssi nuorisواسemalle saataneen alkuvuodesta 2016.

Osalla muista perhe- ja sosiaalipalveluista on sovitut käytännöt nuorisواسeman kanssa (tiimitapaaminen, yhteyshenkilöt). Nuorisواسeman johtaja on päihdeasiantuntijana SAS-ryhmässä.

⁶ <http://www.hel.fi/www/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/palvelut/palvelukuvaus?id=3696> (29.10.2015)

Alueellisten lastensuojelutyöryhmien kanssa toteutuu aktiivinen molemminpuolinen yhteistyö arjessa. Arviolta 50 % alaikäisistä nuorisoasemapalveluiden käyttäjistä on myös lastensuojelun asiakkaina.

Nuorisoasematyöryhmästä on nimetty aktiivinen edustus kouluyhteistyöhön. Klaari Helsingin ja järjestötoimijoiden kanssa kouluihin on järjestetty vanhempainiltoja, päihdeoppitunteja ja teemallisia päihdeiltapäiviä. Nuorisoasemaedustus oli suunnittelemassa ammatillisiin oppilaitoksiin kohdennettua päihde-toiminta- ja hoitoonohjausmallia. Terveystoiminta nuorisoasemalta on lähestynyt opiskeluterveydenhuoltoa yhteistyön merkeissä.

Nuorisoasema tarjoaa 13–23 -vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen matalalla kynnyksellä perustason päihde- ja mielenterveyspalveluita, kuten aikaisemminkin. Matalan kynnyksen ja varhaisen tuen toimintamallilla on voitu ehkäistä nuorten tilanteiden pahenemista ja ehkäistä ongelmallista koulunkäymistä ja muun muassa kallista laitoshoidon tarvetta. Uudempana ilmiönä oppilaitosten ja koulujen päihde- ja mielenterveystietoisuus on kasvanut.

Opetusviraston 1.12.2015 antama selvitys:

Opiskelijahuollon henkilöstö ohjaa nuoria nuorisoasemalle esimerkiksi päihdehoitoon liittyvissä tilanteissa. Nuorisoasemalle ohjaamisesta on ohjeistus opiskeluhuoltosuunnitelman liitteessä. Yhteistapaamisia järjestetään esim. hoitosuunnitelmiin liittyen. Opiskelijahuollossa koetaan, että on hyvä, että kokonaisvaltainen tuki varmistetaan myös nuorisoasemalla. Opiskelijan tukeminen aloitetaan moniammatillisesti myös oppilaitoksessa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Nuorisoasematoiminta on keskitetty ja sieltä on saatavilla monipuolisesti tarkastuslautakunnan suosittamia palveluja. Läheteettömyys takaa palvelun saannin matalalla kynnyksellä. Erityisesti lastensuojelun kanssa tehdään läheistä yhteistyötä. Yhteistyö opetustoimen kanssa on tiivistynyt suosituksen mukaisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Nuorisoasemien ja lastensuojelun yhteistyöllä on pitkään aiemminkin kyetty lisäämään varhaista puuttumista ja näin ehkäistä laitoshoidon tarvetta. Yhteistyötä on tiivistetty myös muiden perhe- ja sosiaalipalvelujen ja kouluterveydenhuollon kanssa. Yhteistyötä koulujen kanssa on lisätty, joka näkyy kasvaneena päihde- ja mielenterveystietoisuutena. Nuorisoasematoiminnan keskittämällä ei sellaisenaan voida ehkä vielä sanoa olevan suurta vaikutusta toimintoon, jota sillä ei aikaisemminkin olisi saavutettu.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveysviraston on varmistettava, että lapsen tai nuoren hoitovastuu on lapsen iästä riippumatta alusta loppuun samalla taholla. Hoitopolusta vastaava taho on määriteltävä erityisesti niissä tilanteissa, joissa päihteillä oireileva lastensuojelun piirissä oleva nuori tarvitsee laitoshoidoa.

Sosiaali- ja terveysviraston 4.12.2015 antama selvitys:

Lasten ja nuorten hoitopoluista vastaavat yhteistyötahot on määriteltä. Yhteistyössä haasteena on varmistaa haastavien asiakkaiden palvelut. Alaikäisten lastensuojelun piirissä olevien lasten vastuusosiaalityöntekijä vastaa myös hoitopolusta yhteistyössä hoitavan tahon kanssa. Vastuusosiaalityöntekijä tekee tiivistä yhteistyötä nuorisoaseman ja päihdepoliklinikan kanssa. Viivytyksetön ja oikea-aikainen hoitoon pääsy on nuoren motivoitumisen kannalta erityisen tärkeää. Terveys- ja päihdepalvelujen psykiatria- ja päihdepalveluissa alle 18-vuotiaiden palveluja tuottaa edellä kuvattu nuorisoasema. Yli 18-vuotiaat voivat käyttää kaikkia tarjolla olevia palveluja hoidontarpeen mukaisesti.

Päihdeongelmaisia nuoria on lastensuojelulaitoksissa, mutta kaikkien tuki ei ole riittävän hyvin järjestetty. Hoitoon motivointi ja sitouttaminen on suuri haaste. Täysi-ikäisten nuorten korvaushoidon kysynnän kasvu on tunnistettu ja todettu, että korvaushoidon tarjonta ei aina vastaa tarpeita. Psykiatria- ja päihdepalvelut ei tuota tai hanki alle 18-vuotiaiden laitospalveluja. Päävastuutaho on lastensuojelu.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Hoitopoluista vastaavat yhteistyötahot on määriteltä, mutta haasteena on saada järjestymään haastavimpien asiakkaiden palvelut.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteellä ei ole vielä ollut merkittäviä vaikutuksia. Päihdeongelmaisten nuorten laitoshoido ja täysi-ikäisten nuorten korvaushoidossa on ongelmia.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveysviraston on kehitettävä avohoidon lisäämisen rinnalla päihdepalvelujen laitoshoidoa sellaiseksi, että se pystyy vastaamaan aiempaa huonokuntoisempien ja vaativaa hoitoa tarvitsevien lasten ja nuorten hoidon tarpeeseen.

Sosiaali- ja terveysviraston 4.12.2015 antama selvitys:

Haasteena ovat riittävät palvelut nuorille, joilla on erityistarpeita sekä nuorille, joilla on sekä psyykkistä ja päihteillä oireilua. Katkaisuhoidon jonotilanne on ajoittain nuorten kohdalla liian pitkä. Alaikäisten nuorten kohdalla on omaan

lastenkotitoimintaan perustettu Naulakallion ja Outamon lastenkoteihin erityis-osastot. Huostaan otetuille lapsille ostetaan jonkin verran mm. Stopparin tai HDL Muuvin palveluja.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Laitoshoidon tilannetta on jonkin verran pyritty parantamaan omien lastenkotien ja ostopalvelujen avulla.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Palvelut eivät vielä ole riittäviä nuorille, joilla on erityistarpeita tai sekä päihdeettä mielenterveysongelma.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden viraston tulee välittömästi varmistaa HUS:n lasten ja nuorten psykiatrian kanssa lastensuojelun avohuollon piirissä olevien lasten hoitoon pääsy ilman, että se edellyttää lapsen tai nuoren huostaanottoa.

Sosiaali- ja terveystieteiden viraston 4.12.2015 antama selvitys:

HYKS:n lastenpsykiatrian asiakkuus ei enää edellytä huostaanottoa hoitoon pääsyn ehtona. Lastensuojelun ja HYKS-lastenpsykiatrian yhteistyökäytännöt on sovittu ja otettu käyttöön. Joskus lastenpsykiatriasta vielä viitataan ”vakiintuneisiin olosuhteisiin”, jotka ovat edellytys esim. terapian alkamiseksi. Myöskään HYKS:n nuortenpsykiatria enää harvoin edellyttää huostaanottoa, mutta tämä voi olla lääkärikohtaista. Molempien tahojen kanssa yhteistyö ja työnjako ovat kuitenkin parantuneet.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Hoitoon pääsy lasten- tai nuortenpsykiatriaan ei edellytä huostaanottoa. Yhteistyötä on parannettu suosituksen mukaisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Eri tahojen työskentely yhdessä on parantanut lasten ja nuorten tilannetta.

Johtopäätökset: Nuorten päihdehoitoon pääsy

Lasten ja nuorten palvelujen keskittäminen saman hallinnon alaisuuteen on tukenut sitä, että lasten ja nuorten hoitopoluista vastaavat yhteistyötahot on määritelty. Ongelmia on edelleen kuitenkin haastavimpien asiakkaiden palveluissa. Keskitetty nuorisoasematoiminta on tiivistänyt suhteita erityisesti kouluihin, mikä parantaa päihde- ja mielenterveystietoisuutta. HUS:n lasten- ja

nuortenpsykiatrian sekä Helsingin lastensuojelun yhteistyötä on kehitetty onnistuneesti. Pääteillä oireilevien nuorten ja täysi-ikäisten nuorten laitos- ja katkaisuhoidossa on edelleen ongelmia.

2.3.5 Vammaispalvelulain mukainen henkilökohtainen avustajapalvelu

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveysviraston on selvitettävä kahden-kolmen vuoden välein, vastaako vaikeavammaisille myönnetty avustajatuntimäärä asiakkaan tarvetta ja onko syytä lisätä niitä palveluita, joilla henkilökohtaisen avun tarvetta voidaan vähentää.

Kaupunginhallituksen selvityksessä 13.11.2014 arviointikertomuksen 2013 johdosta suoritetuista toimenpiteistä todetaan, että sosiaali- ja terveysvirasto on lisännyt yhteistyötä Taloushallintopalvelu- liikelaitoksen kanssa ja yhteistyötä henkilökohtaisen avun työnantajaliitto Hetan kanssa on tiivistetty. Vammaistyyöhön on palkattu vuoden 2015 alusta avustamistoimintaan perehtyvä sosiaaliohjaaja, jonka vastuulle tulee työnantajina toimivien vammaisten neuvonta ja ohjaus.

Sosiaali- ja terveysviraston 4.12.2015 antama selvitys:

Asiakkailla tehdään säännöllisiä palvelutarpeen arviointeja avustajamäärän suhteen, mutta silti henkilökohtaisen avun asiakkaita vuonna 2014 oli 2 141 ja heidän määränsä kasvoi edellisvuodesta runsaalla 10 prosentilla. Palvelussa on koko ajan kovaa kasvupainetta niin asiakasmäärän kuin tuntimääränkin suhteen. Tavoitteena vuodelle 2015 oli käydä läpi asiakkaat, jotka saavat sekä henkilökohtaista apua että kotihoidon palveluja ja arvioida tuen tarpeen myöntämiskriteerit. Jos tukea on myönnetty selkeästi hoidolliseen työhön, tähän tulisi vastata ensisijaisella palvelulla eli kotihoidon avulla. Selvitystä ei kuitenkaan saatu vuoden aikana tehtyä.

Vammaistyön omissa asumisyksiköissä henkilökunnan työnkuvia käydään läpi. Lähiympäristössä asioiminen on voitu lisätä osaksi henkilökunnan toimenkuvaa ja siten henkilökohtaisen avun tuntimääriä on voitu laskea. Vammaispalvelulain mukaisen asumispalvelun kilpailutusta valmisteltiin myös sillä ajatuksella, että henkilökohtaisen avun tarve ei tulisi tavallisesta asumisesta tai lähiympäristössä liikkumisesta, mutta asiakkaalla olisi kuitenkin riittävä tuki tarjolla.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisia toimenpiteitä on suunniteltu tehtävän, mutta niitä ei ole vielä toteutettu.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Koska toimenpiteitä ei ole vielä toteutettu, myöskään vaikutuksia ei ole vielä nähtävissä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden tulee laatia nykyistä selkeämpi opaskirja työnantajana toimimisesta, joka annetaan vaikeavammaiselle avustajapäätöksen yhteydessä. Yhteistyössä vammaisjärjestöjen ja avustajakeskusten kanssa on varmistettava neuvonta avustaja-asioissa siten, että vaikeavammaisten työnantajana toimiminen ja avustajan löytyminen helpottuu.

Sosiaali- ja terveystieteiden 4.12.2015 antama selvitys:

Vaikeavammaisille on laadittu opas työnantajana toimimisesta kesäkuussa 2015. Opas löytyy hel.fi sivuilta ja kaikki tarvittava tieto saatavilla. Vammaistyöhön on palkattu vuonna 2015 sosiaaliohjaaja, jonka tehtävänä on tukea työnantajana olemisen eri vaiheissa. Asiakkaat, jotka tarvitsevat runsaasti henkilökohtaista tukea työnantajana toimimiseen, saavat sitä sosiaaliohjaajalta.

Helsingin kaupunki tukee Avustajakeskus sentteri ry:n toimintaa ja on käynyt vuoden 2015 aikana useita yhteisiä neuvotteluita toiminnan parantamiseksi. Avustajavälitys periaatteessa toimii. Kaupungilla on avustajarekisteri ja jotkut asiakkaat saavat Sentterin kautta avustajan. Volyymit ovat kuitenkin todella pienet. Tyypillinen keskiarvoluku on noin 10 avustajavälitystapahtumaa kuukaudessa. Välitystoiminta ei siis vastaa asiakkaiden tarvetta ja yhteistyöllä ei ole vielä saatu toimintaa kehitettyä riittävän hyvälle tasolle.

Avustajien löytymistä on pyritty helpottamaan yhteistyöllä, mutta avustajakeskuksen toimintaa ei ole saatu tehostettua. Avustajavälitys ei kuitenkaan ole myöskään vammaistyön ydintoimintaa ja siten myös toiminnan aloittamista omana toimintana tulee tarkoin harkita.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suositus on toteutunut pääosin. Uusittu opas on laadittu ja virastoon on palkattu sosiaalityöntekijä auttamaan työnantaja-asioissa. Yhteistyötä on tiivistetty avustajakeskuksen kanssa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Välitystoiminta ei vielä vastaa asiakkaiden tarvetta eikä avustajakeskuksen toimintaa ole saatu tehostumaan.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden on käytettävä ostopalvelumallia tai palveluseteliä henkilökohtai-

sen avun myöntämiseen työnantajamallin sijasta, mikäli asiakas kokee työnantajamallin liian vaikeaksi.

Sosiaali- ja terveystieteiden 4.12.2015 antama selvitys:

Vammaistyössä on luovuttu henkilökohtaisen avun suoraostoista vuonna 2014, mutta vanhat asiakkaat ovat jatkaneet suoraostojen piirissä. Tällä hetkellä henkilökohtaisen avun palveluntuottajia ei ole kilpailutettu. Suoraan ostoon puolestaan tulee olla hyvin perusteltu syy. Sen sijaan henkilökohtaisessa avussa on otettu käyttöön palveluseteli, minkä käyttö on koko ajan kasvanut ja lisännyt valinnanvapautta henkilökohtaisessa avussa. Palvelusetelituottajia on useita ja suurin osa on samoja yrityksiä, joilta on aikaisemmin ostettu palvelua suoraostona eli asiakkaiden palvelun saannissa ei ole tapahtunut heikennyksiä. Vielä ei voida osoittaa parannuksia palvelun saatavuudessa, koska henkilökohtaisen avun asiakkuudet kasvavat kaikissa palvelun järjestämistavoissa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty. Uusista suoraostoista on pääosin luovuttu, mutta valinnanmahdollisuuksia on lisätty ottamalla palveluseteli käyttöön.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Vaikutuksia ei ole vielä osoitettavissa, koska myös asiakasmäärä kasvaa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden tulee varautua henkilökohtaisen avun tarpeen kasvuun siirryttäessä kehitysvammaisten laitoshoidosta asumisesta kaupungin asumispalveluun. Henkilökohtainen apu on laitospalvelua edullisempi palvelu.

Sosiaali- ja terveystieteiden 4.12.2015 antama selvitys:

Kehitysvammaisten laitoshoidon purun yhteydessä asiakas tarvitsee kaikki palvelunsa avopalveluista, myös mahdollisesti henkilökohtaista apua. Asiakkaiden tilanne arvioidaan yksilöllisesti. Uusia hakemuksia käsitellään niiden saapuessa, mutta siihen ei ole erityisesti nähty tarpeelliseksi varautua. Jotta taloudellisesti pystytään vastaamaan myös uusien asiakkaiden palvelun tarpeeseen, on tarkoitus poistaa päällekkäisyyksiä henkilökohtaisen avun ja kotihoitojen väliltä sekä päällekkäistä työtä henkilökohtaisen avun ja asumisyksiköiden henkilökunnan välillä. Lisäksi vuodelle 2016 esitetään palvelusetelihuutojen tarkistamista alaspäin sekä käänteistä kilpailutusta ostopalvelujen suoraostoon, jotta sen hinta ei ylittäisi palvelusetelihuutoja. Vielä laitoshoidon purku ei ole merkittävästi näkynyt henkilökohtaisessa avussa.

☹ Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Erityistä varautumista ei ole toistaiseksi tarvinnut tehdä, joskin henkilökohtaisen avun tarve on kasvanut muutoinkin. Tavoite on selvittää henkilökohtaisen avun, kotihoidon ja asumisyksiköiden välistä työnjakoa.

☹ Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Koska varautumista ei ole erikseen tehty, ei myöskään vaikutuksia voida osoittaa. Työnjaon selkeyttäminen ei vielä näy palveluissa.

Johtopäätökset: Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutuminen

Henkilökohtaisessa avussa työnantajana toimimista on pyritty helpottamaan uusitun oppaan ja palkatun sosiaaliohjaajan avulla. Kasvavia asiakasmääriä on pyritty hallitsemaan palveluseteliä lisäämällä. Avustajien saannissa on kuitenkin vielä vaikeuksia eikä työnjakoa henkilökohtaisen avun, kotipalvelun ja asumispalveluyksiköiden kanssa ole vielä selkiytetty.

2.3.6 Omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestäminen ja palvelun riittävyys

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden viraston tulee selvittää omaishoidon lakisääteisen lomituksen ja muiden tukitoimien riittävyys ja soveltuvuus omaishoitoperheille erikseen vanhuspalveluissa, kehitysvammahuollossa ja vammaispalveluissa.

Kaupunginhallituksen selvityksessä 13.11.2014 arviointikertomuksen 2013 johdosta suoritetuista toimenpiteistä todetaan, että vammaispalvelujen osalta on omaishoidon lakisääteiset lomitukset kyetty hoitamaan ja jatkossa voidaan käyttää soveltuvin osin sairaala-, kuntoutus- ja hoiva-osaston paikkoja ostopalvelujen sijasta. Päivätoiminnassa käyttöön otettu palveluseteli lisää valinnan vapautta.

Sosiaali- ja terveystieteiden viraston 4.12.2015 antama selvitys:

Vanhuspalveluissa ei ole selvitetty juuri lakisääteisen lomituksen riittävyyttä. Sen sijaan on selvitetty yleensä omaishoitajien jaksamista ja tyytyväisyyttä hoidettavan läheisen palvelukokonaisuuteen. Kysely lähetettiin kaikille omaishoitajille lokakuussa 2013. Vastausprosentti oli 73. Vastaaajista 69 % oli tyytyväisiä läheisensä palvelukokonaisuuteen. Kyselyn jatkotoimenpiteenä omais-

hoidon tuki on kartoittanut uupuneet omaishoitajat ja tarkistanut heidän tilanteensa.

Vammaistyössä toteutettiin toukokuussa 2013 omaishoitajille suunnattu kysely. Kyselyn kohderyhmänä olivat 50–64-vuotiaiden omaishoidontuen asiakkaiden omaishoitajat sekä kehitysvammahuollossa että vammaispalveluissa. Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa omaishoitajien kokemaa kokonaiskuormitusta ja palvelutoiveita. Vastausprosentti oli 40 %. Kyselyn perusteella eniten toivottiin omaishoitajan jaksamisen ja terveyden seurantaa (53 % vastanneista) ja lyhytaikaisjaksoja kodin ulkopuolella (46 % vastanneista). Vammaispalvelussa (kehitysvammaisten ja vammaisten omaishoitoperheet) on lomitustoimintaa pyritty monipuolistamaan mm. lakisääteisen palvelusetelin käyttöön otolla. Palveluseteli otettiin käyttöön 2015, mutta sen käyttö on vielä toistaiseksi ollut vähäistä. Toisaalta asiakkaat ovat löytäneet lomituspalvelut aiempaa paremmin: vuonna 2015 jopa 72 % lomitukseen oikeutetuista on käyttänyt lomituspalveluja kun vuonna 2013 lomituspalveluja käytti 64 %.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Omaishoidon lomituksen ja tukitoimien tarvetta ei ole selvitetty erikseen eri palveluissa siten, kuten suosituksessa mainitaan, mutta sen sijaan on selvitetty omaishoitajien tarpeita ja jaksamista kyselyin erikseen vanhus- ja vammaispalveluissa. Myös uupuneiden omaishoitajien kartoitus on alkanut. Suosituksen voidaan sisällöllisesti sanoa toteutuneen.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Vammaispalveluissa lakisääteisen lomituksen lomituspalvelun käyttö on kasvanut, joten toimenpiteillä voidaan sanoa olleen tältä osin vaikutuksia, mutta ei vielä muutoin.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden tulee laajentaa lakisääteisen lomituksen ajaksi annettavaa omaishoidon tuen korvaavien palvelujen valikoimaa vanhusomaishoitajille asiakaspalautteen mukaisesti osavuorokautiseen asumispalveluun ja säännölliseen lyhytaikaishoittoon sekä lisätä päivätoimintaa.

Sosiaali- ja terveystieteiden 4.12.2015 antama selvitys:

Toukokuun 2015 alussa otettiin käyttöön omaishoitajan lakisääteisen vapaan kotiin annettavan tuntilomituksen palveluseteli. Palvelua myönnetään enintään 18 tuntia kuukaudessa 3*6 tunnin jaksoissa. Varsinaista osavuorokautista lomituspalvelua on ollut saatavissa kysyntää vastaava määrä. Asiakaspalautteen valossa pyritään jatkossa siihen, että yöhoidon pituus olisi nykyistä hieman pidempi. Omaishoitajan lakisääteisen vapaan kotiin annettavan tuntilomituksen palveluseteliä on vielä toistaiseksi käytetty melko vähän (toukokuun

alusta lokakuun loppuun 4 asiakasta). Palvelusetelin käytön arvioidaan lisääntyvän tulevaisuudessa. Säännöllistä lyhytaikaishoitoa on ollut saatavissa kysyntää vastaava määrä, samoin vanhusomaishoitajilla on ollut saatavissa kysyntää vastaava määrä päivätoimintaa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Palveluvalikoima on laajentunut palvelusetelin käyttöönoton myötä. Vanhuspalveluissa lomitustarjonta on vastannut kysyntää.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toistaiseksi palveluseteliä ei ole käytetty kovinkaan paljoa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Sosiaali- ja terveystieteiden laitoshoidon vähentämistavoitteesta niissä tapauksissa, joissa sille koetaan selvästi olevan tarvetta, kuten niissä kehitysvammaisten omaishoitoperheissä, joissa laitoshoidon nähdään ainoana lapselle tai nuorelle soveliaana omaishoidon tuen korvaavana palveluna.

Sosiaali- ja terveystieteiden laitoshoidon 4.12.2015 antama selvitys:

Laitoshoidon on myönnetty ja jatkettu korvaavana palveluna tarvittaessa. On kuitenkin huomattava, että laitoshoidon vähentämistavoite liittyy valtakunnalliseen Kehas -ohjelmaan, eikä sen tavoitteena ole heikentää palvelun tasoa, vaan tarjota asiakkaille jatkossakin riittävät ja sopivat palvelut laitoshoidon sijaan kodinomaisessa ympäristössä pienryhmäkodeissa. Lasten käytössä on ollut pääosin laitospaikkana Sofianlehdon Visiitti. Vuoden 2013 aikana paikkaa käytti 20 omaishoidon tuen asiakasta ja vuonna 2015 paikkaa käytti 22 asiakasta. Hoitopäiviä kertyi 2013/455 hoitopäivää ja 2015/369 hoitopäivää. Visiitti remontoidaan ja sitä on tarkoitus käyttää jatkossakin remontin jälkeen lasten lyhytaikaishoidon lomituspäikkana. Vaativaa hoitoa tarvitseville lapsille ja nuorille tullaan jatkossakin tarjoamaan omaishoidon korvaavaa palvelua heille soveltuvissa lyhytaikaishoitoa tarjoavissa yksiköissä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Kaupunki toteuttaa valtakunnallista laitoshoidon vähentämistavoitetta, mutta jatkaa sitä korvaavana palveluna tarvittaessa omaishoidon lyhytaikaishoitona.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Kehitysvammaisten lasten laitoshoidon asiakkaiden määrä ei ole vielä vähentynyt olennaisesti, joten vaikutuksia ei voida todeta.

Johtopäätökset: Omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestäminen ja palvelun riittävyys

Kyselyjä omaishoidon tukipalvelujen kehittämiseksi on tehty ja lisätty lomitukseen palveluvalikoimaa ottamalla käyttöön asiakkaille myönnettävä palveluseteli. Valtakunnallisen laitoshoidon vähentämisen tavoitteesta ei kuitenkaan aiota joustaa, vaan tarvittaessa lisätä palveluasumista.

2.4 Sivistys- ja henkilöstötoimen toimialaan liittyvät arvioinnit

Tarkastuslautakunta käsitteli vuoden 2013 arviointikertomuksessa kolmea sivistys- ja henkilöstötoimen toimialaan liittyvää arviointia ja esitti niihin liittyen yhteensä 13 suositusta. Positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutumiseen liittyvää suositusta määrärahojen käytön selvittämisestä tai kehittämisestä muissa hallintokunnissa ei arvioitu suosituksen yleispiirteisyyden vuoksi, joten arvioituja suosituksia on käytännössä 12.

2.4.1 Positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutuminen Helsingin kouluissa

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Opetusviraston on käynnistettävä positiivisen diskriminaation määrärahaa saavien koulujen oppimistulosten systemaattinen seuranta. Vastaavasti on seurattava määrärahoille asetettuja tavoitteita ja niiden toteutumista sekä luotava koulujen välinen positiivisen diskriminaation määrärahojen hyvien käytäntöjen levittämisen malli.

Kaupunginhallituksen selvityksessä 13.11.2014 arviointikertomuksen 2013 johdosta suoritetuista toimenpiteistä todetaan, että opetusvirasto on alkanut seurata positiivisen diskriminaation määrärahaa (pd -määrärahaa) saavien koulujen oppimistuloksia. Seurannan pohjalta on valittu muutama koulu, joilla oppimistulokset ylittävät oppilaiden taustan ennakko-olettamukset. Näissä kouluissa on meneillään Helsingin yliopiston Tavallista paremmat oppimistulokset -tutkimus. Ensimmäisiä tutkimustuloksia saadaan loppuvuodesta 2014.

Opetusviraston 27.11.2015 antama selvitys

Koulujen oppimistuloksista ei ole pystytty tekemään pitkäjänteistä seurantaa vuoden 2010 jälkeen, koska opetushallituksen toteuttamia valtakunnallisia kokeita ei ole toteutettu samassa laajuudessa kuin aikaisempina vuosina. Opetusvirasto on ostanut kaikki ne kokeet, jotka on ollut mahdollista hankkia. Em. vuoksi koulujen oppimistulosten vertailua ei ole pystytty tekemään. Tavallista paremmat oppimistulokset -tutkimuksessa tutkittiin 3 koulua, joiden kansallisten kokeiden oppimistulokset olivat olleet oletusarvoa paremmat. Loppuraportti ei ole vielä ilmestynyt, mutta merkittävänä tekijöinä nousevat koulun toimintakulttuuri ja koulun johtaminen.

Toimenpiteellä ei ole ollut vaikutuksia toimintoon, koska oppimistulosten tutkimisessa/tuloksissa on ollut taukoa. Opetusvirasto on panostanut koulujen johtamisjärjestelmän kehittämiseen jo ennen alustavien tutkimustulosten saamista. Myös koulujen toimintakulttuurin kehittämiseen on panostettu. 1.8.2016 käyttöön otettava uusi peruskoulujen opetussuunnitelma tuo muutosta koulun toimintakulttuuriin, opettamiseen ja oppimiseen.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaista oppimistulosten seuranta on tehty pienessä mittakaavassa ja tarkoitus käynnistää laajemmin, kun valtakunnallisia tuloksia on saatavilla.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteitä ei ole vielä toteutettu, joten vaikutuksia toimenpiteistä ei ole vielä seurannut.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaikkien positiivisen diskriminaation määrärahaa saavien koulujen tulee asettaa määrärahan käyttöön liittyvät tavoitteet ja seurata niiden toteutumista. Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi oppimistuloksiin ja häiriökäyttäytymisen vähenemiseen.

Kaupunginhallituksen selvityksessä 13.11.2014 arviointikertomuksen 2013 johdosta suoritetuista toimenpiteistä todetaan, että kaikilla kouluilla on oppimiseen ja oppimisympäristön kehittämiseen liittyviä konkreettisia tavoitteita, joiden toteutumista seurataan vuosittain toimintasuunnitelma- ja toimintakertomusprosessissa.

Opetusviraston 27.11.2015 antama selvitys

Koulut tekevät vuosittain pd -määrärahan käyttösuunnitelman ja arvioivat vuoden lopussa niiden toteutumista. Käyttösuunnitelma on koulun toiminnan suunnittelu- ja arviointityön osa. Määräraha antaa koululle lisäresursseja toteuttaa koulujen toimintasuunnitelmaan asetettuja tavoitteita. Tavoitteiden toteutumisen tueksi opetusvirasto järjestää koulutusta ja kytkee käynnissä olevat hankkeet toiminnallisiin tavoitteisiin. Opetusvirasto koordinoi ja seuraa määrärahan käyttöä hieman aiempaa enemmän.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Määrärahan seuranta on, kuten aiemminkin, osa koulujen omien toimintasuunnitelmien toteutumisen seuranta. Koska opetusvirasto koordinoi määrärahoja tarkemmin, se on todennut, että oppimistuloksia ja -ympäristöä seurataan kouluissa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Toimenpiteen vaikutuksia on vaikea osoittaa.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Oppimistulosten seurannan avulla tulee myöhemmin arvioida, onko tukea saavien koulujen määrää syytä vähentää ja tukia keskittää niille kouluille, joilla on tuelle suurin tarve.

Kaupunginhallituksen selvityksessä 13.11.2014 arviointikertomuksen 2013 johdosta suoritetuista toimenpiteistä todetaan, että oppimistulosten seurannan avulla arvioidaan, onko tukea saavien koulujen määrää syytä vähentää ja tukia keskittää niille kouluille, joilla on tuelle suurin tarve. Tämä tullaan arvioimaan, kun saadaan lisää tutkimustuloksia esimerkiksi Helsingin yliopiston Tavallista paremmat oppimistulokset -tutkimuksesta.

Opetusviraston 27.11.2015 antama selvitys

Oppimistulosten seuranta ei ole pystytty tekemään, koska opetushallituksen/kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen valtakunnallisia kokeita ei ole pystytty viime vuosina ostamaan ja näin saamaan koko kaupungin kattavia oppimistuloksia, joita verrata.

Metropolialueella on tehty monialainen Metrop -tutkimus, joka oli yläkoulun oppilaiden osaamiseen ja hyvinvointiin kohdistuva seurantatutkimus yhden ikäluokan osalta (7. ja 9. luokka). Tulosten tulkintana nähdään Helsingin seudun alkaneen muistuttaa useita eurooppalaisia kaupunkiseutuja yhteiskunnallisten murrosten sekä sosiaalisesti ja etnisesti valikoivan muuttoliikkeen myötä. Erilaiset erot ovat väestötasolla kasvaneet jo jonkin aikaa. Sosiaalisten erojen kasvu ilmenee erilaisina paikallisina ongelmia. Metropolialueen seudullinen varallisuus, mutta myös merkittäväällä tavalla seudun huono-osaisuus, kasautuvat ytimeen ja erityisesti Helsingin sisälle.

Opetusvirasto on sopinut Tietokeskuksen kanssa pd -kriteerien päivityksestä keväällä 2015. Koska Helsingissä alueelliset erot ovat kasvaneet, niin eri alueiden koulujen oppilaiden tuen tarpeet vaihtelevat suuresti. Niillä alueilla, joissa pd-kriteerit ovat alle kaupungin keskiarvon, tarvitaan lisäresursointia, joka on nyt kanavoitu pd-raham kautta.

Koulujen pd-raham määrää tarkastetaan määräajoin. Jos alueen indikaattoreissa on tapahtunut myönteistä kehitystä, niin myös pd -määrärahan määrä on pienentynyt ja vastaavasti, jos kehitys on ollut negatiivinen, niin pd -määrärahan määrä on kasvanut. Kouluille jaettava pd-määräraha on pysynyt vakiona.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Oppimistulosten seuranta ei ole vielä pystytty tekemään perusteellisesti vielä, mutta suunnitelmia seurannaksi on olemassa ja alueiden eriytymistä seurataan.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Oppimistulosten vertailua ei ole vielä tehty, joten sillä ei ole vielä voinut olla vaikutuksia.

Johtopäätökset: Positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutuminen Helsingin kouluissa

Positiivisen diskriminaation määrärahojen seuranta on jonkin verran lisätty ja oppimistulosten seuranta on tarkoitus käynnistää, joten suositusten mukaisia toimenpiteitä ollaan toteuttamassa vähitellen. Opetusvirasto seuraa koulujen määrärahojen käyttöä hieman aiempaa enemmän ja kouluttaa virastoja, joten seurannalla ja hyvillä käytännöillä on mahdollisuus levitä.

2.4.2 Lähiliikuntapaikat ja kaupunkilaisten liikunnan lisääminen

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginhallituksen, liikuntaviraston ja kaupunginkanslian tulee arvioida, onko uusille asuinalueille osoitettu riittävästi määrärahoja liikuntainvestointien toteuttamiseen, ja tämän perusteella huolehtia siitä, että tarvittavat investoinnit toteutetaan.

Kaupunginkanslian ja liikuntaviraston 27.11.2015 antama selvitys:

Kaupunginkanslian mukaan liikuntainvestointien rahoittamiseen on kohdennettu vuosittain noin kymmenen miljoonan euron määräraha, jonka puitteissa liikuntalautakunta priorisoi investoinnit sopivimpina pitämiinsä kohteisiin. Suunnitellut hankkeet on esitetty talousarvion liitteenä olevassa kymmenvuotisessa rakentamisohjelmassa. Talousarviossa esirakentamiseen varattuja määrärahoja käytetään myös liikuntapaikkojen rakentamiskelpoiseksi saattamiseen. Hankkeiden ajoitus ja toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä aluerakentamisprojektin kanssa. Suurempia hankkeita toteutetaan vaiheittain muun rakentamisen edetessä.

Uusien kaupunginosien liikuntapalvelut eivät toteudu samanaikaisesti asuntorakentamisen kanssa. Liikuntaviraston mukaan se on sopeuttanut rakentamisinvestoinnin liikuntavirastolle annettuun investointiraamiin. Liikuntavirasto teetti vuonna 2014 "Liikuntapaikkainvestointien vaikutukset helsinkiläisten liikuntakäyttäytymiseen" selvityksen. Sen mukaan liikuntapaikkarakentamisen korjausvelan kehitys osoittaa investointimäärärahan olevan riittämätön merkittävien perusparannusten tai uudisrakentamisen toteuttamiseksi. Jätkäsaaren liikuntapuiston rakentaminen käynnistyy vuosina 2017 ja 2018. Jätkäsaaren

Bunkkerin, jonne on suunniteltu alueen sisäliikuntapaikkoja, suunnittelu etenee ja tarkentuu vuoden 2016 aikana.

Nykyisillä rakentamisinvestointiresursseilla liikuntatoimi pystyy rakentamaan vain pienimuotoisia uusia liikuntapaikkoja kuten lähiliikuntapaikkoja, ulkokuntoilupisteitä ja erilaisia reittejä. Liikuntapalveluita toteutetaan kumppanuushankkeilla. Jalkapalloseurojen rakentamien seurakenttien avulla on saatu parannettua jalkapallokenttien laatutasoa ja lisättyä käyttöastetta. Yhä useampi liikuntapaikka syntyy yritysten toimesta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Aineiston perusteella kaupunginkanslia ja liikuntavirasto arvioivat ja toteuttavat investointibudjetin rajoissa uusien asuinalueiden liikuntapaikat. Liikuntapaikat eivät toteudu samaan aikaan asuntorakentamisen kanssa resurssien puutteessa.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Uusille asuinalueille toteutetaan alkuvaiheessa vain pienimuotoisia liikuntapaikkoja vähäisten resurssien vuoksi.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Liikuntaviraston, opetusviraston ja kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee etsiä käytäntöjä, joilla investoinnit koulujen lähiliikuntapaikkoihin voidaan toteuttaa siten, että ne eivät nosta koulujen vuokria kohtuuttomasti.

Kiinteistölautakunnan lausunnon 15.5.2014 mukaan Tilakeskus on yhdessä liikuntaviraston, rakennusviraston ja opetusviraston kanssa laatinut keväällä 2012 ehdotuksen lähiliikuntapaikkojen toteuttamisen rahoituksesta ja ylläpidon järjestämisestä. Ehdotuksen pääperiaatteina on, että lähiliikuntapaikkojen rakentaminen ja niissä tehtävät peruskorjausluonteiset korjaukset ja korvaavat hankinnat rahoitetaan lähiliikuntapaikkoihin kohdistettavalla erillisrahoituksella, jolla ei ole vuokravaikutusta.

Liikuntaviraston 27.11.2015 antama selvitys:

Liikuntavirasto on rakentanut lähiliikuntapaikkoja liikuntapuistoihin ja koulujen läheisyyteen ja liikuntatoimi vastaa näiden liikuntapaikkojen ylläpidosta. Koulut voivat käyttää liikunnanopetukseen liikuntaviraston liikuntapaikkoja edelleen maksutta.

Koulut voivat rakentaa liikuntapaikkoja omien määrärahojen puitteissa ja peruskorjaushankkeiden yhteydessä. Liikuntaviraston liikuntapaikat rakennetaan lähelle kouluja ja niin että kouluilla on mahdollisimman helppo käyttää niitä.

Liikuntavirasto, opetusvirasto ja kiinteistöviraston tilakeskus kehittävät edelleen käytäntöjä, joilla investoinnit koulujen lähiliikuntapaikkoihin voidaan toteuttaa siten, että ne eivät nosta koulujen vuokria kohtuuttomasti.

Opetusviraston 10.1.2016 antama selvitys:

Koulun pihalle toteutettava lähiliikuntapaikan rakentaminen tulee ajoittaa toteutettavaksi koulun perusparannuksen yhteydessä. Tiukentuneessa taloudessa opetusvirasto toteuttaa koko pihan kattavia perusparannuksia vain koulurakennusten perusparannusten yhteydessä, jolloin ainakin osa pihalle sijoitettavan lähiliikuntapaikan toteutuksesta voidaan sisällyttää koulukiinteistön perusparannushankkeeseen. Investoinnista sekä yllä- ja kunnossapidon järjestelyistä ja niiden vaikutuksesta koulun vuokraan tulee sopia hankekohtaisesti jo hankesuunnitelmassa, että hankkeen vaikutukset voidaan huomioida koulun ja opetusviraston budjetoinnissa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisesti käyttäjille ilmaisia lähiliikuntapaikkoja on toteutettu koulujen läheisyyteen. Liikuntavirasto, opetusvirasto ja kiinteistöviraston tilakeskus tekevät asiassa yhteistyötä.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Koulut voivat käyttää edelleenkin lähiliikuntapaikkoja maksutta. Koska suosituksen mukaista investointien aiheuttamaa vuokrankorotusta tai tarvetta sille ei voitu osoittaa, toimenpiteen vaikutuksia ei voida arvioida.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Kaupunginkanslian tulee huolehtia siitä, että lähiliikuntapaikkojen investointeihin osoitetut valtionavut eivät vähennä muiden liikuntainvestointien määrärahoja.

Kaupunginkanslian 27.11.2015 antama selvitys:

Strategiaohjelmassa sidottu kaupungin investointien vuotuinen enimmäistaso ei mahdollista valtionavun perusteella tehtävää liikuntainvestointien lisäämistä.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei voida ryhtyä, koska strategiaohjelma ei salli investointikaton nostamista.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Vaikutuksia ei ole ollut, koska suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole voitu ryhtyä.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Liikuntaviraston tulee parantaa tiedottamista lähiliikuntapaikoista ja niiden avoimesta käytömahdollisuudesta.

Liikuntaviraston 27.11.2015 antama selvitys:

Liikuntavirasto on uudistanut viestintästrategiansa ja viestintää on laajennettu sosiaaliseen mediaan. Uusien lähiliikuntapaikkojen yhteydessä on järjestetty alueen koululaisille ja muille ryhmille avajaiset. Lisäksi lähiliikuntapaikkojen verkkosivut on uudistettu ja kohteet valokuvattu. Verkkosivuista tullaan myös tekemään nykyistä visuaalisemmat.

Liikuntavirasto selvittää säännöllisesti kohdennetuilla kyselyillä helsinkiläisten tarpeita ja toiveita liikuntapaikoista. Liikuntavirasto toteutti syys-lokakuussa 2014 kyselyn ulkoliikuntapisteiden käytöstä ja sijoittumisesta. Lokamarraskuussa 2015 liikuntavirasto selvitti, miten liikunnanopettajat eri puolilla kaupunkia hyödyntävät lähiliikuntapaikkoja ja mitä kehitystoiveita heillä on niihin liittyen. Vastausten avulla liikuntavirasto kehittää lähiliikuntapaikkoja vastaamaan entistä paremmin koulujen liikuntatuntien ja helsinkiläisten ulkoiljojen tarpeisiin. Jälkimmäisen kyselyn pohjalta liikuntavirasto lähestyy jatkossa liikunnanopettajia kausi-infoilla, jotta liikunnanopettajat olisivat paremmin tietoisia siitä, miten esimerkiksi luistelukenttiä ja hiihtolatuja toteutetaan kaupungilla. Infokirjeestä käy myös selville, mitkä ovat alueen koulujen lähiliikuntapaikat, niiden yhteystiedot ja kehoitetaan olemaan yhteydessä kyseisten liikuntapaikkojen liikuntapaikkamestareihin.

Liikuntaviraston markkinointi ja viestintä on yhdessä teknisen yksikön kanssa vuoden 2015 aikana kartoittanut liikuntapaikkojen informatiivisten materiaalien nykytilaa. Tämän lopputuloksena liikuntavirasto päivittää kuhunkin tarpeen mukaan muun muassa nimikyltit, aukiolo-opasteet ja sisäänpääsyopasteet.

Liikuntavirasto on alkanut järjestää alueittain liikuntatapahtumia nimellä Lisää liikettä. Vuoden 2015 aikana maksuttomia ja noin päivän kestäviä liikuntatapahtumia on ollut muun muassa Pirkkolan, Oulunkylän ja Latokartanon liikuntapuistoissa. Tapahtumat on suunnattu alueen asukkaille vauvasta vaariin. Tapahtumissa alueen liikuntaseurat esittelevät tarjontaansa. Tavoitteena on kasvattaa erityisesti alueen asukkaiden tietoisuutta lähiliikuntapaikoista. Tämän tyyppiset tapahtumat jatkuvat myös vuonna 2016 ja ympäri vuoden niin ulko- kuin sisäliikuntapaikoissa. Liikuntaviraston mukaan tietoisuus lähiliikuntapaikoista on kasvussa.

 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Liikuntaviraston on toteuttanut runsaasti suositusten mukaisia toimenpiteitä liittyen lähiliikuntapaikoista tiedottamiseen.

 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Liikuntaviraston mukaan tietoisuus lähiliikuntapaikoista on kasvussa. Koska lähiliikunnan on selvitetty lisäävän liikuntaa, vaikutusten voidaan sanoa olevan positiiviset.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Liikuntaviraston tulee seurata erityisesti koululaisten ja vähän liikkuvien ryhmien liikuntamäärien kehittymistä sekä tutkia, edistävätkö liikuntainvestoinnit liikkumista ja ihmisten terveyttä.

Liikuntaviraston 27.11.2015 antama selvitys:

Liikuntavirasto teetti vuonna 2014 selvityksen ”Liikuntapaikkainvestointien vaikutukset helsinkiläisten liikuntakäyttäytymiseen”. Selvityksessä tarkasteltiin muun muassa, miten liikuntapaikkainvestoinnit ovat edistäneet liikuntaa eri suurpiireissä. Tulosten mukaan esimerkiksi itäisen suurpiirin alueella toteutettujen investointien arvioitiin vaikuttaneen myönteisimmin alueen väestön liikuntakäyttäytymiseen.

Lisäksi lähiliikuntapaikoista on tehty selvityksiä, joiden mukaan ne ovat lisänneet alueen asukkaiden liikuntaa. Uudet lähiliikuntapaikat ovat lisänneet liikuntaviraston käyntikertoja.

Liikuntavirasto ylläpitää sekä rakentaa lähivuosina lähiliikuntapaikkoja, erilaisia reittejä ja muita liikuntapaikkoja jotka ovat kuntalaisten helposti saavutettavissa ja lisäävät helsinkiläisten liikuntaa.

 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Liikuntaviraston on suosituksen mukaisesti selvittänyt liikuntapaikkainvestointien vaikutuksia helsinkiläisten liikuntakäyttäytymiseen.

 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Selvityksen positiivisten tulosten perustella liikuntapaikkojen rakentamista jatketaan.

Johtopäätökset: Lähiliikuntapaikat ja kaupunkilaisten liikunnan lisääminen

Liikuntavirasto on ryhtynyt toteuttamaan useita suosituksia ja niiden vaikutukset ovat positiivisia, mikäli niitä on mitattu. Liikuntainvestointien määrää rajoittaa strategiaohjelman sitova investointikatto.

2.4.3 Työnohjauksen riittävyys ja vaikuttavuus opetusvirastossa

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Opetusviraston tulee lisätä työnohjauksesta tiedottamista.

Opetusviraston 27.11.2015 antama selvitys:

Opetusvirastossa uudistetaan parhaillaan Helmi-intraa ja uudistustyön yhteydessä on lisätty myös tiedottamista työnohjauksesta ja siihen hakeutumisesta.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suositus on toteutunut.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Henkilöstö saa tietoa Helmen kautta, mikä varmistaa, että kaikki saavat saman tiedon ja kaikilla on mahdollisuus hakeutua työnohjaukseen.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Opetusviraston tulee luoda menetelmä, jolla voidaan arvioida työnohjauksen tarpeen määrää, laatua, tuloksia ja vaikuttavuutta.

Opetusviraston 27.11.2015 antama selvitys:

Työnohjauksesta saatu palaute on ollut pääsääntöisesti myönteistä, mutta systemaattista arviointia työnohjauksesta ei ole tehty. Työnohjauksen välittömistä tuloksista on mahdollista kerätä tietoa suhteellisen helposti, mutta vaikuttavuuden arviointi on hankalampaa, ja siihen ei ole resursseja.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suositus ei ole toteutunut sellaisenaan, vaikka seurantaa tehdään.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Työohjaus koetaan vaikuttavana ja myönteisenä ja palaute on ollut positiivista, mutta systemaattista vaikuttavuusarviointia ei ole tehty.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Opetusviraston tulee selvittää, voivatko opettajat toimia työnohjaajina.

Opetusviraston 27.11.2015 antama selvitys:

Vuosityöaikaan (kokonaistyöaika) siirtyminen voisi mahdollistaa opettajien toimimisen työnohjaajana. Tämä edellyttää OAJ:n ja KT:n sopimista asiasta. Opetusvirastossa on pyrkimys päästä vuosityöaikaan, sillä se mahdollistaisi opettajan monipuolisten taitojen hyödyntämisen paremmin kuin opetusvelvollisuustyöaika, jossa suurin osa opettajista nyt toimii. Tarvittaessa asiaan palataan, jos vuosityöaika muuttuu. Tarvittavat työnohjauspalvelut ostetaan tällä hetkellä yhä kilpailutetuilta työnohjaajilta.

 Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suositus on toteutunut, koska opetusvirasto on suosituksen mukaan selvittänyt asiaa.

 Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Ei vielä suoria vaikutuksia toimintoon. Opetusvirasto on suosituksen mukaan selvittänyt asiaa ja asia on harkinnan ja valmistelun asteella.

Tarkastuslautakunnan esittämä suositus:

Opetusviraston tulee lisätä työnohjauksen tarjontaa, jos sen arvioidaan ehkäisevän esimerkiksi työterveyshuollon palvelujen käyttöä.

Opetusviraston 27.11.2015 antama selvitys:

Työnohjausta on ollut tarjolla kaikille sitä tarvitseville. Palveluiden tarjonnan lisäämiselle ei ole ollut tarvetta.

Esimiehet tiedottavat työnohjausmahdollisuudesta henkilöstölle ja työnohjauksesta tiedotetaan myös Helmi-intrassa. Perusopetuslinjalla on vakinaistettu aluepäällikkömalli, jolloin rehtorit on nyt lähempänä kuin aiemmin esimies, joka arvioi työnohjauksen tarpeen, laadun, tulokset ja vaikuttavuuden. Tuen tarpeesta voidaan keskustella yleisesti mm. aluetapaamisissa ja henkilökohtaisesti esim. kehityskeskusteluissa ja tarpeen mukaan muulloinkin.

Henkilöstön osaamista työssä kuormittavien tilanteiden hallintaan ja vertaistukea toimimiseen on vahvistettu koulutuksin. Esimerkiksi uhka- ja väkivaltatilanteiden ennakointiin, hallintaan ja jälkihoitoon on tarjottu välineitä, jotka on koettu hyödyllisiksi työssä (esim. Mapa-koulutus ja Hetipurku-koulutus). Li-

säksi tarjotaan työyhteisötaitojen koulutusta sekä esimiesten coachausta esimerkiksi muutostilanteissa.

Aluepäälliköt toimivat rehtoreiden lähiesimiehinä, joten esimiestukea on tarjolla aiempaa paremmin. Kuormittavien tilanteiden hallintaan tarjottuja keinoja käytetään työyhteisöissä. Koska palaute em. koulutuksista on ollut positiivista, niitä jatketaan ja kehitetään edelleen. Kunta10-tutkimuksen mukaan työn hallinta on opetusviraston henkilöstöllä keskimääräistä paremmalla tasolla.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaiset toimenpiteet

Suositus on toteutunut. Työnohjausta on ollut tarjolla kysyntää vastaavasti ja lisäksi on parannettu muita vastaavia rakenteita ja menetelmiä.

Toimenpiteiden vaikutukset toimintoon

Työnohjausta on ollut tarjolla kaikille sitä tarvitseville.

Johtopäätökset: Työnohjauksen riittävyys ja vaikuttavuus opetusvirastossa

Työnohjauksen riittävyteen ja vaikuttavuuteen liittyvät suositukset ovat toteutuneet melko hyvin. Tiedottaminen on siirtynyt nettiin, mikä varmistaa että kaikilla on sama tieto työnohjauksesta, miten työnohjaukseen pääsee ja miten hakeminen tapahtuu. Opetusviraston mukaan nykyään työnohjausta tai siihen verrattavaa tukea on riittävästi tarjolla ja palaute on ollut myönteistä. Opetusvirasto on selvittänyt, voivatko opettajat toimia työnohjaajina, mutta asia on tällä hetkellä vielä valmisteilla ja harkinnassa.

2.5 Yhteenveto suositusten vaikuttavuudesta

Taulukoissa 2 ja 3 on yhteenveto arvioinnin tuloksista. Siinä arviointikriteerien toteutumista on kuvattu seuraavalla asteikolla.

 Kriteeri toteutuu täysin: kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet myönteisiä.

 kriteeri toteutuu osittain: suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain tai vaikutuksia ei vielä havaittavissa.

 Kriteeri ei toteudu lainkaan: suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet negatiivisia.

 Tämä kuvio ilmaisee tilannetta, jossa kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olleella materiaalilla tai vaikutuksia ei ole ollut, koska suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.

Taulukossa 2 on kuvattu arvioinnin tulokset kriteereittäin. Taulukossa on kuvattu toimenpiteisiin ryhtymisen ja toimenpiteiden vaikutusten osalta, kuinka monen suosituksen kohdalla kyseisen kriteerin arvioitiin toteutuneen. Samalla on esitetty kyseisen kriteerin prosenttiosuus.

Taulukko 2 Yhteenveto vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuudesta, 2. jaosto (n=35).

Toimenpiteiden arvioinnissa käytetty kriteeri	Toimenpiteisiin ryhtyminen	Vaikutukset jos toimenpiteisiin ryhdytty	Vaikutusten arvioinnissa käytetty kriteeri
☺ Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty	17 suositusta (48,6 %)	8 suositusta (29,6 %)	☺ Vaikutukset ovat olleet myönteisiä
☹ Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain	10 suositusta (28,6 %)	17 suositusta (63 %)	☹ Vaikutuksia ei ole vielä havaittavissa
☹ Suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty	5 suositusta (14,3 %)	0 suositusta (0 %)	☹ Vaikutukset ovat olleet negatiivisia
⊖ Kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olevalla aineistolla	3 suositusta (8,5 %)	2 suositusta (7,4 %)	⊖ Kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olevalla aineistolla

Suosituksista 17 oli johtanut toimenpiteisiin ja 10 oli sellaista, joissa suosituksia oli toteutettu jossain määrin tai suunnitelma siitä oli olemassa (yhteensä 27 kpl). Viisi suosituksista oli sellaisia, joita ei aiottu toteuttaa ja kolmea ei voitu arvioida. Niistä suosituksista, joissa toimenpiteisiin oli ryhdytty, kahdeksan on johtanut myönteiseen kehitykseen ja 17 oli sellaisia, joissa toimenpiteiden vaikutuksia ei ollut vielä havaittavissa. Suosituksista 2 oli sellaisia, joiden vaikutuksia ei voitu arvioida.

Taulukossa 3 on kuvattu tulosten yhteenveto arviointiaiheittain ja suosituksittain. Taulukossa aihekohtaiset tulokset ja tulos yhteensä on laskettu pisteyttämällä hymynaamat (☺=5, ☹=3 ja ☹=1) ja laskemalla niille keskiarvo.

Taulukko 3. Yhteenveto arviointiaiheittain arvioinnin tuloksista, 2. jaosto

Arviointiaihe ja esitetyt suositukset	Toimenpiteet	Vaikutukset
TOIMIALARAJAT YLITTÄVÄT ARVIOINNIT		
Helsingin järjestöavustusten jakoperiaatteiden toteutuminen	5	5
<ul style="list-style-type: none"> Kaupunginkanslian on edelleen kehitettävä sähköistä avustusjärjestelmää ja sen kaupunkitasoista avustuskokonaisuuden seuranta yhteistyössä avustuksia myöntävien hallintokuntien kanssa 	☺	☺
KAUPUNGINJOHTAJAN TOIMIALAAN LIITTYVÄT ARVIOINNIT		
Designpääkaupunkihankkeen 2012 onnistuminen	-	-
<ul style="list-style-type: none"> Kaupungin tulee olla mukana designpääkaupunkihankkeen tyypisissä tapahtumissa tulevaisuudessakin, koska ne vahvistavat kuvaa Suomesta ja houkuttelevat matkailijoita kaupunkiin. Hankkeiden taloudellinen kannattavuus tulee kuitenkin harkita huolella. 	⊖	⊖

Kaupunkitarkastaja Liisa Kähkönen

<ul style="list-style-type: none"> Hankkeet tulee jatkossa käynnistää aiemmin. 	⊖	⊖
<ul style="list-style-type: none"> Hankkeiden päätöksentekoprosessien nopeaan läpimenoaikaan ja alkuvaiheen tiedottamisen laatuun tulee jatkossa kiinnittää huomiota. 	⊖	⊖
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN TOIMIALAAN LIITTYVÄT ARVIOINNIT	3,7	3,4
Toimenpiteet kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi	5	3
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen on määriteltävä jatkossa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen hankkeille aiempaa täsmällisempi tavoite ja seurattavat mittarit, jotta strategisen tavoitteen toteutuminen voidaan arvioida ja varmistaa. 	😊	😐
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen tulee ottaa käyttöön muualla maassa ja kansainvälisesti kehitettyjä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen hyviä käytäntöjä. 	😊	😐
<ul style="list-style-type: none"> Nuorten toimeentulotukiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäiseminen 	3,7	4
<ul style="list-style-type: none"> Asiakasohjausta nuorten sosiaalityössä tulee parantaa, jotta sosiaali- ja terveystoimen sisällä työvoiman palvelukeskus Duurissa käytettävissä olevat resurssit tulevat täysimääräisesti hyödynnettyä. 	😊	😊
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen tulee käyttää toimeentulotuen sähköisen asiointin mahdollisesti mukanaan tuomat aikasäästöt nuorten sosiaalityön osalta siihen, että sosiaalityöntekijöiden työaikaa suunnataan aikaisempaa enemmän nuorten tapaamisiin. 	😞	⊖
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen tulee seurata asiakastapaamisiin käytettävän työajan kehitystä nuorten sosiaalityössä. 	😊	😐
Kuntouttavan työtoiminnan tulokset	3,7	4
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen on yhteistyössä muiden työllisyshoitoon osallistuvien hallintokuntien kanssa lisättävä kuntouttavaa työtoimintaa ja sen järjestämispaiikkoja sekä muita erilaisia työkokeilupaiikkoja. 	😊	😊
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen tulee harkita yhteistyössä muiden työllisyshoitoon osallistuvien hallintokuntien kanssa, mitä kautta kuntouttavan työtoiminnan jatkopolkuja työelämään, koulutukseen tai joissakin tapauksissa työkyvyttömyyseläkkeelle vahvistetaan ja miten työsuhteita saadaan pysyvämiksi. 	😊	😐
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen tulee yhteistyössä muiden työllisyshoitoon osallistuvien hallintokuntien kanssa selvittää, onko mahdollista lisätä esimerkiksi voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen sekä voittoa tuottavien yhteisöjen käyttöä työllistäjinä 	😞	⊖
Nuorten päihdehoitoon pääsy	4	3,5
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen tulee kehittää nuorisoseamatoiminnasta kokonaisvaltainen nuorten matalan kynnyksen palvelu, joka tarjoaa päihdepalvelujen lisäksi myös terveydenhoitajan, psykologin ja sosiaalityöntekijän palveluja ja jolla on tiivis yhteys muihin perhe- ja sosiaalipalveluihin ja koulujen oppilashuoltoon. 	😊	😐
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen on varmistettava, että lapsen tai nuoren hoitovastuu on lapsen iästä riippumatta alusta loppuun samalla taholla. Hoitopolusta vastaava taho on määriteltävä erityisesti niissä tilanteissa, joissa päihteillä oireileva lastensuojelun piirissä oleva nuori tarvitsee laitoshoidon. 	😐	😐
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen on kehitettävä avohoidon lisäämisen rinnalla päihdepalvelujen laitoshoidon sellaiseksi, että se pystyy vastaamaan aiempaa huonokuntoisempien ja vaativaa hoitoa tarvitsevien lasten ja nuorten hoidon tarpeeseen 	😐	😐
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen tulee välittömästi varmistaa HUS:n lasten ja nuorten psykiatrian kanssa lastensuojelun avohuollon piirissä olevien lasten hoi- 	😊	😊

Kaupunkitarkastaja Liisa Kähkönen

toon pääsy ilman, että se edellyttää lapsen tai nuoren huostaanottoa.		
Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutuminen	3	3
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystieteiden on selvitettävä kahden-kolmen vuoden välein, vastaako vaikeavammaisille myönnetty avustajatuntimäärä asiakkaan tarvetta ja onko syytä lisätä niitä palveluita, joilla henkilökohtaisen avun tarvetta voidaan vähentää. 	☺	☺
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystieteiden tulee laatia nykyistä selkeämpi opaskirja työnantajana toimimisesta, joka annetaan vaikeavammaiselle avustajapäätöksen yhteydessä. Yhteistyössä vammaisjärjestöjen ja avustajakeskusten kanssa on varmistettava neuvonta avustaja-asioissa siten, että vaikeavammaisten työnantajana toimiminen ja avustajan löytäminen helpottuu 	☺	☺
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystieteiden on käytettävä ostopalvelumallia tai palveluseteliä henkilökohtaisen avun myöntämiseen työnantajamallin sijasta, mikäli asiakas koee työnantajamallin liian vaikeaksi. 	☺	☺
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystieteiden tulee varautua henkilökohtaisen avun tarpeen kasvuun siirryttäessä kehitysvammaisten laitospalvelusta asumisesta kaupungin asumispalveluun. Henkilökohtainen apu on laitospalvelua edullisempi palvelu. 	☹	⊖
Omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestäminen ja palvelun riittävyys	3	3
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystieteiden tulee selvittää omaishoidon lakisääteisen lomitukseen ja muiden tukitoimien riittävyys ja soveltuvuus omaishoitoperheille erikseen vanhuspalveluissa, kehitysvammahuollossa ja vammaispalveluissa. 	☺	☺
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystieteiden tulee laajentaa lakisääteisen lomituksen ajaksi annettavaa omaishoidon tuen korvaavien palvelujen valikoimaa vanhusomahoitajille asiakaspalautteen mukaisesti osavuorokautiseen asumispalveluun ja säännölliseen lyhytaikaishoittoon sekä lisätä päivätoimintaa. 	☺	☺
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystieteiden on joustettava laitoshoidon vähentämistavoitteesta niissä tapauksissa, joissa sille koetaan selvästi olevan tarvetta, kuten niissä kehitysvammaisten omaishoitoperheissä, joissa laitoshoidon nähdään ainoana lapselle tai nuorelle soveliaana omaishoidon tuen korvaavana palveluna. 	☹	⊖
SIVISTYS- JA HENKILÖSTÖTOIMEN TOIMIALAAN LIITTYVÄT ARVIOINNIT	3,8	3,8
Positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutuminen Helsingin kouluissa	3	3
<ul style="list-style-type: none"> Opetusviraston on käynnistettävä positiivisen diskriminaation määrärahaa saavien koulujen oppimistulosten systemaattinen seuranta. Vastaavasti on seurattava määrärahoille asetettuja tavoitteita ja niiden toteutumista sekä luotava koulujen välinen positiivisen diskriminaation määrärahojen hyvien käytäntöjen levittämisen malli. 	☺	☺
<ul style="list-style-type: none"> Kaikkien positiivisen diskriminaation määrärahaa saavien koulujen tulee asettaa määrärahan käyttöön liittyvät tavoitteet ja seurata niiden toteutumista. Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi oppimistuloksiin ja häiriökäyttäytymisen vähenemiseen. 	☺	⊖
<ul style="list-style-type: none"> Oppimistulosten seurannan avulla tulee myöhemmin arvioida, onko tukea saavien koulujen määrää syytä vähentää ja tukia keskittää niille kouluille, joilla on tuella suurin tarve. 	☺	☺
Lähiliikuntapaikat ja kaupunkilaisten liikunnan lisääminen	3,8	4,3
<ul style="list-style-type: none"> Kaupunginhallituksen, liikuntaviraston ja kaupunginkanslian tulee arvioida, onko uusille asuinalueille osoitettu riittävästi määrärahoja liikuntainvestointien toteuttamiseen, ja tämän perusteella huolehtia siitä, että tarvittavat investoinnit toteutetaan. 	☺	☺
<ul style="list-style-type: none"> Liikuntaviraston, opetusviraston ja kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee etsiä käytäntöjä, joilla investoinnit koulujen lähiliikuntapaikkoihin voidaan toteut- 	☺	⊖

Kaupunkitarkastaja Liisa Kähkönen

taa siten, että ne eivät nosta koulujen vuokria kohtuuttomasti.		
<ul style="list-style-type: none">Kaupunginkanslian tulee huolehtia siitä, että lähiliikuntapaikkojen investointeihin osoitetut valtionavut eivät vähennä muiden liikuntainvestointien määrärahoja.		0
<ul style="list-style-type: none">Liikuntaviraston tulee parantaa tiedottamista lähiliikuntapaikoista ja niiden avoimesta käyttömahdollisuudesta.		
<ul style="list-style-type: none">Liikuntaviraston tulee seurata erityisesti koululaisten ja vähän liikkuvien ryhmien liikuntamäärien kehittymistä sekä tutkia, edistävätkö liikuntainvestoinnit liikumista ja ihmisten terveyttä.		
Työnohjauksen riittävyys ja vaikuttavuus opetusvirastossa	4,5	4
<ul style="list-style-type: none">Opetusviraston tulee lisätä työnohjauksesta tiedottamista.		
<ul style="list-style-type: none">Opetusviraston tulee luoda menetelmä, jolla voidaan arvioida työnohjauksen tarpeen määrää, laatua, tuloksia ja vaikuttavuutta.		
<ul style="list-style-type: none">Opetusviraston tulee selvittää, voivatko opettajat toimia työnohjaajina.		
<ul style="list-style-type: none">Opetusviraston tulee lisätä työnohjauksen tarjontaa, jos sen arvioidaan ehkäisevän esimerkiksi työterveyshuollon palvelujen käyttöä.		
TULOS YHTEENSÄ	3,8	3,6

Tulosten perusteella voidaan todeta, että tarkastuslautakunnan arvioinnit ja niiden johdosta esitetyt suositukset ovat enimmäkseen johtaneet hallintokunnissa toimenpiteisiin (lähes puolet suosituksista). Arviointiaiheet, joissa suositukset olivat parhaiten johtaneet toimenpiteisiin, liittyivät työnohjaukseen opetusvirastossa, terveyserojen kaventamiseen ja järjestöavustusten sähköiseen järjestelmään – jossa tosin suosituksia oli vain yksi. Designpääkaupunkihankkeeseen liittyvien suositusten osalta todettiin, ettei niitä voitu arvioida koska suosituksia ei ole voitu panna täytäntöön, sillä vastaavia hankkeita ei vielä ole ollut.

Suosituksia, joita ei ole edistetty, liittyivät tarkastuslautakunnan esitykseen joustaa kehitysvammaisten laitoshoidon vähentämistavoitteesta omaishoidon lomituksessa, varautumisesta henkilökohtaisen avun tarpeen kasvuun kehitysvammaisten laitoshoidon purun yhteydessä, sähköisen toimeentulotuen aikasäästöjen kohdentamisesta nuorten tapaamiseen ja siihen, että kaupunginkanslia huolehtisi siitä, että lähiliikuntapaikkojen investointien valtionavut eivät vähentäisi muiden liikuntainvestointien määrärahoja.

Positiiviset vaikutukset liittyivät sähköiseen avustusjärjestelmään, Duuri - palveluun erityisesti nuorille, kuntouttavan työtoiminnan lisäämiseen, lastensuojelun ja HYKS:n lasten- ja nuortenpsykiatrian yhteistyöhön, lähiliikunnasta tiedottamiseen ja seurantaan sekä työnohjauksen tiedottamiseen ja tarjontaan opetusvirastossa.

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa on käsitelty 11 2. jaoston arviointiaihetta ja esitetty niihin liittyen 36 suositusta, joista arvioitiin 35.

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut. Kysymykseen voidaan vastata, että suositukset ovat johtaneet kattavasti toimenpiteisiin, mutta vaikutukset näkyvät usein vasta pidemmällä aikavälillä tai niitä oli muuten vaikea arvioida.

Lähes puolet suosituksista (48,6 %) oli johtanut toimenpiteisiin. Lähes kolmasosassa (28,6 %) toimenpiteitä oli toteutettu osittain tai aiottiin toteuttaa. Viisi suosituksesta (14,3 %) oli sellaisia, ettei niitä ole voitu tai ei aiota toteuttaa. Kolmen suosituksen toteutumista ei voitu arvioida (designpääkaupunki-seutuhankkeen tulevaisuuteen suuntaavat suositukset).

Vaikuttavuuden osoittaminen on toimenpiteisiin ryhtymistä vaikeampaa. Sama päätelmä on tehty myös aikaisempina vuosina. Niistä suosituksista, joissa toimenpiteisiin oli ryhdytty, noin kolmasosassa (29,6 %) positiivisia vaikutuksia oli nähtävissä. Vaikutuksia ei ollut vielä havaittavissa yli puolessa suosituksista (63 %). Alle kymmenen prosentin (7,4 %) vaikutuksia ei voitu arvioida lähinnä siksi, että vaikka toimenpide toteutettiin, sillä ei ollut vaikutuksia tai toimenpidettä ei ollut vielä toteutettu.

4 TOIMENPIDE-ESITYS JA LISÄTIEDOT

Tarkastuslautakunnan 2. jaosto hyväksyy muistion ja esittää, että aiheesta laaditaan yhteinen arviointikertomuksen tekstiluonnos 1. jaoston vastaavan arvioinnin kanssa.

Arviointia koskevia lisätietoja antaa kaupunkitarkastaja Liisa Kähkönen, puhelin 310 36606. Arvioinnin suorittamiseen ovat lisäksi osallistuneet kaupunkitarkastajat Harri Hynninen, Petri Jäske, Liisa Kähkönen, Tarja Palomäki, Jari Ritari ja Kari Roine.

Liisa Kähkönen

JAKELU Tarkastuslautakunnan 2. jaosto

LÄHTEET

Tietopyyntöihin vastaajat aiheittain:

Helsingin järjestöavustusten jakoperiaatteiden toteutuminen

- Controller, kaupunginkanslia 23.11.2015

Nuorten toimeentulotukiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäiseminen

- Johtava sosiaalityöntekijä, työllistymisen tuen päällikkö, kehittämissuunnittelija, sosiaali- ja terveysvirasto 4.12.2015

Kuntouttavan työtoiminnan tulokset

- Työllistymisen tuen päällikkö, sosiaali- ja terveysvirasto 4.12.2015

Nuorten päihdehoitoon pääsy

- Nuorten palvelujen päällikkö, psykiatria- ja päihdepalvelujen vs. johtaja, lastensuojelupalvelujen päällikkö, sosiaali- ja terveysvirasto 4.12.2015
- Ohjauspalveluiden päällikkö, opetusvirasto 1.12.2015

Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutuminen

- Vammaistyön johtaja, sosiaali- ja terveysvirasto 4.12.2015

Omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestäminen ja palvelun riittävyys

- Toiminnansuunnittelijat, sosiaali- ja terveysvirasto 4.12.2015

Positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutuminen Helsingin kouluissa

- Linjanjohtaja, opetusvirasto 27.11.2015

Lähiliikuntapaikat ja kaupunkilaisten liikunnan lisääminen

- Hankepäällikkö, talousarviopäällikkö, kaupunginkanslia 27.11.2015
- Suunnittelija, liikuntavirasto 27.11.2015
- Tilapalvelupäällikkö, opetusvirasto 10.1.2016

Työnohjauksen riittävyys ja vaikuttavuus opetusvirastossa

- Erytissuunnittelija, opetusvirasto 27.11.2015

Muut lähteet

Kaupunginhallituksen lausunto vuoden 2013 arviointikertomuksesta 12.5.2014

Kaupunginhallituksen selvitys vuoden 2013 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä 13.11.2014

Kiinteistölautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2013 arviointikertomuksesta 15.5.2014

Liikuntalautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2013 arviointikertomuksesta 27.5.2014

Kaupunkitarkastaja Liisa Kähkönen

Opetuslautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2013
arviointikertomuksesta 27.5.2014

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto tarkastuslautakunnan
vuoden 2013 arviointikertomuksesta 13.5.2014

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2014

Tarkastuslautakunta osana kunnan valvonta- ja arviointijärjestelmää, Auditor
2011

LIITTEET

Liite 1. Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Arviointiaihe Vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten vaikuttavuuden arviointi		
Suunnitelman laatija Liisa Kähkönen		Pvm 1.6.2015
Päätös arvioinnista Tarkastuslautakunta 6.5.2015		
Arvioinnin ohjausryhmä Tarkastuslautakunnan 2. jaosto		
Aloittamisaika syyskuu 2015	Valmistumisaika tammikuu 2016	Vastaava valmistelija, muut valmistelijat Liisa Kähkönen ja kaupunkitarkastajat valmistelemiensa arviointiaiheiden osalta
Arviointiaiheen tausta Vakiintuneen käytännön mukaisesti suurten kaupunkien tarkastuslautakunnat ovat tehneet vuosittain esittämiensä suositusten jälkiseurantaa ja raportoineet siitä arviointikertomuksessaan. Menettelyä suositellaan myös toimialaa käsittelevissä julkaisuissa (esim. Tarkastuslautakunta osana kunnan valvonta- ja arviointijärjestelmää, Auditor 2011). Tarkastuslautakunta on hallinnon ja talouden tarkastussäännön mukaisesti pyytänyt vuosittain arviointikertomuksen valmistuttua kaupunginhallitukselta ja tarpeelliseksi katsomiltaan lauta- ja johtokunnilta lausunnot arviointikertomuksessa esittämistään havainnoista. Lausunnot on toimitettu valtuustolle tiedoksi. Lisäksi valtuusto on arviointikertomuksesta 2004 lähtien, merkittävästi arviointikertomuksen ja siihen annetut lausunnot tiedoksi, päättänyt kehottaa kaupunginhallitusta antamaan vuoden loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta. Edellä mainittujen lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallintokuntien toimenpiteitä arvioimalla säännöllisesti esittämiensä suositusten vaikuttavuutta. Vuodesta 2009 lähtien tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuutta on arvioitu siten, että arviointi on suoritettu takautuvasti kahden vuoden viiveellä, jotta keskuhallinnolla ja hallintokunnilla on ollut riittävästi aikaa ryhtyä toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta. Vuonna 2012 arviointi kohdistettiin lautakunnan		

koko toimintakauteen. Vuoteen 2013 asti arviointi kohdistui ainoastaan merkittävimpiin suosituksiin, vuonna 2014 tarkasteltiin kaikkia suosituksia.

Vuonna 2015 arvioidaan kaikkien arviointikertomuksessa 2013 asetettujen suositusten vaikuttavuutta jaostoittain. Kertomuksessa käsiteltiin yhteensä 24 aihetta. Näistä 13 aihetta oli käsitelty 1. jaostossa ja 11 aihetta 2. jaostossa. Arvioitavia suosituksia on 1. jaoston aiheiden osalta 33 ja 2. jaoston osalta 36.

Arviointiaiheet ja niistä annetut suositukset olivat 2. jaoston osalta:

Helsingin järjestöavustusten jakoperiaatteiden toteutuminen

- kaupunginkanslian on edelleen kehitettävä sähköistä avustusjärjestelmää ja sen kaupunkitasoista avustuskokonaisuuden seurantaa yhteistyössä avustuksia myöntävien hallintokuntien kanssa.

Designpääkaupunkihankkeen 2012 onnistuminen

- kaupungin tulee olla mukana designpääkaupunkihankkeen tyypisissä tapahtumissa tulevaisuudessakin, koska ne vahvistavat kuvaa Suomesta ja houkuttelevat matkailijoita kaupunkiin. Hankkeiden taloudellinen kannattavuus tulee kuitenkin harkita huolella.
- hankkeet tulee jatkossa käynnistää aiemmin.
- hankkeiden päätöksentekoprosessien nopeaan läpimenoaikaan ja alkuvaiheen tiedottamisen laatuun tulee jatkossa kiinnittää huomiota.

Toimenpiteet kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi

- sosiaali- ja terveysviraston on määriteltävä jatkossa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen hankkeille aiempaa täsmällisempi tavoite ja seurantamittarit, jotta strategisen tavoitteen toteutuminen voidaan arvioida ja varmistaa.
- sosiaali- ja terveysviraston tulee ottaa käyttöön muualla maassa ja kansainvälisesti kehitettyjä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisen hyviä käytäntöjä.

Nuorten toimeentulotukiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäiseminen

- asiakasohjausta nuorten sosiaalityössä tulee parantaa, jotta sosiaali- ja terveysviraston sisällä työvoiman palvelukeskus Duurissa käytettävissä olevat resurssit tulevat täysimääräisesti hyödynnettyä.
- sosiaali- ja terveysviraston tulee käyttää toimeentulotuen sähköisen asioinnin mahdollisesti mukanaan tuomat aikasäästöt nuorten sosiaalityön osalta siihen, että sosiaalityöntekijöiden työaikaa suunnataan aikaisempaa enemmän nuorten tapaamiseen.
- sosiaali- ja terveysviraston tulee seurata asiakastapaamisiin käytettävän työajan kehitystä nuorten sosiaalityössä.

Kuntouttavan työtoiminnan tulokset

- sosiaali- ja terveysviraston on yhteistyössä muiden työllisyysdenhoitoon osallistuvien hallintokuntien kanssa lisättävä kuntouttavaa työtoimintaa ja sen järjestämispaikkoja sekä muita erilaisia työkokeilupaiikkoja.

- sosiaali- ja terveystieteiden tulee harkita yhteistyössä muiden työllisyydenhoitoon osallistuvien hallintokuntien kanssa, mitä kautta kuntouttavan työtoiminnan jatkopolkuja työelämään, koulutukseen tai joissakin tapauksissa työkyvyttömyyseläkkeelle vahvistetaan ja miten työsuhteita saadaan pysyvämmiksi.
- sosiaali- ja terveystieteiden tulee yhteistyössä muiden työllisyydenhoitoon osallistuvien hallintokuntien kanssa selvittää, onko mahdollista lisätä esimerkiksi voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen sekä voittoa tuottavien yhteisöjen käyttöä työllistäjinä

Nuorten päihdehoitoon pääsy

- sosiaali- ja terveystieteiden tulee kehittää nuorisoasematoiminnasta kokonaisvaltainen nuorten matalan kynnyksen palvelu, joka tarjoaa päihdepalvelujen lisäksi myös terveydenhoitajan, psykologin ja sosiaalityöntekijän palveluja ja jolla on tiivis yhteys muihin perhe- ja sosiaalipalveluihin ja koulujen oppilashuoltoon.
- sosiaali- ja terveystieteiden on varmistettava, että lapsen tai nuoren hoitovastuu on lapsen iästä riippumatta alusta loppuun samalla taholla. Hoitopolusta vastaava taho on määriteltävä erityisesti niissä tilanteissa, joissa päihdeillä oireileva lastensuojelun piirissä oleva nuori tarvitsee laitoshoidon.
- sosiaali- ja terveystieteiden on kehitettävä avohoidon lisäämisen rinnalla päihdepalvelujen laitoshoidon sellaiseksi, että se pystyy vastaamaan aiempaa huonokuntoisempien ja vaativaa hoitoa tarvitsevien lasten ja nuorten hoidon tarpeeseen.
- sosiaali- ja terveystieteiden tulee välittömästi varmistaa HUS:n lasten ja nuorten psykiatrian kanssa lastensuojelun avohuollon piirissä olevien lasten hoitoon pääsy ilman, että se edellyttää lapsen tai nuoren huostaanottoa.

Vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutuminen

- sosiaali- ja terveystieteiden on selvitettävä kahden-kolmen vuoden välein, vastaako vaikeavammaisille myönnetty avustajatuntimäärä asiakkaan tarvetta ja onko syytä lisätä niitä palveluita, joilla henkilökohtaisen avun tarvetta voidaan vähentää.
- sosiaali- ja terveystieteiden tulee laatia nykyistä selkeämpi opaskirja työnantajana toimimisesta, joka annetaan vaikeavammaiselle avustajapäätöksen yhteydessä. Yhteistyössä vammaisjärjestöjen ja avustajakeskusten kanssa on varmistettava neuvonta avustaja-asioissa siten, että vaikeavammaisten työnantajana toimiminen ja avustajan löytäminen helpottuu.
- sosiaali- ja terveystieteiden on käytettävä ostopalvelumallia tai palveluseteliä henkilökohtaisen avun myöntämiseen työnantajamallin sijasta, mikäli asiakas kokee työnantajamallin liian vaikeaksi.
- sosiaali- ja terveystieteiden tulee varautua henkilökohtaisen avun tarpeen kasvuun siirryttäessä kehitysvammaisten laitospalvelusta asumisesta kaupungin asumispalveluun. Henkilökohtainen apu on laitospalvelua edullisempi palvelu.

Omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestäminen ja palvelun riittävyys

- sosiaali- ja terveystieteiden tulee selvittää omaishoidon lakisääteisen lomituksen ja muiden tukitoimien riittävyys ja soveltuvuus omaishoitoperheille erikseen vanhuspalveluissa, kehitysvammahuollossa ja vammaispalveluissa.
- sosiaali- ja terveystieteiden tulee laajentaa lakisääteisen lomituksen ajaksi annettavaa omaishoidon tuen korvaavien palvelujen valikoimaa vanhusomaishoitajille

asiakaspalautteen mukaisesti osavuorokautiseen asumispalveluun ja säännölliseen lyhytaikaishoittoon sekä lisätä päivätoimintaa.

- sosiaali- ja terveystieteiden on joustettava laitoshoidon vähentämistavoitteesta niissä tapauksissa, joissa sille koetaan selvästi olevan tarvetta, kuten niissä kehitysvammaisten omaishoitoperheissä, joissa laitoshoidon nähdään ainoana lapselle tai nuorelle soveliaana omaishoidon tuen korvaavana palveluna.

Positiivisen diskriminaation tavoitteiden toteutuminen helsingin kouluissa

- opetusviraston on käynnistettävä positiivisen diskriminaation määrärahaa saavien koulujen oppimistulosten systemaattinen seuranta. Vastaavasti on seurattava määrärahoille asetettuja tavoitteita ja niiden toteutumista sekä luotava koulujen välinen positiivisen diskriminaation määrärahojen hyvien käytäntöjen levittämisen malli.
- kaikkien positiivisen diskriminaation määrärahaa saavien koulujen tulee asettaa määrärahan käyttöön liittyvät tavoitteet ja seurata niiden toteutumista. Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi oppimistuloksiin ja häiriökäyttäytymisen vähenemiseen.
- oppimistulosten seurannan avulla tulee myöhemmin arvioida, onko tukea saavien koulujen määrää syytä vähentää ja tukia keskittää niille kouluille, joilla on tuelle suurin tarve.
- positiivisen diskriminaation mallien hyödyntämistä määrärahojen kohdentamisessa alueille, joille terveyden tai hyvinvoinnin riskit kasautuvat, tulee selvittää tai edelleen kehittää myös muissa hallintokunnissa.

Lähiliikuntapaikat ja kaupunkilaisten liikunnan lisääminen

- kaupunginhallituksen, liikuntaviraston ja kaupunginkanslian tulee arvioida, onko uusille asuinalueille osoitettu riittävästi määrärahoja liikuntainvestointien toteuttamiseen, ja tämän perusteella huolehtia siitä, että tarvittavat investoinnit toteutetaan.
- liikuntaviraston, opetusviraston ja kiinteistöviraston tilakeskuksen tulee etsiä käytäntöjä, joilla investoinnit koulujen lähiliikuntapaikkoihin voidaan toteuttaa siten, että ne eivät nosta koulujen vuokria kohtuuttomasti.
- kaupunginkanslian tulee huolehtia siitä, että lähiliikuntapaikkojen investointeihin osoitetut valtionavut eivät vähennä muiden liikuntainvestointien määrärahoja.
- liikuntaviraston tulee parantaa tiedottamista lähiliikuntapaikoista ja niiden avoimesta käyttömahdollisuudesta.
- liikuntaviraston tulee seurata erityisesti koululaisten ja vähän liikkuvien ryhmien liikuntamäärien kehittymistä sekä tutkia, edistävätkö liikuntainvestoinnit liikkumista ja ihmisten terveyttä.

Työnohjauksen riittävyys ja vaikuttavuus opetusvirastossa

- opetusviraston tulee lisätä työnohjauksesta tiedottamista.
- opetusviraston tulee luoda menetelmä, jolla voidaan arvioida työnohjauksen tarpeen määrää, laatua, tuloksia ja vaikuttavuutta.
- opetusviraston tulee selvittää, voivatko opettajat toimia työnohjaajina.
- opetusviraston tulee lisätä työnohjauksen tarjontaa, jos sen arvioidaan ehkäisevän esimerkiksi työterveyshuollon palvelujen käyttöä.

Taloudellinen näkökulma

Kaupunkitarkastaja Liisa Kähkönen

Taloudellinen näkökulma tulee esille tarvittaessa yksittäisten suositusten kautta. Lautakunnan toimikaudellaan esittämällä suosituksilla on toteutuessaan pääsääntöisesti aina taloudellisia vaikutuksia.

Aiheeseen liittyvien suositusten jälkiseuranta

Arvioinnissa on kyse lautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämien suositusten jälkiseurannasta.

Arvioinnin tavoitteet

Arvioinnin pääkysymyksenä on *mitä vaikutuksia tarkastuslautakunnan esittämällä suosituksilla on ollut.*

Pääkysymykseen haetaan vastausta seuraavilla osakysymyksillä:

1. Mihin tarkastuslautakunnan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esittämien suositusten mukaisiin toimenpiteisiin keskushallinto ja hallintokunnat ovat ryhtyneet?
2. Mitä vaikutuksia suosituksen mukaisilla toimenpiteillä on ollut?

Osakysymykset muodostavat arvioinnin kriteerit ja niiden toteutumista arvioidaan kolmiportaisella asteikolla:

Kriteeri toteutuu täysin: kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet myönteisiä.

kriteeri toteutuu osittain: suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty osittain tai vaikutuksia ei vielä havaittavissa.

Kriteeri ei toteudu lainkaan: suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty tai vaikutukset ovat olleet negatiivisia.

Lisäksi käytetään tätä kuviota ilmaisemaan tilannetta, jossa kriteerin toteutumista ei voida todeta käytettävissä olleella materiaalilla tai vaikutuksia ei ole ollut, koska suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty.

Arviointi suoritetaan perehtymällä kaupunginhallituksen ja lautasekä johtokuntien tarkastuslautakunnalle toukokuussa 2014 antamiin lausuntoihin ja kaupunginhallituksen valtuustolle joulukuussa 2014 antamaan selvitykseen arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Lisäksi tehdään kysely asianomaisen viraston johdolle tai muille tahoille sen mukaan, miten aiheesta arvioidaan saatavan riittävä vastaus.

Sitovia tavoitteita tai niiden toteutumisen dokumentointia koskevat suositukset ovat pääosin sellaisia, että niihin voidaan vastata olemassa olevalla aineistolla eikä varsinaisia tietopyyntöjä ole välttämättä kaikkien suositusten osalta tarpeen lähettää.

Rajaukset

Suosituksen vaikuttavuutta arvioidaan kaikkien vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten osalta siten, että 1. jaosto käsittelee omia aiheitaan ja 2. jaosto omia aiheitaan.